

*MASTER
NEGATIVE
NO. 92-80489-5*

MICROFILMED 1992

COLUMBIA UNIVERSITY LIBRARIES/NEW YORK

as part of the
"Foundations of Western Civilization Preservation Project"

Funded by the
NATIONAL ENDOWMENT FOR THE HUMANITIES

Reproductions may not be made without permission from
Columbia University Library

COPYRIGHT STATEMENT

The copyright law of the United States -- Title 17, United States Code -- concerns the making of photocopies or other reproductions of copyrighted material...

Columbia University Library reserves the right to refuse to accept a copy order if, in its judgement, fulfillment of the order would involve violation of the copyright law.

AUTHOR:

LICINIANUS, GAIUS
GRANIUS

TITLE:

GRANI LICINIANI QUAE
SUPERSUNT

PLACE:

LEIPSIG

DATE:

1904

Master Negative #

92-80489-5

COLUMBIA UNIVERSITY LIBRARIES
PRESERVATION DEPARTMENT

BIBLIOGRAPHIC MICROFORM TARGET

Original Material as Filmed - Existing Bibliographic Record

87L61

1904

OF04

Licinianus, Caius Granius.

Grani Liciniani quae supersunt; recognovit
et apparatu critico instruxit Michael Flemisch.
Lipsiae, in aedibus B.G. Teubneri, 1904.

xviii, 58 p. 17 $\frac{1}{2}$ cm. (Bibliotheca scripto-
rum Graecorum et Romanorum Teubneriana.)

61816

Restrictions on Use:

TECHNICAL MICROFORM DATA

FILM SIZE: 35mm

REDUCTION RATIO: 11x

IMAGE PLACEMENT: IA (IIA) IB IIB

DATE FILMED: 02-29-1992 INITIALS Emilian

FILMED BY: RESEARCH PUBLICATIONS, INC WOODBRIDGE, CT

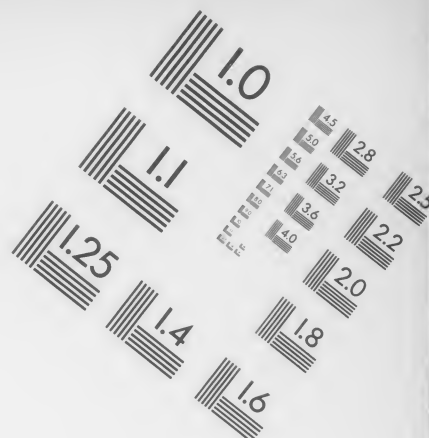
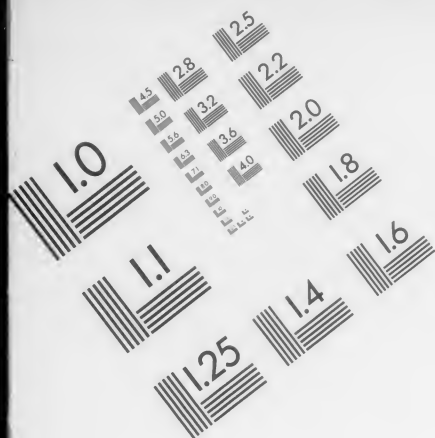

AIM

Association for Information and Image Management

1100 Wayne Avenue, Suite 1100
Silver Spring, Maryland 20910

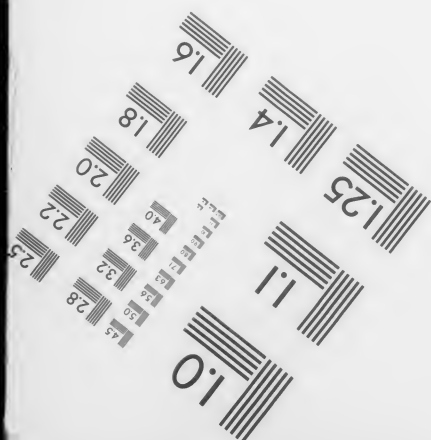
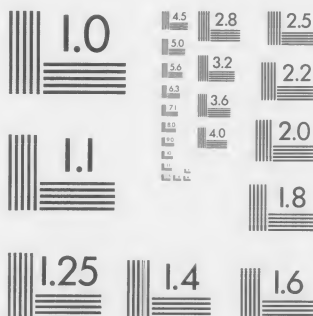
301/587-8202

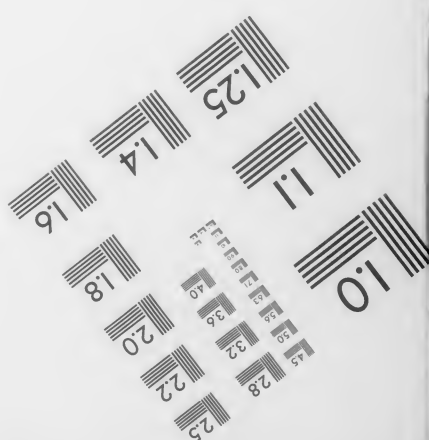
Centimeter

Inches

MANUFACTURED TO AIM STANDARDS
BY APPLIED IMAGE, INC.

B I B L I O T H E C A
S C R I P T O R V M G R A E C O R V M E T R O M A N O R V M
T E V B N E R I A N A

GRANIVS LICINIANVS

EDIDIT

M. FLEMISCH

87L61-OF04

L I P S I A E
I N A E D I B V S B . G . T E V B N E R I

87.651 DFOA
Columbia University
in the City of New York

LIBRARY

GRANI LICINIANI

QUAE SUPERSUNT

RECOGNOVIT ET APPARATU CRITICO INSTRUXIT

MICHAEL FLEMISCH

LIPSIAE

IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI

MCMIV

17 4
19
10. 270
A. P.

PRAEFATIO.

Quinquaginta ferme anni sunt, cum **Georgius Henricus Pertz** ex codice musei Britannici ter scripto, quem a. 1853 primum inspexerat, a. 1855 tractare coeperat, Grani Liciniani librorum quae supersunt in lucem proferebat. Cui cum non contigisset, ut opus susceptum perficeret — neque enim ita valde in codice describendo profecerat, cum Berolinum redire coactus est —, **Carolus** filius, qui iam a. 1853 patrem comitaverat, a. 1856 iterum Londinum profectus laborem a patre inchoatum neque perfectum reagentiis, ut dicunt, chemicis adhibitis absolvit. Neque tamen ita magna caeli opportunitate usus esse videtur; nam continuis fere imbribus nebulisque obrutum vel medio diei tempore ad lucernas se confugisse ipse narrat in editionis suae praefatione. Itaque cum a. 1857 auctorem nuper inventum primum typis mandasset, multa emendatione indigentia restabant, multae lacunae in oratione contexta deshiscebant salvo editoris officio manenteque labore **Mommsemi** et **Bernaysi**, qui multas emendationes attulerant. Quae res animos **septem adulescentium universitatis Bonnensis philologiae studiosiorum** exercere ita non desinebat, ut iam proximo anno Grani Liciniani quae supersunt 'emendatiora' emerint. Hac in editione etsi **Roberto Ungero** adiuvante multa probanda magnaque laude digna coniectantes contextum haud mediocriter emendarint, tamen plura invenias, unde philologorum Bonnensium Heptas prorsus abhoruisse videtur. Inde plurimi deinceps viri et doctrina et ingenio excellentes tempus consumeabant, paene dixi terebant, in tractando et emendendo auctore foedissime muti-

lato, ut volvendis et mensibus et annis aliquot emendationes Grani Liciniani etsi per multos libellos dispersae allatae sint. Atque homines doctos, qui hunc scriptorem etsi leviter modo attigerunt, commemorem cum honoris causa tum, quod ab eorum auctoritate adminicula satis firma repetam, quibus multas in editione a me curata emendationes fuleiam. Sunt autem hi:

Nic. Madvig, Über den Granius Licinianus 1857 (Kleine philologische Schriften, S. 391 ff.); **C. M. Francken**, Jahrb. f. kl. Philol., 3. Suppl. 235 sqq.; **G. Linker**, Jahrb. f. kl. Philol. 77, 628 (1858); **K. Keil**, Jahrb. f. kl. Philol. 77, 640 sqq.; **C. Bursian**, Jahrb. f. kl. Philol. 77, 659; **C. G. Schmidt**, Philologus 13, 223 sqq.; **B. ten Brink**, Philologus 12, 590 sqq.; 13, 754; 21, 165; **C. Comparetti**, Rheinisches Museum 13, 457; **H. Heerwagen**, Jahrb. f. kl. Philol. 80, 170; **W. Fröhner**, Philologus 15, 302 et 619; **J. A. Wynne**, Philologus 15, 357; **H. Jordan**, Hermes 6, 210 (in commentariolo: Zu Ciceros Brutus); **E. Klebs**, de scriptoribus aetatis Sullanae, pag. 5, 13 et a.; **Reinach**, Mithridates Eupator (v. a. Goetzio, Lips. 1895, pag. 106 sqq.); **B. Maurenbrecher**, Prolegomena ad Sallusti historiarum reliquias, 1891; **Bienkowski**, de fontibus et auctoritate scriptorum historiae Sertorianae, 1890; **O. Dieckmann**, de fontibus et auctoritate Grani Liciniani, Berliner Studien für klassische Philologie und Archäologie 16, 3. Heft 1896; **Kornermann**, Deutsche Literaturzeitung 1897, col. 1333 sqq.; **H. Peter**, Berliner Wochenschrift für klassische Philologie 1897, col. 799; **F. Rühl**, Berliner philologische Wochenschrift 1898; **E. Wölfflin**, Jahrbücher des archäologischen Instituts in Rom 1900; idem, Rheinisches Museum 1902, 318; **M. Flemisch**, Granius Licinianus, eine text-, sprach- und quellenkritische Untersuchung; idem, Archiv für lateinische Lexikographie, herausgegeben von E. Wölfflin 9, 265.

Quare non supervacaneum fuerit, quod **Guido Camozzi**, vir doctissimus, natione Italicus, qui iam in 'Ri-

vista di Filologia' 28, fasc. 2, 268 sqq. (1900), quibus ex fontibus Granius hausisset, disputaverat, omnibus omnium, qui huius auctoris fragmenta attigerant, emendationibus diligentissime congestis novisque additis suis tertiam Grani editionem curavit. Quamquam hisce ipsis temporibus nonnullae dissertationes et commentariola haud parvi momenti ad emendandos Grani libros scripta et divulgata sunt, quae cum eodem tempore, quo Camozzi editionem parabat, vel paulo post ederentur, nullo modo ab illo respici poterant (cf. quae in 'Archiv für lateinische Lexikographie' 12, 440 disputarim de hac re), ut sincera quaedam et integra imago Grani Liciniani orationis, qualis nunc est, ex editione a Camozzio curata non elucere videatur.

Quodsi cunctabundus quidem et resistens perpauca annis interiectis Grani Liciniani libros, quantum eorum exstat, recognoscere et emendare eorumque novam editionem curare aggressus sum, qua novissimae emendationes non solum divulgatae typisque mandatae, sed etiam ad hoc tempus, ut Horati verbis utar, a me pressae continentur, cum **E. Wölfflinio** hortante et stimulante tantum laboris subii, tum quia, quamvis exigua et obscura sint fragmenta, tamen 'applicatione quadam animi, non cogitatione, quantum illa res utilitatis esset habitura' ad scriptorem adducor, cuius 'chartulas' per complures annos etiam atque etiam volverim.

Atque in editione curanda enixe operam dabam, ut contextum, quantum possem, emendarem lacunasque passim hiscentes explerem. Quo in labore perficiendo etsi non ignoro opus fuisse, ut codicem denuo inspicerem accuratissimeque conferrem, tamen cum nuntio codicem remedio illo chemico a C. Pertzio ad scripturae restitutionem adhibito deletum esse allato (cf. Dieckmann l. c. p. 13, not. 2) id susceptum haud magni esse mihi videretur, cum omnes dissertationes et commentariola, quae sunt de Grano Liciniano, tum primam illam editionem a C. Pertzio et alteram a Heptade philologorum Bonnensium curatam, quarum utraque collatio a C. Pertzio facta continetur, et

tertiam, quam G. Camozzi curavit, adhibere satis habui. Omnes emendationes a doctissimis, quos supra dixi, hominibus allatas diligentissime examinabam ac si quae mihi probabiles visae erant, in contextum recipiebam, multas novas ipse proferebam collatione C. Pertzii nisus et scripturae reliquias acuratissime excutiens et respiciens et divinatione quadam verborum contextum et rerum connexum coniectans.

Non ignoro quidem maiore me nonnunquam fuisse audacia fortasse, quam quae omnibus probetur. At est auctor, quo in emendando omnes rationes, quas existimatores in scriptoribus veteribus iudicandis sequi solent, tamquam ut ad scopulos allidantur et dirimantur, quo in sanando haud scio an illa ratione ac via uti non alienum sit, quam medici Graeci *κρίειν καὶ τέμνειν* appellare consueverant.

In **apparatu critico** non modo codicis scripturam, quantum mihi ad emendationes confirmandas et explicandas opus esse videbatur, sed etiam eas coniecturas, quas in contextum recipiendas non esse putabam, religiose et diligenter posui et si quae coniecturae a me ipso factae in contextum insertae erant, quarum consuetudinem et usum, cum non in aperto esse viderentur, edocenda esse censui, testimonia ex aliorum scriptorum auctoritate repetita eodem attuli.

Praeterea inter contextum et apparatus criticum **eos aliorum scriptorum locos, quae ad res a Grano Liciniano relatas pertinent**, adnotandos esse iudicavi, primum quidem, quod haud exiguae emendationes et a ceteris existimatoribus et a me allatae illis fulciri videntur, deinde quod multos locos, ut est oratio quasi abrupta et abscisa, non plane intellegas nisi illis collustrentur, postremo quod aliquot enuntiata magni momenti mihi esse videntur, unde quos ad fontes Grani Liciniani libri referendi sint excutiantur.

Ac de **fontibus** huius scriptori cum a Camozzio aliisque tum a Dieckmannio subtilissime et doctissime dispu-

tatum est neque homines docti plane consentiunt. Ego quid de fontibus Grani iudicem, in dissertatione mea (v. s.) explicui, ubi in extremis chartulis scripsi: „Wir fassen das Ergebnis unserer Quellenuntersuchung in folgende Sätze zusammen: 1. Granius gibt eine Geschichte des römischen Volkes im Grundriß und zwar nach Vorlage der **Epitome** des Livius. 2. Dieser Grundriß hat aber eine bedeutende Erweiterung erfahren durch zahlreiche größere Einlagen. Letztere sind indes ganz anderer Natur als die fortlaufende Geschichtserzählung. Hier liegt **eine** Quelle zu Grunde, und dieser ist nichts entnommen als die nackten historischen Tatsachen, dort haben wir es offenbar mit **Quellenkontamination** zu tun, und der Autor ist redseliger. Es ist aber nicht wahrscheinlich, daß diese Quellenvermengung erst in dem Augenblicke geschah, als Granius sein Werk schrieb. Diese Exkurse, wie der über die römische Reiterei, und Biographien, wie die des Antiochus Epiphanes und Sokrates Chrestus, bilden in sich abgeschlossene Partien und sind mit dem fortlaufenden Grundriß nur obenhin verkittet. Das gibt uns zu der Vermutung Anlaß, daß Granius dieselben schon parat hatte, als er sein Werk zu schreiben begann, und daß es wohl möglich ist, daß sie aus Excerpten genommen sind, die sich der Verfasser schon früher aus verschiedenen Autoren zusammengestellt hatte und die sich der Hauptsache nach auf Raritäten erstreckten der Geschichte sowohl als anderer Gebiete.

Wir formulieren daher unser Gesamturteil über Granius folgendermaßen: Granius hat einen **Grundriß der römischen Geschichte** entworfen, der ihm aber nur die Handhabe bieten sollte, an der er die Ergebnisse seiner Suche nach **Antiquitäten** und **Kuriositäten** auszukramen gedachte. Er ist also fast mehr **Antiquitäten- als Geschichtsschreiber im eigentlichen Sinne**. Fassen wir aber Granius von der letztern Seite, und zwar mit Rücksicht auf das **Gerippe** seines Werkes, das eben doch ein **Geschichtsabriß** ist, so müssen wir allerdings...

den Worten Madvigs beipflichten: **Die Schrift war ohne Zweifel . . . ein Auszug der römischen Geschichte, wesentlich aus und nach dem Livius.**“ Neque adhuc causae rationesque allatae sunt, quibus rationibus ea sententia imminuatur.

At Granium Licinianum non ex ipsius Livi a. u. c. libris hausisse, verum ex **epitoma** illa, quam Tiberio imperitante scriptam esse homines docti edocuerunt (cf. Sanders, Die Quellenkontamination im 21. und 22. Buch des Livius, erster Teil. Diss. inauguralis Monacensis, 1897 et Frid. Drescher, Beiträge zur Liviosepitome. Diss. inauguralis Erlangensis, 1900), in diss. mea p. 58sq. tria argumenta attulisse censeo.

De **nomine** scriptoris, item de **usu verborum** et **vetustate** cf. ibidem. Multa quidem in medium profert Dieckmann, unde efficiat Granium altero p. Chr. n. saeculo ponendum esse, et ego scriptorem inde ab ducentesimo p. Chr. n. anno fuisse cum aliis testimoniis tum iudiciis ex usu verborum repetitis, quae sunt: **auscultare** (p. 12, 3), **nostro corde noscere** (p. 8, 3), **derepente** (p. 13, 7), **scio quod** (p. 2, 9, cf. Arch. XI, p. 266), **nam** (p. 6, 7 et 11, 2), in diss. mea p. 11 satis edocuisse arbitror.

Postquam perpauca adnotavi, quae ad Grani Liciniani scribendi rationem, fontes, usum verborum, vetustatem pertinent (plura legas ap. C. Pertzium, Dieckmannium, in diss. mea et a.), non alienum esse videtur de **librario** codicis paululum disserere. Non iteraturus sum quae C. Pertz (praef. caput V et VI) amplioribus verbis explicuit, ut nihil iam adnotem de forma litterarum, quas maximam partem capitales intermixtis uncialibus atque recentioribus fuisse ibi legas, neque de orthographia codicis, qua in re persaepe et vocalium litterarum et consonantium permutatio facta est, neque de compendiis a C. Pertzio diligentissime congestis, nisi quae cum munere emendatoris artissime cohaereant.

Quod enim p. 24, 7 scripsi: **‘quinque et sexaginta milia peditum, equorum quindecim milia’**, haec

coniectura confirmatur potissimum compendio Q.. Cf. diss. meam p. 45: „Pertz schreibt QUINQ.. So hat Granus aber nicht ‘quinquaginta’ gekürzt, sondern quinque. Ferner steht vor ‘peditum’ (Heptas) TA, die Überreste zweifelsohne eines nomen numerale, das zwischen ‘quinque’ und ‘peditum’ größtenteils ausgefallen ist. Nun sagt App. Mi. 49: *ὁπὼ μυριάδων στρατὸς ἡθροίστο* . . . Granus gibt aber nicht die Gesamtzahl; denn ‘peditum equorum’ ist nicht notwendig durch die Kopula ‘que’ verbunden zu denken. ‘O’ scheint der Rest eines Zahlwortes zu sein: O-U-V. Vgl. ferner App. l. c.: *καὶ τῶν πολεμίων ἀπώλοντο μὲν ἀμφὶ τοὺς μυρίους καὶ πεντακισχιλίους καὶ τούτων ἦσαν οἱ μύριοι ἱππεῖς μάλιστα*. Nun liegt der Gedanke nahe, daß die Reiterei in jener Schlacht größtenteils gefallen sei; wir werden darum kaum fehlgehen, wenn wir dieselbe auf ca. 15000 Mann schätzen. Der Strich über XV kann entweder vom Abschreiber oder von Pertz übersehen worden sein. Daraus ergibt sich im Hinblick auf die Angabe Appians, daß in der genannten Lücke mit Wahrscheinlichkeit ‘sexaginta’ zu schreiben ist.“

Deinde non mireris, quod librarius, ut est munus describendi laboriosum et id, quo vel mens vel oculi vel manus fatigantur, neglegentia quadam vel potius fatigatione hic illic vocabula vel omisit vel bis scripsit. Quare scripturae codicis semel et saepius obscuritas allata est. Si enim p. 24, 3 accuratius inspexeris, versum excidisse intellegas. Exstat quidem haec scriptura:

SULLAATHENASRE
.. RSUSINPRINCIPESSE
... ONISETNOXIOSANIM
.... LENTIUSNECATISRELI
... SNECATISRELIQUIS.

In quarto versu utique litterae ‘UIO’ supplendae sunt. At non iam spatium exstat, in quo spatio ‘ADUERTIT’ ponas. Neque fieri potest, ut scriba has tantum litteras omiserit; nam connexus rerum mira quadam obscuritate obumbraretur adverbio ‘violentius’ sine dubio ad verbum

'necatis' pertinente. Quare scribam totum versum inter tertiam et quartam lineam omisisse censeo. Est ergo inter 'animadvertit' et 'violentius' lacuna indicanda. Excidisse videtur eadem fere res, quam Appianus servavit Mi. 37: τοῖς δὲ ἄλλοις συνέγνω. Ex vocabulis '**necatis reliquis**' bis scriptis nomen '**Mithridates**' excutias, cuius ad res Granius in versibus, quae sequuntur, sine dubio deflectit.

Hac **dittographia**, quam vocant, Grani oratio etiam aliis locis depravata videtur:

p. 5, 1 ex codicis scripturae reliquiis (cf. app. crit. ibidem) hoc enuntiatum mihi quidem elucere videtur: **balneas publice petere perfusus unguentis**; alterum 'balneas' dittographiam iudico. Neque tamen arbitror hac coniectura totum hunc locum explanari. Quod Bonnenses coniectant 'potare cum plebe', non probabile censeo; nam Antiochum non in epulis comisationibusque 'unguentis perfusus' fuisse, sed in balneis Polybius testatur 31, 4. Codex quidem exhibet '. . . UEL'; quare cum non iam appareat, quid exciderit, inter 'petere' et 'perfusus' lacunam indicavi.

p. 30, 3 codex exhibet: 'ADREGEMFECIT|REGEM-REFERT'. Hac dittographia '**Mithridates**' excidisse videtur, quod nomen pro 'regem fecit' substitui.

In enuntiato, quod modo attuli, etiam syllabam 'GEM' commutatum esse censeo cum syllaba 'FERT'. Quare legendum iudico '**ad Mithridatem refert regem**'. Eundem lapsus librarii, quem Graece μετάθεσιν dicere solent, etiam p. 28, 6 adesse puto, ubi codex exhibet 'RUC . . .', ego constitui '**Curio**'. Et ex simili errore etiam ortum esse videtur, quod exstat p. 16, 4. Sine dubio legendum 'is ergo cum mille circiter **numero** collectis'. '**NUMERIS**', quod codex exhibet, a librario falso scriptum esse videtur, quod '**COLLECTIS**' in litteras 'IS' exit.

Postremo mirum, quod plura quam pro fragmentorum exiguitate enuntiata vel constructiones exstant, quas Grani

non esse pro certo habeas. Exclusi enim: p. 13, 11 '**Cn. Mallius ob eandem causam quam et Caepio L. Saturnini rogatione e civitate plebiscito eiectus**', quod enuntiatum a Pertzio, Dieckmannio, Camozzio servatur, a philologorum Bonnensium Heptade eiicitur et recte quidem (cf. diss. meam p. 24). Deinde p. 14, 1 app. crit. '**hoc anno Cn. Pompeius natus est atque Cicero**' non Grani esse iam Madvig iudicavit (l. c.), qui scribi vult: 'Rutilius consul collega Mallii [hoc anno Cn. Pompeius natus est] solus supererat reipublicae. Itaque [adque Cicero] cum . . .'. Ego melius esse arbitratus sum hanc interpolationem, qua oratio Grani contexta prorsus inepte dirimeretur, totam e contextu remotam in app. crit. tantum adnotare. Haud aliter iudices de enuntiato p. 27, 9: 'Ariobardianem ut servum respuit'. Servatur quidem id a C. Pertzio, Linkero, Dieckmannio, Camozzio; Bonnenses etiam 'gratia P. R. reconciliata' uncis includunt. Utrique errant: verba 'reliqua classe' non tam facile transmutas, quam Linker putare videtur; nam primum quidem non verisimile est hanc mutationem a librario factam esse; credas potius illum, si ea verba omisisset, plane neglecturum fuisse velut p. 24, 3; deinde enuntiatum 'gratia P. R. reconciliata' non cum altero illo 'Ariobardianem ut servum respuit' cohaeret, sed arte coniunctum est cum 'his compositis' et 'reliqua classe in Pontum profiscitur', ut 'Ariobardianem ut servum respuit' prorsus inepte inter haec enuntiata irrepsisse videatur; glossema fuisse censeam ab altera manu in margine adnotatum, ut quantum interesset inter clementiam P. R. et Mithridatis crudelitatem, luculento exemplo illustraretur. Adfuisse quidem Ariobardianem Dardani una cum Sulla et Mithridate non negarim (cf. Plut. Sulla 24: Ἀριοβαρζάνην δὲ αὐτοῖς καὶ Νικομήδην τοὺς βασιλεῖς προσαγαγὼν διήλλαξεν); quod autem apud Granium hoc loco memoratur, alteri, ut iam dixi, manus vitio vertendum censeo.

Quod porro p. 31, 7 exstat: '**Et Murena ex Asia triumphavit, et Valerius Flaccus ex Celtiberia et**

Gallia', quod enuntiatio ceteri servari volunt, id a me eiicitur, ut a rerum connexu prorsus alienum. Granius non rationem temporum neglexit, ut Camozzi putat, sed haec coacervatio, ut ita dicam, triumphorum inde exorta sit, quod eadem illa altera manus, quae annum natalem Ciceronis et Pompei adnotavit (v. s.), hoc quoque loco — cogites triumphos comparandi causa — adnotationem marginalem fecit. Item p. 32, 6: **'is Cn. Carbonis frater fuit'**, quod explicandi causa ad 'occiso Carbone praetorio' in margine adnotatum censeo, et p. 32, 9 'anno superiore', qua adnotatione 'iam ante' explicari videtur, uncis circumclusi. Censeo igitur has omnes interpolationes, quas modo in medium protuli, **glossemata marginalia** existimanda esse. Neque tamen apparet, ad quem ea referenda sint; alteram manum tantummodo dico fuisse. Neque magis in aperto est, utrum a scriba huius codicis in contextum inserta sint an iam antea irrepserint.

Hac occasione data non praetermiserim, quin de aliis locis sive a me emendatis sive adhuc non plane collustratis pauca addam:

p. 1, 1—9 ... **Rutilius memorat — vel non nominabant]** ni fallor, enuntiatio: 'Rutilius memorat — pro patria' continua rerum narratio interrupta est et enuntiatio, quod sequitur: 'Similis illis....' contextitur. Neque tamen apparet, quae res hac chartula contineantur. Pro certo tantum habeas magnas aliquas fuisse. Atque Woelfflin monet pugnam ad Pydnam factam. Mihi quidem Camerinae in mentem venit, ubi C. Atilius Calatinus consul Romanus eiusque exercitus primo bello Punico devotione Calpurnii Flammae tribuni trecentorumque militum delectorum servatus est. Cf. Cato ap. Gell. 3, 7; Liv. per. 17; Flor. 1, 18; Oros. 4, 8; Ampelius 20, 15. Quare lacunas hunc in modum explebam: 'Similis <illis> fortitudine <Calpurnius cum> venissent <ad illum collem, se> hostibus inmisit. <Quo saucio> milites <circumventi tempus> extraxerunt, dum <legiones> evaserunt. Trecenti <autem gladiis perfossi> ceciderunt <omnes>, quos impera-

tor convocaverat ad consilium <in> commune capiendum'. At nomen numerale 'trecenti', quod Heerwagen coniecit, pro certo non legam; neque nomen 'Caius', quod Pertz et septem Bonnenses scribunt, plus habet auctoritatis; nam praenomina Granius ut fere scriptores Romani per compendia scribit. Atque etiamsi 'Caius' hoc loco legendum esset, quid? Nonne nomen tribuni positum censemus? Quare non habeo, unde coniecturam meam satis confirmem, ut eam in contextum recipere audeam. Quodsi 'Rutilius' (v. 1) a me recte coniectatum est, non alienum sit res aliquas bello Iugurthino gestas commemorari, ubi Rutilius legatus Metelli fuit. Cf. Sall. b. Iug. 50 et saepius.

p. 2, 5 **cultu Castoris]** non mirum, quod Castor unus memoratur fratre Polluce neglecto; cf. Cic. Verr. 2, 1, 129: aedes Castoris; item div. 1, 98, quamquam aedes et Castoris et Pollucis sacra erat.

p. 2, 6 **duos celsos — continere]** cf. Furtwaengleri adn. in Rosch. Lex. s. v. 'Dioscuren': ein Dioskur allein kommt auch vor, z. B. in Suessa, **Reiter mit 2 Rossen**, Pilos, Palmzweig.

p. 5, 4 **Dianam ducere uxorem]** non alienum videtur communicare, quod Seneca suas. 1 de simili re narrat: cum Antonius vellet se Liberum patrem dici et hoc nomen statuis subscribi diceret, habitu quoque et comenatu Liberum imitaretur, occurrerunt venienti ei Athenienses cum coniugibus et liberis et *Διόνυσον* salutaverunt dixerunt despondere ipsi in matrimonium Minervam suam et rogaverunt ut duceret. Antonius ait ducturum, sed dotis nomine imperare se illis mille talenta.

p. 5, 4 **ceteris epulas instrumentibus vasa e sacro protulit]** non probabilis videtur Keilii coniectura; credam potius Antiochum, qua erat dementia, ipsum vasa e sacro protulisse vel proferri iussisse; quare scripsi 'protulit'.

p. 5, 7 **e deae donis]** 'donorum', quod Bonnenses volunt, valde abhorret a scriptura, quam codex exhibet; neque magis probetur, quod Froehner proponit. Nempe

anulus ille donum deae iam antea erat; quare obscurum mihi videtur scribere: 'quem unum omnium deae donum reliquit', et Dieckmannii coniecturam accepi.

p. 5, 7 **Graccho iterum, cuius paulo antea memini, consule]** omnes coniecturae adhuc allatae reiiciendae sunt, 'meminisse de' abhorret ab consuetudine scriptorum Latinorum; cf. Krebs-Schmalz, *Antibarbarus* s. v. 'memini'. 'consule', quod exhibet codex, servandum.

p. 6, 1 **turpiter perit]** nulla coniectura adhuc allata satis confirmari potest. 'turpiter' convenire videtur non modo ad reliquias scripturae codicis, sed etiam ad genus mortis, quam obiit Antiochus; etsi ne haec quidem res plane perspicui potest. E re esse videtur locum alterius Maccabaeorum libri 1, 13 in medium proferre: Cum in Perside esset dux ipse et cum ipso immensus exercitus, cecidit in templo Nanaeae consilio deceptus sacerdotum Nanaeae. Etenim cum ea habitaturus venit ad locum Antiochus et amici eius, et ut acciperet pecunias multas dotis nomine; cumque proposuissent eas sacerdotes Nanaeae, et ipse cum paucis ingressus est intra ambitum fani, clausurunt templum, cum intrasset Antiochus mittentes lapides percusserunt ducem. Polybius eandem rem attingit 31, 11 (cf. infra p. 6).

p. 7, 10 **nuntiatus]** non est, quod tempus mutetur; nam antecedit 'repertum' et codex exhibet 'NUNTIATOS'.

p. 8, 2 **De fratribus]** non modo haud ita valde abest a scripturae vestigiis, sed etiam convenit ad rem. Sententia huius loci nempe haec est: non omnia mirabilia in medium proferam ut satis nota; quod vero his duobus fratribus accidit, tam memoratu dignum est, quod nullo modo omitam.

p. 8, 5 **Ti. Gracchus]** mirum, quod nemo adhuc hoc nomen perspexit. Est idem Ti. Gracchus, quo consule Antiochum Epiphanem mortuum esse Granius tradit. Et ex nominibus 'Asturibus' et 'Iberis', quae illaesa paene exstant, facile intellegas res a Ti. Graccho in Hispania gestas hoc loco adnotari a Livio memorata lib. 40, 47—50.

p. 8, 7 **Qui cum augurales libros legeret]** non iactem hunc locum foedissime mutilatum a me restitutum esse, tamen partem aliquam emendasse mihi videor vestigiis scripturae accuratissime perspectis. Neque vero patet, quo modo hic locus cum eo, qui antecedit, cohaereat. Nam Gracchum illam epistulam ex Sicilia ad collegium augurum misisse constat. Quare propensus sum putare scriptorem digressum facere ab continua oratione eodem ferme modo, quo vitam Antiochi Epiphanis et vitam P. Lentuli p. 9, 6 descripsit (de hac scribendi ratione cf. diss. meam p. 60 sqq.).

p. 10, 7 **vita turpiter privatus est]** Heptadis coniectura valde refutatur scripturae reliquiis. De morte Antiochi cf. App. Syr. 46.

p. 12, 5 **ut desperata pace adorti sint postero die]** 'capta', quod se legisse H. Pertz confirmat, C. Pertz ceterique retinent, ex contextu submovi ut plane obscurum; librarii negligentiae crimini vertendum videtur.

p. 12, 7 **Neque adduci potuit]** Dieckmann hoc enuntiatum paululum supra post 'voluit' (v. 1) transponendum censet. Minime vero. Cimbri postero die adorti sunt (sc. castra Mallii, quae hostium castris propiora erant). Caepio non multum aberat neque vero simultate quadam motus adduci potuit, ut exercitum iungeret (cf. diss. meam p. 18).

p. 13, 3 **quo ludi sacri]** excidit, ut videtur, nomen proprium aliquod aut loci, quo loco, aut dei, cuius honoris causa ludi futuri erant.

p. 13, 5 **morsibus multos invadere]** scriptura codicis servetur.

p. 13, 10 **Amata]** Vestali nomen Amata mfuiss emonet Froehner. Cf. Preller, *Myth.*³ 2, 161.

p. 15, 1 **suasissent]** sc. carmina Sibyllina. De connexion rerum cf. diss. meam p. 24 sq.

p. 17, 5 **praecepit]** sic cod. idque servetur.

p. 19, 1 **Marii iussu]** mutilatum codicem censeo, qui exhibet: 'MARIUSIUGULATI' fortasse pro 'MARIUS-SUIUGULATI'.

p. 19, 7 **fuit, sed]** cod.: FUISSETET; negligentiae scribae crimini dandum, nisi 'ETET' dittographiam iudices et 'fuit' ex 'FUIS' excutias.

p. 19, 6 **At]** supplendum mihi visum, quod contraria esse censeo duo enuntiata. „Hätte genommen werden können“ vocabula 'capi potuit' in nostrum sermonem vertas.

p. 25, 1 **numero circiter decem milia]** 'septuaginta', quod posuit Heptas, iam a Camozzio remotum est, neque tamen 'decem' substitui cum illo, sed 'numero', quod optime convenit ad usum verborum. Cf. p. 6, 8 et p. 16, 4; 'decem' potius ante 'milia' ponendum est. De hac emendatione cf. diss. meam p. 46.

p. 25, 5 **ferocius]** cf. App. Mi. 49: ἀσθενῶς δὲ τῶν Ῥωμαίων μαχομένων (sc. primo die).

p. 28, 7 **eique adiecit Paphlagoniam]** 'qui post est appellatus Philopator', ut Heptas scribit, e contextu removi; nam 'Paphlagoniam' codex sine dubio exhibet. De re cf. App. Mi. 21. Mithridates Paphlagonia potitus, sed a Sulla eam reddere coactus erat (Gran. p. 27, 1; Plut. Sull. 22), neque scio an Nicomedi, amico et socio populi Romani, data sit. De structura cf. Iust. 1, 2, 8: Aethiopiam quoque imperio adiecit.

p. 28, 7 **Comis et mansuetior ille . . .]** cf. diss. meam p. 67 sqq.

p. 29, 1 **regnum — exsequebatur]** de re cf. diss. meam p. 68; de vi et structura verbi 'exsequi' cf. Plautus Trin. 686 (egestatem exsequi), Men. 982, Capt. 191. Coniectura 'Socrates' confirmatur enuntiatio, quod sequitur: 'satis exercitus in priore fortuna', quam 'fortunam' Socratis interpretandam esse, quae sequuntur inde ab 'nam postquam' luculentissime edocere videntur.

p. 29, 9 **filius Aristonicae]** codex mutilatum, sed postulatur connexu rerum.

p. 30, 3 **Hanc Socrates ad Mithridatem refert regem ad bellum contra fratrem incitavisse]** de conjectura 'Mithridatem refert regem' iam supra explicui; de connexu rerum cf. diss. meam p. 69 sq.; expedit afferre,

quae apud App. Mi. 10 servantur: Νικομήδαι δὲ τῷ Νικομήδους τοῦ Προσίου, Βινθύνιας ὡς πατρός ἐπὶ Ῥωμαίων ἀποδειχθέντι βασιλεύειν, Σωκράτη τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Νικομήδους, ὅτῳ χρηστὸς ἐπὶ νόμον ἦν, μετὰ στρατιᾶς ἐπέμψεν· καὶ τὴν Βινθύνων ἀρχὴν ὁ Σωκράτης ἐς αὐτὸν περιέσπασεν, et 57: Νικομήδης δὲ αἰτιάται μὲν σε καὶ Ἀλέξανδρον αὐτῶ τὸν τὸ σῶμα τρώσοντα ἐπιπέμψαι, καὶ Σωκράτη τὸν χρηστὸν ἐπὶ τὴν ἀρχήν, καὶ τάδε αὐτὸς ἀμνόμενος ἐς τὴν σὴν ἐμβαλεῖν. Dicit quidem Appianus Socratem a Mithridate ad bellum contra fratrem incitatum esse, ἡσυχάζοντα καὶ δικαιούντα τὸν πρεσβύτερον ἀρχεῖν (l. c. 13), neque tamen legatis causam Nicomedis defendentibus ita magnam fidem habeas; nam ex Grani etsi mutilatis verbis cognoscas Socratem Nysa auctore a fratre regno depulsum et a Mithridate benigne receptum esse, quem eum impulisse censeas, ut fratri bellum inferret.

p. 35, 1 **et consules dato exercitu — legatum suum praemisit]** non dubium, quin tumultus Lepidanus describatur, neque tamen, quis connexus rerum verborumque contextus sit, plane apparet.

Non in animo erat unamquamque coniecturam etsi leviter tantum perstringere. Longum est. Ceterum emendationes ab aliis viris doctis allatae confirmatae sunt in libellis a me supra notatis, et multarum coniecturarum et emendationum rationes et argumenta ex apparatu critico locisque historicis a me in medium prolatis elucere mihi videntur. Non ignoro ne hunc quidem laborem ab omnibus partibus perfectum et absolutum esse, sed quod, quantum in me erat virium et roboris, in eum auctorem contuli, in quem et vulgare illud 'omnem humanam scientiam mancā esse' et alterum 'et voluisse sat esse' mirum in modum convenire videntur, hoc libellum emissum bona cum venia excipiat et benigne iudicetur.

Restat, ut **E. Woelfflinio**, equiti illustrissimo, qui non modo, ut iam supra dixi, ad Grani quae supersunt edenda me stimulavit, sed etiam cum scientia illa atque doctrina, quae quanta in eo sint nemo doctus est qui

nesciat, tum benevolentia atque affabilitate omnibus quibus contigerat, ut cum eo essent, satis nota egregie me adiuvit, itemque **Heraeo**, doctissimo viro, qui litteris per E. Woelfflinium mihi datis aliquot Grani Liciniani emendationes mecum communicavit, gratias agam plurimas.

Scripsi Monachii mense Febuario a. 1903.

M. Flemisch.

INDEX NOTARUM.

P = Carolus Pertz.

H = Philologorum Bonnensium Heptas.

M = Theodorus Mommsen.

Nomina ceterorum, qui emendationes Grani emiservunt vel per litteras mecum communicaverunt, per compendia non scripsi; eas coniecturas, quibus nomen auctoris additum non est, ad me ipsum referri velim.

| = finis versus.

|| = finis columnae.

|| = finis paginae.

< > = supplevi.

[] = exclusi.

GRANI LICINIANI

Liber XXVI. (?)

... Rutilius memorat consules atque <duces, qui> || ... animis hostem in pugna acerrima fregerant, semet etiam devoverant, ut in <medios hostes se inmitterent> ac vitam <profundere>nt pro patria. Similis <illis> ... necatis ... <se> hostibus inmisit ... ceciderunt, quos imperator convocaverat ad consilium <in> commune capiendum. Adiunctam cohortibus <turman> equitum ... plurimi auctores mittebant <vel non> nominabant. |

1 RTILIU; Gaium Atilium *P* consules *P* (ETM. FABIU COSULES *idem in adn.*: M ... SAT ... ULES <duces> *Heerwagen* 2 animis *P* pugna *H in adn.*: ... A (inpetu acerrimo *P*) ERE ... INT; fregerunt *P* 3 ... IOUEBANT; devovebant *H*; ipsos vovebant *P* UIEAM 4 ... RII DEMILIS; ceteri *P* (addit: *idem ius iurandum praestitere*) NECATUS; necatus *H in adn.*; Caius <Atilius> *P* 5 <semet ipsum> *P* IONERUN. ... OS IMPERIURIOSO ... BAT: quos imperium poscebat *P*; quos imperi socios vocabat *H in adn.* 6 <in> *Heerwagen*: ... MMUNE 7 ACIUNCT, COROI ... AEQUI ... OPLU ...; cf. *Caes. civ.* 3, 89, 1 (legioni nonae ... adiunxit octavam); *Liv.* 22, 45, 6 (copias suis copiis adiungunt); *Bell. Alex.* (legioni XXXVI duas); *Tac. hist.* 1, 31 (legio classica praetorianis adiungitur); ac iunctis copiis ... equites vero plurimi *H*; iuncta corona ... equites *P* (pro cohortibus desiderat *Woelfflin* cohortibus) 8 mittebant *P*: MITTEBANT <neque> *H* <nec eos> *P* Totum locum *Heerwagen* constituebat hoc modo: Saepe consules atque duces magnis animis hostem instantem acerrime reiecerunt; semet ipsi devovebant, ut in cladem hostium verteret sua mors, ac vi eam petebant imperi idem ius rati. Uti P. Decius Mus Latino bello cum dis se manibus devovisset, equum hostibus inmisit. Accepimus, ut

<Ac de> ordinibus et nominibus et numeris <legio-
num> | atque militum <iam> in superioribus libris dixi.
Verum de equitibus non | omittam, quos Tarquinius ita
instituit, ut priores equites binos equos | in proelium du-
cerent. | Eam consuetudinem Lacedaemone cultu Castoris
in Italiam venisse, <quem duos> celsos | dicebant con-
tinere. <Verum> Theramnis Castoris et Pollucis simu-
lacia σειραίους | equos habent nullos. | Satis <habeo
antiqui> illius | fani admonuisse, <etsi> | scio, quod Spar-
tatae artifices quidam | ἐνίππους fingeant, alii καλλίπ-

3 quos Tarquinius ita instituit] cf. Cic. de rep. 2, 20, 36:
... prioribus equitum partibus secundis additis M ac CC fecit
equites numerumque duplicavit. Liv. 1, 36: neque tum Tar-
quinius de equitum centuriis quicquam mutavit, numero alte-
rum tantum adiecit, ut mille et octingenti equites in tribus
centuriis essent. Cf. etiam Florus 1, 5, 2.

cives senes, ubi Galli urbem intraverunt, in suis aedibus se
devoverint. Trecenti vero olim in Sicilia obierunt mortem,
quos imperium tribuni evocaverat ad consilium in commune
capiendum. Tribuno adiunctum coronae decus gramineae: quis
fuisset, plurimi auctores mittebant, Caedicium nominabant alii.

1 de P et (ante numeris) H: .I (numerisque P)
legionum H in adn.; tribuum P (aut centuriarum idem in adn.)

2 atque P: IIIQ; armisque Madvig <iam> P superiori-
bus H: ... || PRIORIB. 3 CUIT .P. CIPL IT cf. Aurel.
Vict. vir. ill. 2, 11 (tres equitum centurias instituit); multi-
plicavit ita Woelfflin; ita constituit P; duplicavit ita H

4 ut priores P: IIQRES 5 eam consuetudinem — venisse
Woelfflin: EACONIRFESDINEIS D|E \ INEIV ... cTITSEL-
NITA|LIAMUET ... E; cf. infra Heerwageni coniecturam

6 quem — continere Woelfflin: ... IIQELSOS|DICETCONII
... E; et equites celsos dixerunt Unger in epistula ad H
in praef. p. XXII communicata 7 Verum Theramnis

Woelfflin:|AMENIS Castoris et Pollucis P: CASI-
BUS|SETPOLLICIS 8 σειραίους Heerwagen et ten Brink:

SIRIOS satis habeo antiqui illius fani Heerwagen: EACISr
..... IQIAMIUS | SANI; quamvis sani P 9 QUOS

10 artifices Heerwagen: ARNIDACIET; APNIDAAΣ. et H;
ἐρίμαντας et Camozzi ἐνίππους Heerwagen: ANIPHTOS;
ἐμίππους H; Ἀνιπποστος P fingeant, alii Heerwagen:
TCCDIEATALI; eos dicebant, alii H καλλίππους. Appellati

πους. Appellati | flexuntes a genere | quod | ...
vocabant ... ἐφίππιον ...

H: ΚΑΛΛΙΠΟΥΥCAPPPELLAT; Καλλιππους appellat (flexuntes)
P; καλλίππους appellant. (flexuntes) Camozzi (quos Spartatae,
Amyclaei et quidam alii ἱππαστάς, διμάχας, καλλίππους appel-
lant Unger in epistula ad H, l. c.) 1 genere: sequitur in
cod.: ΨΗΙΔΙΛΙΟΥ; pensilium H; textilium Heerwagen; pen-
silium <corrigiarum> ten Brink 2 ἐφίππιον H: EPIPHION
(flexuntes a genere puerilium, quos Troiam vocabant, ludorum,
quoniam ephippion iuvenes militares (ducebant) Unger l. c.)

p. 2, 7—p. 3, 2 .. verum de equitibus non omittam, quod
Tarquinius fuit auctor, ut priores equites binos equos in proe-
lium ducerent. Eam consuetudinem quidam negant Corintho in
Italiam venisse; nec Graecos ea usos. Licet confirmare hoc,
quod Amyclis Castoris et Pollucis simulacra siraeos equos ha-
bent nullos. Satis habeo antiqui illius fani admonuisse, nam
Dioscuros statuariae artifices quidam ἐνίππους fingeant, alii
καλλίππους. Appellat flexuntes a genere textilium, quod fle-
gum vocabant; nam antequam ephippio adsuevit militaris li-
centia ... Heerwagen.

GRANI LICINIANI

Liber XXVIII.

⟨Antiochus, qui Roma || dimissus⟩ erat, mortuo fra|tre regnavit. Idem agi|taverat bellum poste|a indicere Romanis, sed |in|hibitus dicitur ⟨Pers|ei⟩ regis sorte. Per-paucis bonis magna misce|bat mala. Incertae na|turae 5 levitatisque sum|mae, epulis comis|ans | intervenire, ad

1 Antiochus — Roma dimissus] cf. Liv. per. 41: Antiochi filius, obses Romanis a patre datus, mortuo fratre Seleuco, qui patri defuncto successerat, in regnum Syriae ab urbe dimissus . . . vilissimum regem egit. 4 incertae naturae] Liv. l. c.: adeoque nulli fortunae adhaerebat animus per omnia genera vitae errans, uti nec sibi nec aliis, **quinam homo esset**, satis constaret. 5 epulis intervenire] Polyb. 26, 1 (Hultsch): ὅτε δὲ τῶν νεωτέρων αἰσθαιτό τις ἀσυνεργονόμενος, οὐδεμίαν ἔμφρασιν ποιήσας παρὴν ἐπικωμάζων μετὰ νεκρατίον καὶ συμφωνίας. Diod. 29, 32: καθόλου δ' εἴ τις τινος νέων αἰσθαιτο ἀφ' ἡμέρας μετ' ἀλλήλων γινόμενος, ἐξαίφνης ἐπὶ κῶμον παρεγένετο μετὰ νεκρατίον καὶ συμφωνίας.

1 RAT (... qui Antiochiam advenerat P) 2 agi-taverat P: AGI|... ERAT; cogitaverat Camozzi postea indicere P: POS|... CERE 3 inhibitus M: ... LBI-TUS; prohibitus H Persei regis Keil: osog |... NIS; Apollinis H in adn.; Osogoe Iovis Meinecke; Macedonis Keil; praematura morte C. G. Schmidt 4 bonis M: ... NIX miscebat P: MISCE|... mala: ... ΛΑ; cf. Sall. Jug. 85, 23: maiorum gloria . . . neque bona neque mala eorum in occulto patitur; ibid. 73, 4: in utroque magis studia partium quam bona aut mala sua moderata; vitia M; cf. autem Liv. 21, 4, 9: has tantas viri virtutes ingentia vitia aequabant; item Sall. Cat. 11; Nep. Paus. 1, 1; Val. Max. 6, 2, 1 naturae M: NA|... S 5 summae M: SUL|... epulis comisans intervenire H: RULISCOMISABAR |... ENIRE; comissabundus venire M

sympho|niam nudus saltare, | balneas publice petere | perfusus unguentis.

Asturcone pom|pam agebat et se sim|ulabat Hierapoli Dianam | ducere uxorem, et cet|eris epulas instruentibus | ⟨vasa e⟩ sacro protulit | ⟨et⟩ cenatus de mensis | ⟨ea⟩ 5 abstulit in dotem excepto anulo, quem unum || omnium ⟨e⟩ deae donis | reliquit. Graccho iter|um, cuius paulo

1 nudus saltare] Polyb. 31, 4: καὶ τῆς συμφωνίας προ-καλουμένης ἀναπιδέσας ὥρχετο καὶ ὑπεκρίνετο μετὰ τῶν γελωτοποιῶν. Diod. 31, 16: τῆς συμφωνίας προκαλουμένης ἀνεπιδὸν γυμνός, καὶ τοῖς μύμοις προσπαίζων ὥρχετο. balneas petere] Polyb. 26, 10: ἐλοῦετο δὲ κἂν τοῖς δημοσίοις βαλανείοις, ὅτε δημοτῶν ἦν τὰ βαλανεῖα πεπληρωμένα, κεραιῶν ἐσφιγμένων αὐτῶ μύρων τῶν πολυτελεστάτων. 3 Asturcone — agebat] cf. Polyb. 31, 4: ὁ δὲ χειρισμὸς ἐγένετο τῶν πραγμάτων ἐ αὐτοῦ τοῦ βασιλέως. ἵππον γὰρ ἔχων ἐντελὴ παρέτρεχε παρὰ τὴν πομπήν, τοὺς μὲν προάγειν κελύων τοὺς δ' ἐπὶ χεῖν. Diod. 31, 16, 2: . . . παρετρεχε γὰρ παρὰ τὴν πομπήν ἱππᾶριον ἔχων ἐντελής . . .

1 LNEASPUBLICEFUN | . . . TUALNEASPETERE | . . . UELPERFUSUSUNGUE| . . . ; per balneas publice ungi M, balneas petere vel perfusus unguento P; . . . publice frequentare balneas, potare cum plebe perfusus unguentis H (in adn. perganeas); et balneis publice uti plebe balneas frequentante Keil 3 . . . ETEBÁT; regebat Bernays; ducebat H se H: REI; simulabat Bernays: SIM. . . . AT 4 Dianam P: DIANA; deam Hirschfeld ETCET | . . . EPULATIEAQU EPERBERE | . . . SACROPROTULIS; et ceteris epulantibus . . . H; et cum ut ad epulas aurea et argentea vasa sacra protulissent Keil 5 de mensis ea Keil: . . . CAUSATUSEMAN-SIS | . . . 6 abstulit H: . . . TULIT in H: EI excepto H: EX | . . . ; extra Keil anulo H in adn.: . . UM; anulum Keil unum P: ILLUM 7 DEAE DONIS; deae donorum H 3—7 simulabat Hierapoli Dianam ducere uxorem, et deinde cum ad epulas sacerdotes scyphos e sacro protulissent, unus tantum remansisset, omnes tulit in dotem, excepto illo, quem unum omnium deae donum reliquit Froehner 7 GRACCI-ITER DECUIUSPAULO AUTEM MEMINICONSULETUR | i o I T E-TERITNOCTURNO; Gracchi iterum M; de cuius paulo antea meminì, consulatu M interit nocturno P; Graccho iterum [de cuius paulo antea meminì] consule . . . perit nocturno H;

ante | memini, consule tur|piter perit noctu. | Corpus eius
cum Antio|chiam portaretur, exterritis subito iumentis in|
fluvium abreptum | non comparuit. Has ille poenas tanti
sacrileg|i expendit.

5 Duos | colossos duodenum | cubitorum ex aere | unum
Olympio, alterum | Capitolino Iovi dedica|verat. Athenis
Olympion | exstruere <e> lapide mar|moreo instituerat. Nam
columnas aliquot nu|mero circumdederat. | Aedes nobilis-
sima Olym|pii Iovis Atheniensis diu | imperfecta perman-
10 se|rat

1 turpiter perit] cf. Polyb. 31, 11: ἀναχωρῶν ἐν Τάβαις τῆς Πέραιδος ἐξέλιπε τὸν βίον, δαίμονήσας, ὥς ἐνίοι φασί, διὰ τὸ γενέσθαι τινὰς ἐπισημανίας τοῦ δαίμοντος κατὰ τὴν περὶ τὸ προειρημένον ἱερὸν παρανομίαν. 6 Athenis Olympion exstruere — instituerat] cf. Liv. 41, 20: magnificentiae vero in deos vel Iovis Olympii templum Athenis, unum in terris inchoatum pro magnitudine dei, potest testis esse. Vell. 1, 10: Athenis Olympieum inchoavit.

Graccho iterum, de cuius paulo antea memini consulatu, terrore perit nocturno Keil (turpiter perit. Schmidt; visu interit Dieckmann; torpore vel turgore H in adn.; in itinere perit Francken) 2 iumentis M: IUVENTIS 3 comparuit M: COMI . . . RUIT (abreptum, non comparuit Schmidt) HASIL|LEmETAPioTANTISACRITeGLISCENTISEXTENDIT; has ille poenas infandi sacrilegi deis laesis expendit Keil (pro 'laesis' reponit Camozzi 'iratis'); has ille poenas infandi sacrilegi incensis expendit diis Dieckmann (respiiciens, quae in cod. sequuntur DUS); has ille poenas tanti sacrilegi expendit Bursian 5 ex aere M: EXMEDEA; ex Media Francken; ex Media . . . Camozzi cum Dieckmannio, qui post verba 'ex Media' excidisse putat 'reversus. Antiochiae', quibus verbis unus versus expleatur 6 dedicaverat Bursian: DEORca|TURET 7 ETMURES-LAPIDEMTAs|. ONE INSULUERAT; exstruere e lapide mar- more instituerat Bursian; muro lapideo . . . instruxerat Camozzi in adn. (duos colossos duodenum cubitorum exstruxit, unum Olympio alterum Capitolino Iovi. dedicavit et Athenis Olympion et muros lapide . . . instituerat Keil; d. c. d. c. ex aere, unum Olympio alterum Capitolino Iovi. decoraverat et Athenis Olympion, et muros lapide . . . struxerat H (Capitolino Iovi. dedicatur M; et Athenis Olympio . . . lapidem . . . consuluerat P) 8 numero Bursian sec. cod.; numero . . . P, qui numerum de- siderat 9 permanserat P: PERMANSE; permansit H

. . . atque alia mirabilia nu|ntiantur suis plo-
rantibus | redisse tradit Aemil|iam nobilem femi-
nam | rogo impositam tubi|cinum concentu mir|e excitatam.

De Corfidii | fratribus quasi fabula | est. Maior frater
heredem <minorem fratrem> instituerat lectoque testamento 5
revixit maior. <A> fratre ait se dimissum. | Eum petisse,
decies funeri s|uo erogaretur, et locum | <in quo defodisset
aurum> | indicasse et filiam sibi com|mendasse. Aurum
prae|dicto loco repertum | <et> frater heres repentino |
mortuus nuntiatus. 10

Multa mirabilia omittenda | existimavi | nec op-

4 Corfidii] Varro ap. Plin. n. h. 7, 52, § 177: e duobus fratribus equestris ordinis Corfidio maiori accidisse, ut videre- tur expirasse apertoque testamento recitatum heredem mino- rem funeri instituisse; interim eum, qui videbatur extinctus, plaudendo concivisse ministeria et narrasse a fratre se venisse, commendatam sibi filiam ab eo, demonstratum praeterea, quo in loco defodisset aurum nullo conscio et rogasse, ut iis fu- neribus, quae comparasset, efferretur. Hoc eo narrante fratris domestici propere annuntiavere exanimatum illum, et aurum, ubi dixerat, repertum est.

1 EI|QUEALIAMLIENIU.CI . . . n.; alia miracula nun- tiantur H SUISEPC . siTs . . I|REDISSECELETRACT; ante 'tradit' nomen auctoris excidisse videtur; an Caelius? 2 Aemiliam M: Aemil|LIAM 3 rogo M: ricro M: . . . | . . . ; ad vitam H; memorant M 4 Corfidii H: CORTICII MAIOR FRATERHERE|DEMLINESFIMINE . . . u ERIT; m. f. heredem minorem instituerat M; m. f. heredem minorem facto mortuus erat H 5 lectoque testamento P: LEGIO|QUE . . ES . . | MENTO 6 revixit maior M sec. cod.; revixit. a minore fratre H A fratre ait M: ERAT|TSONIDT dimissum P: DIMISSUS; remissum H 7 decies (= X) M: T; ut P FUNERIS|EROGARETUR; funeri erogaretur M; funere illo efferretur P ('suo' coniecit H) inter 'locum' et 'indi- casse' versus excidisse videtur, quem verbis Varronis (l. c.) ex- plere possis 8 EDACNESSECTFNUI . . . I . . E . . E|MENDASSE; indicasse H (edocuisse M) thesauri M et filiam M (filiamque H) sibi H commendasse M 9 et frater — mortuus M: . ETFRATERERISREGENIMIO|N . . . TIS NUNTIATOS; nun- tiatur M 11 M . . . SISU omittenda — existimavi H (addit: in his historiis): IN|TTONDSmDISDIET . . IR|IoEXPETIMAU

plendae sunt huiusmodi cognitionibus || chartulae, cum
satis | usu et | . . . De fratribus tantundem |
opus fuit nostro cor|de noscere, quantum | memoriae tra-
dere |

5 Idem ergo Ti. Gracchus, qui . . . depulsis egerat |
<in> Asturibus, genere <feroci> | . . . , tum ivit in Hibe|res.
Qui cum augurales libros | legeret, collegio se esse doctum

6 Asturibus — Hiberis] cf. Liv. 40, 47—50. 7 qui cum
— scripsit etc.] Cic. n. d. 2, 4: . . . post ex provincia litteras
ad collegium misit se cum legeret libros recordatum esse vitio
sibi tabernaculum captum fuisse hortos Scipionis, quod, cum
pomerium intrasset habendi senatus causa, in redeundo cum
idem pomerium transiret, auspicari esset oblitus; itaque vitio
creatos consules esse (item div. 1, 17, 33). Val. Max. 1, 3: a
Tiberio enim Graccho ad collegium augurum litteris ex pro-
vincia missis, quibus significabat se, cum libros ad sacra po-
puli pertinentes legeret, animadvertisse vitio tabernaculum
captum comitiis consularibus, quae ipse fecisset, eaque re ab
auguribus ad senatum relata, iussu eius C. Figulus e Gallia,
Scipio Nasica e Corsica Romam redierunt et se consulatu ab-
dicaverunt. Cf. Plut. Marc. 5: όταν άρχων επ' όρνισι καθεζό-
μενος έξω πόλεως οίκον ή σκηνήν μεισθωμένος επ' αλτίας
τινός αναγκασθή μήπω γεγονότων σημείων βεβαίον επανελθείν
εις πόλιν, άφείναι χρηήν τό προμεισθωμένον οίκημα και λαβείν
έτερον, έξ ου ποιήσεται την θείαν αύdis έξ άπαρχής. Τουτό
έλαθεν, ως έοικε, τον Τιβέριον και δις τώ αύτῳ χρησά-
μενος απέδειξε τούς είρημένους άνδρας υπάτους. "Τοτε-
ρον δε γνούς την άμαρτίαν άνήγγαγε προς την σύγκλητον.

2 PEPENDITUSUSETCOIT | LE; . . . usu, sed gesta . . . H;
defendat usus, et P SEDCEDRIBU; . . . a maioribus H
tantundem H; TANTUDE; tantum modo Francken 3 nostro
corde noscere H; NOSTROCOR ENOSCERE; nos recognoscere
Francken; nostro corpore noscere P sequuntur post tradere
in cod. hae literae: SEPIETINEPEROSsi . . . ; utile videtur
Dieckmann 5 IDEMERGOFI ASSUSI . . . ICHIB. EP.
SISEGERET | . ATURIB. GENERE | . TUTUMIUTINH-
BE|SES — egerat: cf. Eutr. 8, 9 (Antonius Antiochiae et circa
Armeniam agens), 9, 7 (Lic. Valerianus in Raetia et Norico
agens), Tac. h. 2, 39, 11 (copiae trans Padum agentes), ibid. 1, 74,
2, 63 — genere: cf. Iust. 2, 3, 16 (Scytharum genus) Flor. 2,
3, 4 (durum atque velox genus), item Liv. 1, 18, 4 et a.
7 EAUE. URs . . . IEL . . . IT . II ELEGEREĆ . . . SUESSE . . .

scripsit se ex|tra pomerium auspi|cari debuisset, cum ad
habenda <in campo> comitia con|tenderet, quoniam po|me-
rium finis esset ur|banorum auspiciorum. | Se vero in villa
Scipio|nis tabernaculum | posuisse, et quom ingrederet|ur
pomerium

5 . . . <De P. Lentulo, qui> fu|llerat consul cum Cn. Do-
mitio, non fuit omit|endum. Nam clarus | vir fuit et
republicam iuvit. | <Ei> praetori urbano se|natus permisit
agrum | Campanum, quem om|nem privati posside|bant,
coëmeret, ut publi|cus fieret. Et possesso|res Lentulo con-
cesse|runt pretia constitue|ret. Nec fefellit vir ae|quus;
nam tanta mo|deratione usus est, ut et | rei publicae com-
modaret <et> pos|sessionem tempera|et. <Nam> pecunia
publica coëmit iuge|ra <ad> quinquaginta | <milia>. Et
agrum in Ca|mpania inter privatos divisum | <publicavit> 15

9 agrum Campanum — coëmeret] cf. Cic. de l. agr. 2, 30, 82:
cum a maioribus nostris P. Lentulus, qui princeps senatus fuit,
in ea loca missus esset, ut privatos agros, qui in publicum
Campanum incurrebant, pecunia publica coemeret, dicitur re-
nuntiasse nulla se pecunia fundum cuiusdam emere potuisse,
eumque, qui nollet vendere, ideo negasse. Cf. etiam Liv. 42, 19.

DESEDOCTUMQUIDIN . . . TRADIDITAEREIUM AUSPICIUM
RIDEBUISSET; se cum augurales libros legeret consules vitio
creatos esse doctum, quod denuo extra pomerium auspicari
debuisset H 1 cum ad habenda etc. H: CUIA . . . BEND.
| SPECIMLTIACON | TENDE . . . NTIONIAM . . . MERIUOIGNIS-
SUU . . . | BANORUMALUPICI . . . | SEUEROINUILLAM . . . |
NISTABERNACULU . . . | POSUISSETQUAEU . . . | URPOME-
RIUMEICI . . . ; . . . ipse vero cum intra moenia tabernaculum
posuisset, qua dicitur pomerium, ei etc. P in adn. . . 6 <de
— qui> H; P. Cornelius Lentulus, qui P ERAT consul
cum P: CONSVLUM 7 OMIT | . ENDUM; omittendus P
8 <ei> H 10 ut P in adn.: ET 12 COMMODAETPOS |
| . SSIONEMTEMPERAS . . . ; (rei publicae) commoda et pos-
sessorum temperaret P (temperans M) 14 IAUALIA.
DEMADUBE | IQUINQAGINTA . A |
iugerum milia quinquaginta coemeret H ETAGRUMUINTA |
| MINUISOSDIUISU |

et eum indicto <pretio locavit> et multo plures | <agros>
 . . . recognitioni | praepositus recipere vit formamque agro-
 rum | in aes incisam ad Liber | tatis fixam reliquit, | quam
 postea Sulla cor | rupt. Idem tamen do | tem filiae dedit
 5 sester | tia XXV.

Verum Antio | chi Epiphanis regnum | senatus filio An-
 tiochi | Antiocho puero adtribuit, qui paulo post vi | ta
 turpiter privatus est. | Id Demetrio, Seleuci | filio, qui da-
 tus obses | a patre erat pen | tenti den | egarat, cum ille se et
 10 puer | ulum Romam venis | se et aetate maiorem | esse ad
 annos XXIII | praedicaret patriam | sibi etiam Romam
 es | se, senatum parentem, | et cum haberet . . . || . . .

8 sqq. Demetrio] *Polyb. 31, 12, 5 sq.*: διαθεμένον δὲ καὶ
 πλείονας λόγους αὐτοῦ (i. e. τοῦ Δημητρίου) πρὸς τὴν προειρη-
 μένην ὑπόθεσιν, καὶ μάλιστα προσδραμόντος ἐν τῷ λέγειν διότι
 συμβαίνει καὶ πατρίδα καὶ τροφὸν τὴν Ῥώμην ὑπάρχειν
 αὐτῷ, καὶ τοὺς νιὸς τῶν ἐκ τοῦ συνεδρίου ἅπαντας ἀδελφῶν
 εἶχειν διαθεῖσιν τοὺς δὲ βουλευτάς πατέρων διὰ τὸ πα-
 ραγενέσθαι μὲν ἐτι νήπιος, τότε δὲ κατὰ ἡλικίαν ὑπάρ-
 χειν ἐτὼν εἴκοσι καὶ τριῶν, ἐνετρέποντο μὲν ἅπαντες ἀκού-
 οντες ἐν ἑαυτοῖς, κοινῇ γε μὴν ἔδοξε τῇ συγκλήτῳ τὸν μὲν Δη-
 μητρίον κατασχεῖν, τῷ δὲ καταλειμμένῳ παιδί συγκυρῶν ἀνάξειν
 τὴν ἀρχήν. *App. Syr. 46*: Δημητρίον τε τὸν Σελεύκον νιόν . . .
 ὁμωροῦντα ἔτι ἐν Ῥώμῃ καὶ ἔτος ἄγοντα τρίτον ἐπὶ τοῖς εἰκο-
 σιν, ἐς τὴν βασιλείαν καταχθῆναι παρακαλοῦντα ὡς αὐτῷ μᾶλλον
 προσήκουσαν, οὐ κατήγον.

1 indicto p. locavit *H*: INDICIO |; in dicionem *P*
 et *H*: *E*. multto *P*: . . LTO <agros> *H* 2 reco-
 gnitioni (. ES . INC . .) *sec. Liv. 42, 19*: per recognitionem
 Postumii Albin magnam partem agri Campani quem pri-
 vati sine discrimine passim possederant, recuperatam in pub-
 licum esse 3 aes *M*: EST 6 Epiphanis *P*: AEPITHA-
 NIS 7 *E*. | ITATUIPIAPRELIATUS; Εὐπάτωρ appellatus *M*
 9 IUN|GEBAT; denegabat *Keil*; negabat *H* 10 pueru-
 lum *H*: Τρι | . LnUM; puerum *M* (trimum idem in adn. apud *P*)
 R. venisse *P*: SOMAMR. ENIS|SE aetate maiorem *P*:
 AETATEMAIORĒ; aetate iam maiorem *M* 11 etiam *P*:
 ETIAM; iam Camozzi (et iam Romam patriam sibi esse *M*)
 12 MIS||, quod in cod. post 'haberet' exstat vocibus 'miseri-
 cordiam senatus' suppletur ab *Hirschfeldio*.

GRANI LICINIANI

Liber XXXIII. (?)

. . . || vocitati. Et M. Aurelium Scaurum consularem
 virum ceperunt equo de | iectum. Nam is vocatus | in con-
 cilium ab is ni | hil indignum viro Ro | mano, qui tantis ho-
 no | ribus functus erat, aut | fecit aut dixit. Itaque in | ter-
 fectus est, cum pos | set effugere. Et nec ipsis | petentibus 5
 duce[m] se tra | dere sustinuit verecun | dia, ut amisso exercitu |
 incolumis esset. Qua | victoria Cimbrorum | territus Mal-
 lius con | sul litteris supplicibus | cum Caepionem orasset, |
 ut copiis iunctis simul | et exercitu ampliato | Gallis re-
 sisterent, impe | trare non potuit. Et cum | Rhodanum tra- 10
 ieicisset || et apud milites gloria | tus esset timenti con | suli
 se auxilium latu | rum, ne communica | re quidem cum eo

2 vocatus in concilium] *Liv. per. 67*: M. Aurelius Scaurus
 legatus consulis a Cimbris fuso exercitu captus est, et cum
 in concilium ab eis advocatus deterreret eos ne Alpes trans-
 irent Italiam petaturi, eo quod diceret Romanos vinci non
 posse, a Boiorum feroci iuvene occisus est. *Cf. Vell. 2, 12, 2.*
Tac. Germ. 37. Oros. 5, 16, 2. Quint. decl. 3, 13. Dion. Cass.
fr. 89 (Melber) 8 litteris — orasset] *cf. Dio Cass. l. c.*: μετε-
 πέμψατο τὸν Σεκουρίον 9 iunctis copiis] *cf. Dio Cass. l. c.*
Oros. l. c. 10 impetrare non potuit] *cf. Dio Cass. l. c.*: τὴν
 ἑαυτοῦ ἐκότερον δεῖν φυλάττειν et *Oros. l. c.*: . . . inter se gra-
 vissima invidia et contentione disceptant. Rhodanum tra-
 iecisset] *cf. Dio Cass. l. c.*: καὶ ἦλθε μὲν πρὸς αὐτόν. 12 ne
 communicare quidem — voluit] *cf. Dio Cass. l. c.*: οὔτε ἐν τῷ
 αὐτῷ χωρίῳ ἠγλίσατο οὔτε τι βούλευμα κοινὸν ἐποιήσατο.

2 NAM; iam Schmidt 3 ab is *H*: ABHIS 5 ET-
 NECIPSIS; et necem ipsum Schmidt 6 SETRA DERESUS-
 TINUIT; sed hac de re abstinent Schmidt 7 Mallius Ca-
 mozzi: MANLIUS

con|siliū belli gerendi | voluit, nec legatis, quos | sena-
tus miserat, ut con|cordes essent simulque | rempublicam
iuvarent, auscultare dignatus est. Cim|brorum etiam le-
gatos | pacem volentes et agros | petentes frumentum|que,
5 quod sererent, ita con|tumeliose submovit, | ut desperata
pace adorti | sint postero die. Castra | eius non longe a
Mal|lii castris constituta. Ne|que adduci potuit, cum non
multo abesset, ut exer|citus iungeret. Et ma|xima pars
exercitus de|leta est.....eo convene-
10 rant...|.....quot reliqui | fuerunt. <Commissa est
pugna> p|ridie Nonas Octobres. Militum | calonumque non
minus...| milia periisse existim at Rutilius Rufus...|.....
consules et equites Romani...|.....
...|| Matrona quaedam qua si mente commota sedit |

3 Cimbrorum legatos — submovit] cf. Dio Cass. l. c.: ὡς δὲ πρὸς Μάλλιον ὑπατεύοντα διεκηρυκτούσαντο, ὁ Σερούλιος ἡγανάκτησεν, ὅτι μὴ πρὸς ἐκείνῳ ἐπρεσβεύσαντο, καὶ οὕτε τι συμβατικὸν ἀπεκρίνατο, ὀλίγον τι καὶ τοὺς πρεσβευτὰς διέφθειρεν.
9 deleta est] cf. Sall. Iug. 114. Tac. Germ. 37. Vell. 2, 12, 2. Dio Cass. l. c. Oros. 5, 16, 1. Eutr. 5, 1. Flor. 1, 38, 4. Plut. Lucull. 27. 11 pridie nonas Octobres] cf. Plut. Lucull.: ἐν ἐκείνῃ γὰρ τῇ ἡμέρᾳ ἡ μετὰ Καίπλωνος ἀπόλιτο στρατιὰ συμβαλοῦσα Κίμβροις... ἣν δὲ πρὸ μιάς ἡμέρας ὄκτω-
βρίων.

1 LEGATIS; legatos Camozzi 5 contumeliose P CŌN-
TUMELIOSAE 6 ADO...|CAPTAPOSTERODIECASTR.;
adorerentur postero die castra H <se converterent> ad oppu-
gnanda postero die castra eius etc. M; adpugnarent (adulsu-
rent Woelflin) postero die castra Keil; ad arma redirent.
capta postero die castra Bursian 7 Mallii Camozzi: MANLI
Neque adduci potuit — iungeret: Dieckmann censet hoc
enuntiatum post 'belli gerendi voluit' inserendum esse 9 de-
leta est P: D.|| 10 reliqui H: RELIQU.; Reliqua P
<pugna facta est> Dieckmann 11 pridie Nonas Octobres
Hirschfeld: ...|RINONC...OB. calonumque H: ΥΠΕΡΙΜΟ-
12... milia Camozzi (XLMIL Francken): SEMEL; semul H;
simul P EXISTIM|...TRIMIHISEPHULUS; existimantur P
13 Romani <ex proelio effugerant> Dieckmann 14 sedit in
P: SED'|.N.; consedit H in adn.

in solio Iovis. Itaque | lustratum est denuo | Capitolium.
Et in Sabinis | Martis signum in ca|put devolutum nunti-
atur. Et die, quo...|...ludi sacri futuri erant, | cum tu-
bicines apud | aram concinerent, | angues nigri subito ap-
paruerunt neque ante | aram concurrere et mor sibus mul- 5
tos invadere | desiverunt, quam tubicines conticuissent,
nec usquam de|repente apparuerunt. | Aliquot matronae
eodem somnio monitae | una eademque nocto de|cem IIS
sacris praestite|runt hocque sacrificatum || aliquotiens, et
carmen | in deos <ab> Amata compo|situm nobilissimi 10
pue|ri concinuerunt.

[Cn. | Mallius ob eandem | causam quam et Caepio |
L. Saturnini rogatione | e civitate plebiscito eiectus].|

2 in Sabinis Martis signum etc.] Iul. Obsequ. 42: P. Rutilio Cn. Mallio coss. Trebulae Metuescae antequam ludi commit-
terentur, canente tibicine angues nigri aram circumde-
derunt, desinente cantare dilapsi; postero die exorti a po-
pulo lapidibus enecati; foribus templi adaperitis, simulacrum
Martis ligneum capite stans inventum. 12 Mallius] cf.
Cic. de or. 2, 28, 125: quid de Cn. Mallii commiseratione di-
cam? Caepio] Liv. per. 67: Caepionis, cuius temeritate
clades accepta erat, damnati bona publicata sunt, primi post
regem Tarquinium, imperiumque ei abrogatum. Val. Max.

1 solio Keil et H in adn.: CONSIPIO 2 in caput M:
INCRE|...IT; increpuit <et> P; inversum <et> Schmidt
3 Et die, quo — futuri erant Schmidt: ETDIEQUODAMAN |
...LUDOSQUIFUTURIERANT; et die quodam ante ludos,
qui futuri erant P; et die quodam ante ludos, qui futuri
erant... Camozzi 4 aram: ...SE sec. P; <AR>AE legit
pater eius H. Pertz; inter se H 5 MULTOS; multis H (mu-
tuis in adn.) 7 DE|REPENTE; direpentes H in adn.
aliquot P: ALIQUOD 8 somnio Bernays: SOMNO decem
HS Camozzi: DE|...IB.; decem HS H in adn.; de dapibus P
sec. patrem; de stipibus M 9 sacrificatum H: SACRIFICA-
TU]; sacrificatu P 10 ab Amata Frochner: AMATAE; in
deorum laudem H. Pertz; a matre M; a vate H 12—13 [Cn.
Mallius — eiectus] unci positi sunt a H, cuius in ed. legimus:
ex historia anni 651 propter Manli nomen ab epitomatore huc
inlata 12 Mallius Camozzi MANILIUS; Manlius H QUAM;
qua Camozzi 13 plebiscito Bernays: ESTCITO; est cito P

Rutillius consul collega | Ma|llii so|lus supererat rei-
publicae. Itaque | cum metus | adventantium Cimbro|rum
totam quateret | civitatem, ius iuran|dum a iunioribus
exegit, | ne quis extra Italiam quo|quam proficisceretur, |
missique per omnes o|ras Italiae atque portus, | qui prae-
dicerent, ne | ulli minorem XXXV | annorum in navem ||
<reciperent>

4, 7, 3: tribunus plebis (sc. L. Reginus) Caepionem in carcere
coniectum, quod illius culpa exercitus noster a Cimbris et
Teutonis videbatur deletus, veteris artaeque amicitiae memor
publica custodia liberavit. 3—7 quae alia Rutillius provi-
derit v. ap. Val. Max. 2, 3, 2.

1 Rutillius — supererat reipublicae. Itaque cum *Madvig*:
RUTILIUSCOS·COLLEGA·MANILIHOCANNOCN·POMPEIUS-
NATUSESTSO·LUSSUPERREP·ONITAEQ·|ADQ·CICERO-
CUM; Rutillius consul collega Manili. Hoc anno Cn. Pompeius
natus est solus super reponit aequae atque Cicero P; Rutillius
c. c. Manli [hoc anno Cn. Pompeius natus est — solus super-
iore ponit — aequae atque Cicero] cum H; Rutillius c. c. M.
[hoc anno Cn. Pompeius] solus supererat reipublicae. itaque
[adque Cicero] cum *Madvig* (solus sub urbe positus *Hirschfeld*;
solus super republica sollicitus M) 5 oras P: HO·RAS

6 ULLI; ullum *Schmidt* XXXU; probabilis XXXVI H
in adn. 7 <reciperent> H; conscendere liceret P.

GRANI LICINIANI

Liber XXXV.

. . . || ipsum facere nisi quod | illa suasissent, placuit,
id quod | numquam alias <ac> pro collegio, quid in libris
fatali|bus scriptum esset, palam | recitare. Constabat nota|ri
carmine Cinna sexque | tribunis patria pulsus tran|quillum
otium et secu|r[itatem] futuram.

Et erat | auspiciu[m] et superiore | casu Mario oblatum.
Nam | cum de conclavi fugiens | barbarus apertum reli-|

1 ipsum facere] In fine superioris paginae scripta esse vi-
dentur, quae legimus ap. App. civ. 1, 64: 'Οκτασούσιος . . . ἐς
τὸ τῶν Διοσκορίδων ἱερὸν παρήλθε, τὸν Κίνναν ἐκτρεπόμε-
νος . . . Ibid. 1, 65: ἡ μὲν δὴ βουλὴ τὸν Κίνναν, ὡς ἐν
κινδύνῳ τε τὴν πόλιν καταλιπόντα ὑπάτον καὶ δούλους ἐλευθε-
ρίαν κηρύξαντα, ἐψηφίσατο μῆτε ὑπάτον μῆτε πολλὴν
εἶναι. Vell. 2, 20, 3: e qua (sc. urbe) pulsus collegae opti-
matiumque viribus cum in Campaniam tenderet, ex auctoritate
senatus consulatus ei abrogatus est. 4 Cinna sexque tri-
bunis — pulsus] Liv. per. 79: L. C. Cinna . . . pulsus urbe
a Cn. Octavio cum sex tribunis plebis. 7 fugiens barbarus]
Plut. Mar. 39: 'Εξῆλθεν οὖν εὐθὺς ὁ βάρβαρος φυγῇ, καὶ
τὸ ξίφος ἐν μέσῳ καταβαλὼν ἐχώρει διὰ θυρῶν.

1) EUASISSET; evasisset. placuit etc. P; illaesum misis-
set *Francken* (qui conicit: senatus censet non videri quicquam
contra remp. ipsum (Octavium) facere, nisi quod illaesum
(Cinnam) misisset) 2 id *Woelfflin*: ET ALIASPROCOL-
LEGIO 3 scriptum esset P: SERIUSOSSET 4 carmine
— tribunis M: EAGMINECINNASEAC·TRIB'; carmina Cinnam,
qui tribus patria pulsus P 6 PETERAT; repetam *Bernays*;
referam H (referam et auspiciu[m] ibid. in adn.; praeterea
auspiciu[m] est M 7 conclavi P: coxclAuI; conclave (omisso
DE) H

quisset, egressus videt | asellum forte obiectis ei ci baris
aquam petere. Idem | sibi praecipi ratus oraverat, ut se
ad mare deduce[rent, atque ita evaserat.

Is | ergo cum mille circiter | numero collectis ad Cin-
5 nam navi pervenit Telamonem profectus. Ex His[pania
Brutus ceterique | exules ad eum conflu[erunt. Et cum

1 asellum] *Val. Max.* 1, 5: C. autem Mario observatio
ominis procul dubio salutis fuit, quo tempore hostis a senatu
iudicatus in domum Fanniae Minturnis custodiae causa deduc-
tus est. animadvertit enim asellum, cum ei pabulum obi-
ceretur, neglecto eo ad aquam procurrentem. Quo spec-
taculo deorum providentia quod sequeretur oblatum ratus,
alioquin etiam interpretandarum religionum peritissimus, a
multitudine, quae ad opem illi ferendam confluerat, impe-
travit, ut ad mare perduceretur. *Plut. Mar.* 38: ὡς ἀγό-
μενος πρὸς τῇ οἰκίᾳ τῆς Φαννίας ἐγεγόνει, τῶν θυρῶν ἀνοιχ-
θεῖσιν ὄνος ἔνδοθεν ἐγώρει δρόμῳ πύμενος ἀπὸ κρήνης
ἐγγὺς ἀπορρεούσης· προσβλέψας δὲ τῷ Μαρίῳ λαμνόν τι καὶ
γεγηθὺς ἔστι πρῶτον ἐναντίον, εἶτα φωνὴν ἀφ᾽ ἧς λαμπρὰν καὶ
παρεσβιότησιν παρ᾽ αὐτὸν ὅπῳ γανυότητος. Ἐξ οὗ συμβαλὼν
ὁ Μάριος ἔφασκεν, ὡς διὰ θαλάσσης αὐτῷ μᾶλλον ἢ
διὰ γῆς ὑποδείκνυσσι σωτηρίαν τὸ δαιμόνιον· τὸν γὰρ
ὄνον οὐ προσέχοντα τῇ ξηρᾷ τροφῇ πρὸς τὸ ὕδωρ ἀπὸ
αὐτοῦ τραπέσθαι. 4 cum mille — collectis] *cf. Plut. Mar.*
41: παραλαβὼν ἐκ τῆς Αἰβύτης Μανρουσίων τινὰς ἱπποτάς καὶ
τῶν ἀπὸ τῆς Ἰταλίας τινὰς καταφερομένων, συναμφοτέρους οὐ
πλείονας χιλίων γενομένους, μεθ' ὧν ἀνήχθη, προσβαλὼν Τελα-
μῶνι τῆς Τυρρηνίας. *App. civ.* 1, 67: Γάιος δὲ Μάριος . . . ἐς
Τυρρηλίαν κατέπλευσεν ἅμα τοῖς συνεξελαθεῖσιν καὶ θεράπονσιν
αὐτῶν ἐπιλθοῦσιν ἀπὸ Ῥώμης, ἐς πεντακισίους μάλιστα πον
γεγονόσι. 6 Brutus] *cf. Plut. Sull.* 9. *App. civ.* 1, 60. *Liv.*
per. 89.

1 obiectis P: ABIECTIS ei P: ET (omissum ab H)
cibariis H: . . . BARTIS; pabulis P; elitellis Bernays 2 idem
P: TD_E | praecipi M: PRAECIPIT 3 atque ita Keil;
ATU_{IX}; ac vix H; eaque via M: ac ita P (qui legerat primo
ACCITA) 4 is P; nS NUMERIS (cf. autem Gran. pag. 6:
columnas aliquot numero; item Gell. 1, 1, 2: pedom numero
sescenum; *Apul. met.* 4, 20; 10, 13 et a.); Numidis Bernays
5 Telamonem P: IALS(CH_{EO}S) (Telamonem, profectus ex Camozzi;
. . . profectus. et ex H: ETHISPANIA) 6 ceterique M:
CELER . . . | confluerunt M: MIS . . . | XERUNT

deformis habitu et cultu <ab iis> | videretur, qui eum
florentem victoriis norant, | supplicemque se omnibus |
quasi oppressum ab ini[micis commendaret, <mox> | legio-
nem voluntariorum | conscripsit. Cinnaeque de[dit milites
et praefecit <eum> | Sertorio et Papirio. Item | Milonio 5
traditur equorum | pars. Illi praecepit, ut ad ur[be]m ve-
niret, quae <deserta> | videretur. Cinnae successum | hoc

1 deformis habitu et cultu] *App. civ.* 1, 67: ὁππῶν δ' ἐτι
καὶ κόμης ἔμπλεως ἐπῆει τὰς πόλεις, οἰκτρὸς ὁφθῆναι. *Plut.*
Mar. 41: ἐσθῆτι φαύλῃ πεποιημένος καὶ κομῶν ἀφ' ἧς
ἐφηνγεν ἡμέρας, ὅπερ ἐβδομήκοντα γεγονῶς ἐτη βάρην προσῆει,
βουλούμενος μὲν ἐλεεινὸς εἶναι, τῷ δὲ οἴκῳ συμμύκτο τὸ
οἰκεῖον τῆς ὄψεως αὐτοῦ πλέον τὸ φοβερόν. . . . 3 legionem
— conscripsit] *App. civ.* 1, 67: συνήγαγε Τυρρηνῶν ἐξακισχι-
λίους. *Cf. Plut. l. c.*: τῶν αὐτόθι γεωργούντων καὶ νεμόντων
ἐλευθέρων κατὰ δόξαν αὐτοῦ συντρέχόντων ἐπὶ τὴν θάλατταν
ἀναπεῖθαι τοὺς ἀναισιότατους ἐν ἡμέραις ὀλίγαις χεῖρα μεγάλην
ἤθροισε καὶ τεσσαράκοντα ναὺς ἐπλήρωσεν. 4 Cinnaeque de-
dit milites] *cf. Plut. Mar.* 41: ἐπεμψεν οὖν ἐπαγγελλόμενος ὡς
ὑπᾶρ πάντα ποιήσειν τὰ προστασσόμενα. Δεξαμένον δὲ τοῦ
Κίννα καὶ προσαγορεύσαντος αὐτὸν ἀνθύπατον . . . 5 Ser-
torio et Papirio] *Liv. per.* 79: Cinna et Marius quattuor exer-
citibus, ex quibus duo Q. Sertorio et Carboni dati sunt,
urbem circumsederunt. *Flor.* 2, 9, 13 (*Halm*): divisere copias
Cinna, Marius, Carbo, Sertorius. *Cf. etiam Oros.* 5, 19, 9. *App.*
civ. 1, 67. *Plut. Sert.* 5, 3. Milonio] *cf. App. civ.* 1, 65: τῷ
Κίννᾳ προσέφηνον ἀπὸ τῆς βουλῆς οἱ τὰ αὐτὰ ἐφρόνον, Γάιος
τε Μιλώνιος καὶ Κόιντος Σεργώριος καὶ Γάιος Μάριος ἑτερος.

1 <ab iis> M; <iis> P; ab is H 2 florentem — no-
rant M: E . . . | RENTEMUCTCRISNO . . . | 3 oppressum
Schmidt: OPPRESSUS <mox> H 4 voluntariorum M:
VOLUNTAR . . . ; voluntariam P . . . | DIT; tradidit P
5 PRAEFECIT; praecepit H <eum> H; ut H ITE . . . ;
itemque P 6 TRADITUSEU . . . | PERTHDCUMC_EPITEUM
. . . | BEMUENIRETQUAE | UIDERET; (itemque Mi-
lonio) traditis exercitus partibus quam celerime ad urbem
veniret quam desertam videret H 7 SINESUCCE . . . |
HOCEST; *cf. Cic. ad. fam.* 16, 21, 2 (velles mihi successa), *Liv.*
2, 45, 5 (nolle successum; v. *Mor. Müller ad. h. l.*); Cinnae suc-
cessum hoc est a Pompeio etc. H

est. A Pompeio, qui dubia voluntate senatus <iussum> | recepit, ut rem publicam adiutum vellet ire, mora | interiecta est, do|nec subreperat Marius | navibus in portum. <Cum || in> eo ad noctem usque mansisset, Ostia urbe
5 potitur | <per> Valerium, cuius equites praesidebant. Nec | Pompeius a Sertorii bello abstinuit, sed palam pugnavit. Et frustra legati | ultro citroque missi sunt, cum se Cinna superiorem | putaret. Marius | cum suis Ianiculo potitur

1 A Pompeio — mora interiecta est] cf. Oros. 5, 19, 10: Cn. Pompeius, qui a senatu cum exercitu arcessitus, ut reipublicae opitularetur, et diu sese novarum rerum aucupatione suspenderat. App. civ. 1, 66: Γραῖδόν τε Πομπήιον, ἀνθρώπων ὄντα καὶ στρατευμάτων περὶ τὸν Ἰόνιον ἡγούμενον, ἐκάλουν κατὰ σπουδὴν ἐπικουρεῖν τῇ πατρίδι. ὁ δ' ἦλθε.... 4 Ostia urbe potitur] cf. Plut. Mar. 42: τέλος δὲ τὴν Ὀστίαν αὐτὴν λαβὼν ἐν προδοσίᾳ τὰ τε χρήματα διήσπασε καὶ τῶν ἀνθρώπων τοὺς πολλοὺς ἀπέκτεινε. Liv. per. 79: Ostiam coloniam Marius expugnavit crudeliterque diripuit. Oros. 5, 19, 17: Marius coloniam Ostiensem vi ingressus omnia ibi genera avaritiae et crudelitatis exercuit. App. civ. 1, 67: Μάριος δὲ καὶ Ὀστία εἰλε καὶ διήσπασεν. 8 Ianiculo potitur] cf. Plut. Mar. 42: πρὸς τὴν πόλιν ἐχώρει καὶ τὸ καλούμενον Ἰανούκιον ὄρος κατέσχευ. Quae Ianiculo a Mario capto gesta sint, apparet ex App. civ. 1, 68: Κλαύδιον δὲ Ἀππίον χιλιάρχον, τειχοφυλακούντα τῆς Πρώμης τὸν λόφον τὸν καλούμενον Ἰάνουκιον, εὐ ποτὲ παθόντα

1 DI....|TAUOLUNTATENATOS....|RECOEPIITRESO-
PORTO....|IUTUMUELLETIREREA....|UATISEOOPERAEST;
qui si prompta voluntate, antequam ille valere coepit, rem publicam opportune adiutum vellet ire, facile negotio eum oppressisset H 3 AER...|NEC; interea H Marius H: MO....|; modo P NARBONESOPORTUM....||...IO;
in Ostiensem portum ubi H 4 mansisset H: MA|...S;
manens P (qui legit: ... portum, sed navigio ad noctem usque manens (Marius proposuerat M) Ostia urbe potitur) 5 <per> P 6 ASERTO RIOBEL|...; cf. Iust. 12, 2, 11 (Alexander ... bello Apulorum abstinuit); a Sertorio bello P; a Sertorio bellum H (v. autem de h. str. Liv. 8, 19, 12; 7, 27, 8; 32, 26)
7 legati — missi sunt H: LEGATIS|...TROCITRORE-MISSISUN|...; legatis ultro citro remissis P; legati — remissi sunt M 8 cum P: ...IM; ut unum M ...IAPETMARET (dittographia, ut videtur); existimaret P; appellaret M; senatus putaret Keil Ianiculo potitur M: NAUCULODE|...EIR

multis occisis, qui | capti Marii iussu iugulati sunt. Et Octavius acceptis | sex cohortibus a Pompeio | transit Tiberim. Milonius occiditur, ceteri submoventur, quos subsidio Milonio Sertorius miserat. | Ceciderunt Octaviani | ... milia et senator unus | Aebutius, adversariorum | septem milia. Potuit capi | Ianiculum eodem die. || <At> Pompeius ultra Octavium | progredi passus non fuit, sed ut Crassum revocaret impulit, ne ante de|bellaretur, quam comitia conficerentur, ut eum | magistratum ipse invaderet, qui timebatur. Nam | et Metelli castra in propin-

ἄφ' ἑαυτοῦ τῆς ἐνεργείας ἀναμνήσας ὁ Μάριος ἐς τὴν πόλιν ἐσῆλθεν, ὑπανοιχθείσης αὐτῷ πύλης περὶ ἑω, καὶ τὸν Κίνναν ἐσιδέξαστο. ἀλλ' οὗτοι μὲν αὐτίκα ἐξεώσθησαν, Ὀκταονίον καὶ Πομπήιον σφίον ἐπιδραμόντων. 2 Octavius — transit Tiberim] cf. Liv. per. 80: Cinna et Marius cum Carbone et Sertorio Ianiculum occupaverunt et fugati ab Octavio cons. recesserunt. 4 ceciderunt] cf. Vell. 2, 21, 2: (Pompeius) ad ultimum magno atrocique proelio cum Cinna conflixit, cuius commissi patratique sub ipsis moenibus oculisque urbis Romanae pugnantibus spectantibusque quam fuerit eventus exitiabilis, vix verbis exprimi potest. 9 ut magistratum — invaderet] cf. Vell. 2, 21, 1: Cn. Pompeius ... frustratus spe continuandi consulatus ita se dubium mediumque partibus praestitit, ut omnia ex proprio usu ageret temporibusque insidiari videretur, et huc atque illuc, unde spes maior adfuisset potentiae, se exercitumque deflecteret.

1 qui H (fortasse qui deposuerant arma ibid. in adn.): QUS capti Camozzi in adn.:|...DILA MARIUSIUGULATIS|...T; (quibusdam) aliis iugulatis...P; iugulati sunt H; iussu Marii (vel ut Marius iussit) iugulati sunt Camozzi in adn. 2 TRADIDISSEINIMICO|...LUS; obicit se inimico. legatus P; contra ibi Milonius M; tum tradidit se inimico Camozzi 3 submoventur M: SU|...ENT; fugiunt P QUOSUBSIDIO 4 ceciderunt P:|...SEAE-RUNT; ibi perierunt M 5 |...MILIA; sex milia P Aebutius M: |...UTIUS 6 <at>: <nisi> H 7 passus non fuit, sed Francken: PASSUSNONFUISSETET: passus non fuisset — et ut Crassum revocaret impulit — ne etc. H 10 QUITIMEBATURNÂ; qui timebat urnam H in adn.; dum timebatur; nam Hirschfeld

quo erant, quem Ca|tuli duo et Antonius se natus legati, ut patriae sub|veniret, oraverant. | Bello, quod inter Pompei|um et Sertorium fuit, | miles Pompei, dum spoliāt | hostem, ignobilis quidam, | fratrem agnovit. Ex|structo rogo dum
5 iusta | persolvit, multa inprecatus gla|dio se traiecit. Maximum|que omnibus praeiudici|um belli civilis casus hic || attulit mentesque muta|vit nec quisquam om|nium a la-
crimis potuit | temperare. Nolani pro|gressi oppidum Abel-
lam | incenderunt. Marius | Servilium apud Arimi|num
10 fugat, paucos occidit, reliquos, quos cor|ruperat, accipit in deditio|nem. Senatusque per Me|telli legatos consultus | de voluntate Samnitium, | qui se negabant aliter | in pacem venturos, nisi | civitas ipsis et perfugis | omnibus

1 quem — oraverant] cf. App. civ. 1, 68: οἱ δὲ ὕπατοι... Καμίλιον Μέτελλον, τὰ λείψανα τοῦ συμμαχικοῦ πολέμου πρὸς Σαννίτας διατιθέμενον, ἐκέλευον... ἐπικουρεῖν τῇ πατρίδι πολιορκουμένη. 3 miles Pompei] Liv. per. 79: In quo bello duo fratres, alter ex Pompei exercitu alter ex Cinnae, ignorantes concurrerunt, et cum victor spoliaret occisum, agnito fratre, ingenti lamentatione edita, rogo ei exstructo, ipse supra rogam se transfodit, et eodem igne consumptus est. Tac. hist. 4, 51: proelio, quo apud Ianiculum adversus Cinnam pugnatum est, Pompeianus miles fratrem suum, dein cognito facinore se ipsum interfecit. Cf. etiam Val. Max. 5, 4. Oros. 5, 19, 12. 13 nisi civitas daretur] Dio Cass. fr. 100, 7: ... τὴν τε γὰρ πολιτείαν ἡξίουν οὐχ ἑαυτοῖς μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς ὑπομοληκόσι πρὸς σφᾶς δοθῆναι καὶ οὕτε τι τῆς λείας, ἣν εἶχον, ἀποδοῦναι ἠθέλον καὶ τοὺς ἀλγυμάλωτους τοὺς τε αὐτομόλους σφῶν πάντας ἀπῆτουν, ὥστε μὴδὲ τοὺς βουλευτάς τὴν εἰρήνην εἴ τι τὴν πρὸς αὐτοὺς ἐπὶ τούτοις ἐλέσθαι.

1 senatus Keil: SENEX 4 ignobilis quidam ante miles Pompei ponitur ab H 5 inprecatus H: PRAE/CATUSET INPRAECATUS 6 PRAEQ. | Di | UM; praesagium H; praeludium H. Pertz 7 attulit P: AETULIT; obtulit H 8 Abellam H: ABELLA | 10 CORRUPERAT; corruperat H; conterruerat Camozzi in adn.; in urbem compulerat vel circumdederat Francken, sed cf. Liv. per. (L. C. Cinna... corruptum Ap. Claudii exercitum in potestatem suam redegit) 12 negabant P: NEGABUNT 13 perfugis M: PERIUCIS

daretur bona|que redderentur, abnuit, dig|nitatem antiquam P. R. tuentibus patribus. Quibus cog|nitis Cinna per Fla-
vium | Fimbriam legibus, quas | postulabant, eos recepit | et copiis suis iunxit.

Nec || desinebat Pompeius interim | miscere omnia. Et 5 cum | senatum videret aversari omnes exules maximeque Cin|nae causam, suasit tamen, ut legati a Cinna | missi tuto reciperentur. Et <clam> | cum Cinna consilia so-
ciabat et Octavio tegebat. | Dediticiis omnibus civita|s
data, qui polliciti multa | milia militum vix XVI | coh- 10
tes miserunt. Et | pestilentia vastatus exer|citus ita, ut

2 Cinna — eos recepit et — iunxit] Liv. per. 80: Samnites, qui soli arma recipiebant, Cinnae et Mario se coniunxerunt. App. civ. 1, 68: οὐ συμβαίνοντος Σαννίταις ἐς αὐτὸν τοῦ Μετέλλου, ὁ Μάριος αἰσθόμενος συνέθετο τοῖς Σαννίταις ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἦτον παρὰ τοῦ Μετέλλου. ὥδε μὲν δὴ καὶ Σαννίταις Μάριον συνεμάχον. 9 dediticiis omnibus] Liv. per. 80: Italicis populis a senatu civitas data est. 11 pestilentia vastatus exercitus] Oros. 5, 19, 18: exercitus eius pestilentia correptus paene totus absumptus est. nam undecim milia virorum de castris Pompei mortua, sex milia autem de parte Octavii consulis siderata sunt. Vell. 2, 21, 3: post hoc cum utrumque exercitum velut parum bello exhaustum laceraret pestilentia, Cn. Pompeius decessit.

1 bonaque redderentur H: BONO REDDERETUR: bona redderentur M (nisi civitas ipsis daretur et perfugis omnibus bona redderentur Schmidt mutato ordine verborum perfugis omnibus) dignitatem — patribus Francken: DIGNITATEMANTIREMPRAE|SENTIB. PATRIB.; dignitatem ante rem publicam ponentibus patribus M; dignitatem antiquam prae se ferentibus patribus H 3 LEGESQUAS POSTULABANT-EORECEPIT; leges, quas postulabant, concedit MP; in leges — eos recepit Bernays 5 interim miscere H: IN... | MIS-
SCERE; intermiscere P ETCUM|SENATUUIDERETA. UER-
SA|RIOMNESEXULES|METEL... | NAECAUSAM; et cum in senatu videret adversari omnes Sullae metu Cinnae causam P; et cum senatum videret aversari M; et cum senatu vide-
retur aversari etc. M 7 missi P: | SI 8 et P clam M: EL... 9 tegebat M: FECER |; detegebat H 10 XVI H: XI... |, XVI vel XVII P in adn.

ex Octavia^{nis} partibus decem et septem milia hominum deperirent. Pompeius minus validus cum in lecto decumberet, orta tempestate et ipse fulmine | adflatus est et culmen | tabernaculi dissipatum. | Nec spem vitae ostendit. || Itaque per aliquot dies <exercitus> | sine <duce> fuit. Et quia sanari nimis tarde <videbatur>, C. Cassius <in> castra est missus, <ut> exercitum | acciperet, dum ille convalescit. Ad quem Pompeius | nuntium repente se erigit legatisque, qui adfuere num esset contentus adulescentes. | Pompeio diem adesse apparuit Cassio. Tertium post diem Pompeius miram tabe obiit. Eius funus populus | Suburanus diruit mor-

3 orta tempestate — fulmine adflatus] *Iul. Obs.* 56: in castris Cn. Pompei caelum ruere visum, arma signaque tacta, milites exanimati. Ipse Pompeius adflatus sidere interiit. *App. civ.* 5, 19, 18: Pompeius fulmine adflatus interiit. *App. civ.* 1, 68: κεραυνῶν δὲ πολλῶν ἐς τὸ τοῦ Πομπηίου στρατοπέδον κατασφραγίζοντων, ἄλλοι τε τῶν ἐπιφανῶν καὶ ὁ Πομπήιος ἀπώλετο. *Id.* 80: ... Γναῖος Πομπήιος ... Πομπήιον μὲν ὦν παῖς τοῦ διεφθαμένου τῷ κεραυνῷ. *Plut. Pomp.* 1: ἐπεὶ δὲ ἀπέθανε κεραυνωθείς ... 12 funus — diruit *sqq.* *Iul. Obs.* 56: lectum eius populus diripuit, corpus unco traxit, quod discrimine civili perseverasset periclitanti patriae non succurrere. *Plut. Pomp.* 1: ... Ῥωμαῖοι ... ἐκκομίζόμενον τὸ σῶμα κατασπασάντες ἀπὸ τοῦ λέχους καὶ καθυβρίζαντες. *Vell.* 2, 21, 3: ... populusque Romanus quam vivo iracundiam debuerat, in corpus mortui contulit.

4 ostendit P: OSTEN ... || 5 itaque — fuit H: . T . nocERAEIQUOEDIESIPO seu IL 6 et quia sanari H: . TQUIASANO IMICAOSTE; nimis lente Camozzi; non posse H <videbatur> H (qui ante C. Cassius inserit: decretum est, ut) C. Cassius H: CCASSIBS 7 in castra H: . . E | CASTI exercitum acciperet P: EXERCITU CCIPERET; exercitum susciperet H 8 convalescit P: CON LESGIT; convalesceret H Pompeius P: POMPEL nuntium H: . . M; omittitur a P 9 LEGA ACIOFUEREITICIREIL EUSSESECONTENTUSAD-SIS SENTEPATETADULESCENTES; et adulescentes Pompeio etc. H; legatus fuere us esse contentus adsentiente patre adulescentes Pompeio etc. P 10 POMPEIODIESAESSEQ. PAR NIT CASSIO

tuumque lecto detrusum | per caenum trahere non destitit omnibus consentientibus dignam caelo poenam et perfidia et avaritiae nequissimum hominem expendisse. Sed patres et tribuni repressa | multitudine cadaver || superiectis <texerunt> vestibibus. Tradit in | lecticula vulgari eum elatum sepulturae | datum. Pompeianos Octavius in sua castra traducit. Et copias Metellus contra Cinna duxerat, cum milites repente vexillis totis clamore exercitum Cinnae salutant ac | resalutantur. Territus | re nova Metellus exercitum reducit atque ipse inter primos ad Cinna de pace legatum mitti censet. Quo regresso Crassus | pugnam urgens cum Metello communicat, ut ipse peteret Cinna nulla mora interiecta Com-

7 copias Metellus contra Cinna duxerat *sqq.* cf. *App. civ.* 1, 69: τοῦ δ' ἄστεος ἑκατὸν σταδίων αὐτὸς τε καὶ Κίννας καὶ οἱ στρατηγούντες αὐτοῖς Κάθρων τε καὶ Σεράριος ἀποσφόντες ἐστρατοπέδευσαν, Ὀκταυλίον καὶ Κράσσον καὶ Μετίλλον περὶ τὸ ὄρος τὸ Ἀλβανὸν αὐτοῖς ἀντικαθήμενον. 8 milites — salutant] cf. *Liv. per.* 80: cum nulla spes esset optimatibus resistendi propter segnitiam et perfidiam et ducum et militum, qui corrupti aut pugnare nolebant aut in diversas partes transibant, Cinna et Marius in urbem recepti sunt. 11 legatum mitti] cf. *App. civ.* 1, 69: καὶ πρόσβεις περὶ διαλύσεων ἐς τὸν Κίνναν ἔπειπον.

3 patres P: ORA | . RES (primo quidem P in codice has litteras se legisse putabat: PA. | RES); praetores Schmidt 4 SUPERINCI; super ingestis H <texerunt> vestibibus H: BUS 5 TRAMHI; traduntque auctores H traditumque est Camozzi; sed excidisse videtur nomen auctoris lecticula H: LECTICULAM UULGARITER 7 duxerat H; TRADUXERAT; produxerat P 8 vexillis H in adn.: CIEI | LEIS; ordinibus M 11 LEGATUM TICISSENS DEEA; legatum mittit. de ... P; legatum P. Crassum decernit Bursian; legatus profectus est H UOREGRESSOCRASSO | UCACIURGENTE CUMME | TELLOCUMSIMITACURIPSE | SL . EscLIP MAERETCIN NULLAMED. EMERETAM; regresso Crasso ... ac iurgante cum Metello H; regresso Crasso fugaci. urgente eum Metello cum ... cur ipse sileret? ... quaerit. Cinna nullam ... P 13 commissio — proelio Camozzi: Q. MISSOCUMFIMBRIAPROELIO

misso cum Fim**b**ria proelio infelicit^{er} de**v**ictus neque occisus cum Metell**l**us

... Pro**l**finus Sulla Athenas re**v**ersus in principes se**d**itionis et noxios anim**a**dvertit violentius necatis 5 reli**q**uis.

⟨Mithridates⟩ *au*tem omni ex civitate | milites multos ⟨coēgerat⟩, | quos calamitate comperta | *no*vis auget. Quinque et | sexaginta ⟨milia⟩ peditum, equo**r**um quindecim milia cum Dorilao praefecto mittit et quadrigas | falcatas

3 principes seditionis] cf. App. Mi. 39: καὶ αὐτῶν ὁ Σύλλας Ἀριστίωνα μὲν καὶ τοὺς ἐκείνῳ δορυφορήσαντας ἢ ἀρχὴν τινα ἄρξαντας, ἢ ὁποῦν ἄλλο πρᾶξαντας παρ' αὐτοῦ προτέρων αἰούσης τῆς Ἑλλάδος ὅπῃ Ῥωμαίων διετέτακτο, ἐκόλασε θανάτῳ, τοῖς δὲ ἄλλοις συνέγνω ... 6 Mithridates — auget] cf. App. Mi. 46: Μιθριδάτης δ' ἐπεὶ τοσούτους ἤτις ἐπύθετο ... στρατιῶν ἄλλην ἀπὸ τῶν ὑπ' αὐτὸν ἐθνῶν ἀπάντων κατὰ σπουδὴν συνέλεγε. 7 quinque et sexaginta milia] cf. App. Mi. 49: ὅτε μνηστῆρας στρατὸς ἡθροίστο τῷ Μιθριδάτῃ, καὶ αὐτὸν Δορίλαος πρὸς Ἀρχέλαον ἦγεν ἐς τὴν Ἑλλάδα ... Oros. 6, 2, 6: comperta clade Mithridates lectissima septuaginta milia militum Archelao in subsidium misit ex Asia. Eutr. 5, 6, 3: Hac pugna Mithridates cognita septuaginta milia lectissima ex Asia Archelao misit.

1 INFELICITER; infelici ter *H* devictus neque occisus Camozzi: DE|UCTIONEQ · OCCISO; conieci equidem Crasso a Fimbria proelio infelicit^{er} devicto neque occiso (cf. Liv. per. 80: Crassus filius ab equitibus Fimbriae occisus) 2 cum Metellus *H*: CUMETI... 3 ... NUS RE... RSUS SE... ONIS 4 ANIM [...] LENTUSNECATISRELI [...] SNECATISRELIQUIS; animadvertit violentius, necatis reliquis *P*; animadvertit violentius* necatis reliquis *H*; a. violentius, conservatis reliquis Camozzi 6 ⟨Mithridates⟩ scripsi dittographia NECATISRELIQUIS e contextu remota AB [...] OMNIAETUIUINATO [...] ERESMUTOS ΠΛΑΤΟ [...] OSCALAMΠΛΟ. SAME.TA [...] ASAUDET (vel AUGET *P* in adn.); calamitate comperta restitui nixus auctoritate Orosi et Eutropi (l. c.) 7 QUINQ · c(S)A [...] STABOITARDITUMQUO [...] MOCUMDORILAOPRA [...] AMITTIT; (et) quinquaginta milia peditum equitumque cum Dorilao... mittit (praemittit *P*; trans mare mittit *H* in adn.; cum Dorilao praetore mittit Heraeus) 9 falcatas *H*: ... ESSAS; essedas *P*; essedasque Camozzi

septuaginta. ⟨*Iis*⟩ addit Archelaus nume**r**o circiter decem milia, quae | interea collegerat ex insu**l**is, quas longis navibus | rursus vastabat. Primo | ⟨*die*⟩ fugati Pontici et Archel**l**ai filius occisus. Verum | impetu suppresso se noctu | ⟨*in*⟩ operibus continebant. | ⟨*Mane*⟩ ferocius impetus fac**l** 5 tus. Milites nostri castra || capiunt, hostium multitudinem

1 decem milia] cf. App. Mi. 45: Ἀρχέλαος δὲ καὶ ὅσοι ἄλλοι κατὰ μέρος ἐξέφυγον, ἐς Χαλκίδα συνελέγοντο, οὐ πολὺν πλείους μυρίων ἐκ δώδεκα μυριάδων γενομένοι. Ibid. 49: (Ἀρχέλαον)... ἔχοντα τῶν προτέρων ἐπὶ μυρίους. Oros. 6, 2, 5: centum decem milia de exercitu Archelai interfecta, vix decem milia superfuisse referuntur. Eutr. 5, 6, 3: ... ut ex CXX milibus vix decem Archelao superessent. 2 quas — vastabat] cf. App. l. c.: Ῥωμαίων δὲ ναὺς οὐκ ἔχόντων, ἀδεῶς τὰς νῆδους περιέπλει τὰ παράλια πορθῶν. 4 Archelai filius] Eutr. 5, 6, 3: primo proelio Archelai Diogenes. Oros. 6, 2, 6: Diogenes Archelai filius trucidatus est. Item App. Mi. 49, ubi pugnam accuratissime scriptam legas. 5 operibus] cf. App. Mi. 49: οἱ περὶ δ' ἐς τὸ στρατοπέδον συνέφυγον. Plut. Sull. 21: τέλος δὲ κατακλεισθέντες εἰς τὴν χάρακα μοχθηρῶς ὅπῃ τραυμάτων καὶ φόνον διεννυκτερεύσαν. mane] cf. App. l. c. 50: καὶ μεθ' ἡμέραν ... ἐπήγεον αὐτὴν (sc. στρατιάν) ἐπὶ τὸ χάρακα τοῦ Ἀρχέλαου. Plut. l. c.: ἡμέρας δὲ πάλιν τῷ χάρακι τοὺς στρατιώτας προσαγαγὼν ὁ Σύλλας ... 6 castra capiunt] cf. App. et Plut. l. c. 6 multitudinem innumerabilem] cf. Oros. 2, 6, 7: tertio bello omnes copiae, quas Archelaus habebat, extinctae sunt. nam viginti milia militum eius in paludem pulsa cum Syllae fidem implorarent, insatiabili victoris ira interfecta sunt totidemque alia in flumen coacta ac necata,

1 [...] ADDITARCHELAUS; (septuaginta) eis addit. Archelaus etc. *H*; ⟨*iis*⟩ omisit *P* SUBI [...] CIRCITERSULLAQVAE [...] EACOLLEGERATETERN [...] QVAELONGISNAUIB [...] SUSUASTABAT; (Archelaus) decem (Camozzi) circiter milia ... collegerat et (Camozzi) ... longis navibus insulas vastabat *H* 3 ⟨*die*⟩ conieci etiam Camozzi; *P* et *H* lacunam neglexerunt 4 Archelai filius *P*: ARCHE [...] MELIUS DEBUE [...] IETSUPPRESSO; deinde fuga suppressa *H* se — continebant Traube: SENECTU [...] DERIDICONTINEBAN [...] R; praefectorum imperio *H* continebantur *P* ⟨*mane*⟩: sed Camozzi 5 SEDOCIUS factus milites *P*: FAC [...] ILITES; factus et milites *H*

innumerabilem concidunt, amplius | XXV milia capiunt,
quae | postea sub corona venierunt. Archelaus parvulo
navigio Chalcidem | deportatur.

Regi, qui Abderae praesidebant, captis | Philippis di-
5 labuntur. | Colloquium Sullae et Archelao in Aulide fuit
| et condiciones impositae, si rex pacem mallet. | Quibus
ille tandem paruit. Nam et Fimbriae adventum time-
bat, ut mox | ordine indicabo, et se de | conventis nihil
novaturum Sulla praedixerat. Fuerunt autem hae: | Ar-
10 chelaus classem | traderet Sullae, rex insulis omnibus,

reliqui miserorum passim trucidati sunt. *Eutr.* 5, 6, 3: omnes
Mithridatis copiae extinctae sunt. *App. Mi.* 50: φρὴ τῶν
βαρβάρων ἐγένετο καὶ φόνος, τῶν μὲν καταλαμβανόμενων, τῶν
δ' ἐς τὴν ἐγγὺς λίμνην ὠθουμένων τε καὶ νεῖν οὐκ ἐπισταμέ-
νων. 2 Archelaus — deportatur] *cf. App. l. c.*: Ἀρχέλαος δ'
ἐν ἔλει τινὶ ἐκρύφθη, καὶ σκῆφους ἐπιτυχὼν ἐς Χαλκίδα διέ-
πλευσεν. 5 Aulide] *cf. Plut. Sull.* 22: καὶ συνῆλθον ἐπὶ θα-
λάτῃ περὶ Δήλιον, οὗ τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐστίν. 6 Qui-
bus ille tandem paruit] *cf. Plut. Sull.* 23: τότε δὲ προσβεντῶν
παρὰ τοῦ Μιθριδάτου παραγενομένων καὶ τὰ μὲν ἔλλα φα-
σόντων δέχεσθαι, Παφλαγονίαν δὲ ἀξιούντων μὴ ἀφαιρε-
θῆναι, τὰς δὲ ναὺς οὐδὲ ὅλως ὁμολογήθῃναι, χαλεπήνας
ὁ Σύλλας εἶπε: οἱ μὲν οὖν πρέσβεις φοβηθέντες ἡσύχα-
ζον, ὁ δὲ Ἀρχέλαος ἰδεῖτο τοῦ Σύλλα καὶ κατεπράυνε τὴν ὁργὴν
. . . τέλος δ' ἐπεισεν ἀποσταλῆναι πρὸς τὸν Μιθριδάτην· δια-
πράξασθαι γὰρ ἐφ' οἷς βούλεται τὴν εἰρήνην . . .
καὶ τὸν Ἀρχέλαον ἰδέξασθαι (sc. a rege reversum) περὶ Φιλίππου
ἀγγέλλοντα καλῶς ἔχειν πάντα. *Cf. etiam App. Mi.* 55.
7 Fimbriae adventum timebat] *cf. Plut. Sull.* 23: αἰτίος δ' ἦν
μάλιστα Φιμβρίας, ὃς τὸν ἀπὸ τῆς ἐτέρας στάσεως ἄρχοντα
Φλάκκον ἀνελὼν καὶ τῶν Μιθριδατικῶν στρατηγῶν κρατήσας
ἐπ' αὐτὸν ἐκείνον ἐβάδιζε. Ταῦτα γὰρ δειδὼς ὁ Μιθρι-
δάτης μάλλον εἴλετο τῷ Σύλλᾳ φίλος γενέσθαι. 10 classem
traderet] *cf. Liv. per.* 82: Archelaus cum classe regia Sullae se
tradidit. *Plut. Sull.* 22: Σύλλας Μιθριδάτον μὲν ἀμείλιν ἐκέ-
λευεν, αὐτὸν δὲ βασιλεύειν ἀντ' ἐκείνου σύμμαχον Ῥωμαίων γε-
νόμενον καὶ παραδόντα τὰς ναὺς. *App. Mi.* 55: „ἐὰν τὸν
στόλον ἡμῖν, ὃν ἔχεις, ὁ Ἀρχέλαος, παρα[δ]ῶ πάντα Μιθριδά-
της . . . “. 56: ἐλθόντων δὲ τῶν πρέσβεων, οἱ τοῖς μὲν ἄλλοις
συνετίθεντο, μόνην δ' ἐξαιρούμενοι Παφλαγονίαν . . .

4 Abderae M: AU DERE

Asia, Bithynia, || Paphlagonia decederet, item Gallograecis.
Q. Oppium | et M. Aquilium legatos | redderet, itemque
ceteros | omnis captivos, quorum | non parvus numerus |
erat, dimitteret. Inprimis | excepti Macedones, quo-
rum fides insignis fue-
rat, ut uxores et liberi red-
derentur. 5
Praeterea na-
ves septuaginta | tectas instructas sociis | daret,
frumentum, veslem, | stipendium ipsi praesta-
ret. Is ipse
Mithridates cum | Sulla apud Dardanum com-
positis reli-
qua classe grātia P. R. reconciliata [Ariobardianem ut
servum res-
puit] in | Pontum proficiscitur. Ac dum de 10
condicionibus disceptatur, Maedus | et Dardanos, qui so-
cios vexabant, Hortensius legatus | fugaverat. Ipse Sulla
exercitum in Maedicam induxerat, priusquam in Asiam |

8 is — compositis] *cf. Plut. Sull. l. c.*: Διξαμένον δὲ τοῦ
Σύλλα τὴν πρόβλησιν ἐγένοντο συνθήκαι, Μιθριδάτην μὲν Ἀσίαν
ἀφείναι καὶ Παφλαγονίαν, ἐκστῆναι δὲ Βιθυνίας Νικομήδει,
Καππαδοκίας Ἀριωβαρζάνῃ, καταβαλεῖν δὲ Ῥωμαίοις διαρχία
τάλαντα καὶ δοῦναι ναὺς ἐβδομήκοντα χαλκήρεις μετὰ τῆς οἰ-
κειᾶς παρασκευῆς . . . *Ibid.* 24: ἠρώτησεν, εἰ ποιεῖ τὰ συγκαί-
μενα δι' Ἀρχέλαον. Φήσαντος δὲ ποιτῖν . . . *App. Mi.* 58: το-
σαῦτα τοῦ Σύλλα μετ' ὁργῆς ἐτι λέγοντος, μετέπιπτεν ὁ βασιλεὺς
καὶ ἐδεδόκει, καὶ ἐς τὰς δι' Ἀρχέλαον γενομένας συνθήκας ἐνε-
δίδου, τὰς τε ναὺς καὶ τὰ ἄλλα πάντα παραδοὺς ἐς τὸν Πόντον
ἐπὶ τὴν πατρίαν ἀρχὴν ἐπαυχεῖ μόνην. 13 Maedicam] *cf.*
Eutr. 5, 7: Interim eo tempore Sulla etiam Dardanos, Scor-
discos, Dalmatas et Maedos partim vicit, alios in fidem acce-
pit. *App. Mi.* 55: Σύλλας . . . Ἐνετοὺς καὶ Δαρδανέας καὶ
Σιντοὺς, περίοικα Μακεδόνων ἔθνη, συνεχῶς ἐς Μακεδονίαν
ἐμβάλλοντα, ἐπιὼν ἐπόρθει. *Plut. Sull.* 23: αὐτὸς εἰς τὴν Μαί-

2 M' H: M 6 XXQUINQUAGINTA; LXX H 7 ve-
stem M: FISC; eis et H IPSE IS; his H 8 apud
M: QUI RELIQUA; relicta M 9 P. R. H: E; e re P
(his ipse Mithridates cum Sulla apud Dardanum compositis,
gratia P. R. reconciliata, Ariobardianem ut servum respuit;
reliqua classe in Pontum proficiscitur *Linker probante Camozzio*)
11 Maedos H: MEDS 12 legatus H: RE . . . |; retro P
13 Maedicam *Sittl* (*cf. Liv.* 26, 25, 8; 40, 22, 1 et 21. *Plut.*
Sull. 23): MEDIAM induxerat, priusquam in Asiam (A . . .
cod.) ad (AC *cod.*) colloquium transiret P; induxerat. Prius-
quam . . . transiret, Dardanos . . . M

ad colloquium transiret. Quo Dardanos et Denseletas caesis hostibus, qui Macedoniam vexabant, in deditionem recepit.

Ephesi causis cognitis principes belli securi necat, civitates pecunia multat, oppida impacata redigit in suam potestatem. Nicomedi regnum Bithyniae restituit Curio eique adiecit Paphlagoniam. Comis et mansuetior ille, quam pater Nicomedes fuerat, Romanis deditus, ut perfidia scelestas vacaret, fidem per nefas non maligne

δικήν ἐνέβαλλε καὶ τὰ πολλὰ διαπορθήσας πάλιν ἀνίστριψεν εἰς Μακεδονίαν. 4 Ephesi] cf. App. Mi. 61: καππαδοσίαν- τις ἄνδρες ἢ πόλεις ἐκολάζοντο πικρῶς, καὶ μάλιστα αὐτῶν Ἐφέσιοι . . . 5 civitates pecunia multat] cf. App. Mi. 62: μόνους ὅμιν ἐπιγράψω πέντε ἐτῶν φόρους ἐσσευγμέναι αὐτίκα, καὶ τὴν τοῦ πολέμου δαπάνην, ὅση τε γέγονε μοι καὶ ἔσται καθισταμένη τὰ ὑπόλοιπα. διαιρήσω δὲ ταῦθ' ἐκάστοις ἐγὼ κατὰ πόλεις. oppida impacata redigit in suam potestatem] cf. App. Mi. 61: πόλεων τινῶν ἀρισταμένων ἐγένοντο σφαγαὶ κατὰ πλῆθος . . . τέλην τε πολλῶν καθήρετο. 6 Curio] cf. App. Mi. 60: Κουρίωνι προσέταξε Νικομήδην ἐς Βιθυνίαν . . . καταγαγεῖν. 9 perfidia scelestas] cf. Iust. 37, 4, 7: Nicomedes (sc. Nic. II.), quoniam se tueri iure non poterat, iusto regi redditurum respondit. Atque ita filium suum mutato nomine Pylaemenem, Paphlagonum regum nomine, appellat et quasi stirpi regiae reddidisset regnum, falso nomine tenet. Sic ludibrio habiti legati Romam revertuntur.

1 QUODARDANOSE . . . DENSELETAS; Dardanos quoque et Denseletas M 2 caesis hostibus H: CAESISHOS . . . ; ceterosque M; Scordiscosque H 4 SECU . . . ; securibus P 5 impacata P: INPACASRU . . . ; intacta bello Keil 6 RUC . . . EST PROELIATIPAPHLA . ON . . . ; quod est appellatum Paphlagonia P in adn.; qui post est appellatus Philopator H; regique Ariobardiani Cappadociam Keil; cui est pars addita Paphlagoniae Camozzi in adn. 7 I . . . QUAM . . . CEUTUMESS . . . ; qFOUERET; . . . quam . . . foveret (Romanis) Camozzi; fuit quam pater, sed cum esset . . . idem in adn. 8 DEL . . . TUS; delatus P 9 UTEFIEQUASCELES . . . UACARET; . . . invocaret (fidem) Camozzi 9 fidem — exerceret Sull: FIDEMPERNEFA . . . BRIEAMLIGNOEXERCERE; fidem per nefas . . . Camozzi fidem per nefas fractam Heraeus

exercere. Socrales alter frater regnum eius non invidiose exequabatur, satis exercitus in priore fortuna. Nam postquam Nicomedes Euergetes, qui est ita dictus, quod beatos egentes faciebat multosque beneficiis alliciebat, non fuit uno isto filio contentus, quem ex Aristonica legitimum procrearat, tollit ex concubina Hagne Cyzicena alterum, Socratem nomine, illamque Cyzicum cum Socrate et quingentis talentis ablegat. Sene mortuo, incertum an veneno, filius Aristonicas succedit . . . amissa matre sororem patris ducit uxorem, 10

1 Socrates — satis exercitus in priore fortuna] cf. App. Mi. 10: Νικομήδει δὲ τῷ Νικομήδους τοῦ Πτολεμαίου, Βιθυνίας ὡς πατρός ὑπὸ Ῥωμαίων ἀποδειγθέντι βασιλεύειν, Σωκράτη τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Νικομήδους, ὅτε χρηστός ἐπὶ νόμον ἦν, μετὰ στρατιᾶς ἐπέπεμψε καὶ τὴν Βιθυνίαν ἀρχὴν ὁ Σωκράτης ἐς αὐτὸν περισσάσεν . . . Κάσσιος δὲ καὶ Μάνιος . . . Νικομήδην κατήγαγον ἐς Βιθυνίαν. Memoratur Socrates etiam ap. Memn. 30 et Iust. 38, 5, 8.

1 SEICMASSEALTERETETAL . . . IDIOSE; . . . invidiose P satis P: . . . TIS; artis Keil; (quantam expertus Francken) 2 INPRIORE . . . RIUNA; in priore vitae fortuna Francken 3 Nicomedes Euergetes H: . . . CONEMESEUERSEIES | qui est ita dictus H: . . . ERITADICTUS; merita ita dictus Heraeus 4 beatos H: BEA . . . multosque H: MUL . . . Q; multisque P 5 alliciebat H: ALLI . . . EBAT; alliciebat P filio M: . . . O . . . ex Aristonica H: . . . RARISTONAC; . . . ac P (quem Aristona legitimum M) 7 Hagne Cyzicena Keil: HALIESICHEANA; Hane Sicheana P alterum H: . . . RE; muliere M genere Keil illamque Keil: . . . UMQ . . . ; eamque P; ipsamque Heraeus; mulieremque H 8 Cyzicum P: CELIEUM sene P: SINE . . . EONGLAODICTA; Nicomedes filius P; Nicomedis filius Camozzi 9 Lacunam indicimus, ubi in cod. extant hae litterae: . . . UNCATISEAPANTICISO . . . EUACs 10 amissa P: AMIH | . . . ROREMPATREMQUEM . . . RAHUICUIONOUERAT . . . ELONOSPOSTMORTUAS; [quem pater vivus non agnoverat] haut longe post Heraeus; mortuast M; mortua est Camozzi (qui in adn.) aliquid huiusmodi contineri arbitratur: sene mortuo, incertum an veneno, [favente Laodice, Nicomedis filius] succedit. [ob]truncatis [propinquis quos sibi infestos putabat atque amissa] matre, sororem patris ducit uxorem

quae | cara huic vivo fuerat. | <Cum> die nono post mortua esset || morbo an dolo, Nisam A|riarathis Cappadocum | regis filiam accepit. Hanc | Socrates ad <Mithridatem> refert regem <ad> bellum con|tra fratrem incitavisse. |
 5 Exceptus a rege munifice, Chrestus etiam quasi | meliore nomine ab eodem vocatus, Romam | ad regnum expetendum | frustra profectus Cyzi|eum redit. Nam redire ad regem pudor prohibue|rat. Ibi avaritia caedem sua dente occisa sorore inse|quentibus Philopatore si mul et Cyzicenis
 10 Euboeam | venit, ubi apud Cornelium | quendam equitem Romanum | devertitur. Satis benigne exceptus eius filio adulescentulo <ut> sce|lera disceret

5 Chrestus] de hoc cognomine cf. App., Memn., Iust. l. c.

6 Romam — profectus] cf. Cic. de or. 3, 229, Memn. 30.

9 Philopatore] de cogn. cf. App. Mi. 7: Νικομήδης ὁ νῖος, ὁ φιλοπάτωρ ἐπίκλησις ἦν.

[quam, patre etiam tum vivo, sibi desponderat. cum paulo post] mortua est etc.) 3 ΠΑΕC|SOCRATESADREGEMFECIT| REGEMREFERTBELLUMCŌ|TRAFRATREMINCITAUISSSE |; haec Socrates ad regem fert M, regem refert etc. P; hanc Socrates ad regem refert bellum contra fratrem incitavisse H; hanc Socrates ad bellum contra regem refert incitavisse Francken 5 munifice cod.; magnifice Camozzi 6 vocatus P: REUOCUAIH; revocitatus Heraeus 7 Cyzicum P: MILI CUM 10 ubi P: UEL 11 exceptus P: ΕΙΧΕΣΗΚΕ 12 ADULESCENTI.. MISCE|LERADISCERES; scelera discere P.

GRANI LICINIANI

Liber XXXVI.

..||... admonitus contēdere refugit. Et Pompeius | annos natus XXV, eques Romanus, | quod nemo antea, pro | praetore ex Africa triu|mphavit IV. idus Martias. Quo | <die> memorant popu|lum <Romanum> elepha|ntos <in triumpho> vidisse. | <Sed cum> urbem ingre|deretur, 5 minorem fuisse ele|phantis quattuor ad currum iunctis <portam triumphalem>, quamquam | bis experirentur. [et | Murena ex Asia triu|mphavit, et Valerius Flac|cus ex Cel-

1 Pompeius annos natus XXV] Liv. per. 89: (Cn. Pompeius) quattuor et viginti annos natus, adhuc eques Romanus, quod nulli contigerat, ex Africa triumphavit. Eutr. 5, 9, 1: Cn. etiam Pompeius, quod nulli Romanorum tributum erat, quartum et vicesimum annum agens, de Africa triumphavit. Aur. Vict. vir. ill. 77: (Cn. Pompeius) viginti sex annorum triumphavit. 6 elephantis — iunctis] cf. Plut. Pomp. 14: πολλῶν δὲ δυσχεραίνοντων καὶ ἀγανακτούντων, ἔτι μᾶλλον αὐτοῦς, ὥς φασι, βουλόμενος ἀνιδὲν ὁ Πομπήϊος ἐπεχείρησεν ἐλεφάντων ἄρματι τεττάρων ἐπιβὰς εἰσελαύνειν· ἦγαγε γὰρ ἐν Λιβύῃς τῶν βασιλικῶν συγροῦς αἰχμαλώτους· ἀλλὰ τῆς πόλεως στενωτέρως οὐδὲς ἀπέστη καὶ μετήλθεν ἐπὶ τοὺς ἱπποὺς.

4 QU |.. AdMEMORANTEiOTU|.....TEMAELEPHA |.....EPCiITINESR... MAUEREMINGRE|RoIT... cNeECUISSELE |.....RADCURRUMTUNC|.....AIS. QUAMQus|RISESPERIRENTUR; quidam memorant eum... urbem ingredi... elephantis ad currum iunctis... H; quidam memorant eum [cum ex Lybia multos secum elephantos duxisset] urbem ingredi [voluisse] elephantis [quattuor] ad currum iunctis. [sed cum angustio rem portam] experirentur [equi adhibiti sunt] Camozzi in adn.

tiberia et Gallia] et Licinius et Terentius | Luculli fratres
aediles | curules munere suo | taurorum proelium | adversus
elephantos | dederunt. Id ante Clau|dius aedilis in circo
lu|dis circensibus exhibue|rat. Et Volaterrani se Roma-
5 nis dederunt an|te occiso per seditionem | lapidibus Car-
bone prae|torio, quem Sulla prae|fecerat [is Cn. Carbonis |
frater fuit], et proscrip|tos ex oppido dimiserunt, | quos
equites a consulibus Claudio et Servilio | missi conciderunt.
Iam | ante [anno superiore] | et Samnites, qui Nolae |
10 erant, idem fecerant me|tu obsidionis. Papius|que Mutilus
inde fugiens | cum ne ab uxore qui|dem Bassia noctu
Teani | reciperetur, quod erat | in proscriptorum numero,
usus est pugionis | auxilio.

Data erat et Sul|lae provincia Gallia Cisal||pina

15 con||di corpus iusserat, non | comburi. Sed L. Phi-

1—3 Luculli fratres — Claudius] cf. *Plin. h. n.* 8, 7, 19:
Romae pugnassee (sc. elephantos) Fenestella tradit primum om-
nium in circo Claudi Pulchri aedilitate curuli, M. Antonio et
A. Postumio coss., anno urbis 655, item post annos viginti
Lucullorum aedilitate curuli adversus tauros. 4 Volaterrani
se — dederunt] *Liv. per. 89*: Volaterras, quod oppidum ad-
huc in armis erat, obsessum in deditionem accepit (Sulla).

5 occiso lapidibus Carbone] cf. *Val. Max.* 9, 7, 3: Ille quo-
que exercitus nefarie violentus, qui C. Carbonem, fratrem Car-
bonis ter consulis, propter bella civilia dissolutam disciplinam
militarem praefectus et rigidius astringere conatum, privavit
vita 9 Samnites idem fecerant] *Liv. per. 89*: Sulla No-
lam a Samnitibus recepit. 10 Papius Mutilus] *Liv. per.*
89: Mutilus, unus ex proscriptis, clam capite adoperto ad pos-
ticas aedes Bastiae uxoris cum accessisset, admissus non est,
quia illum proscriptum diceret; itaque se transfudit et san-
guine suo fores uxoris respersit. 16 non comburi] cf. *Cic.*

1 Licinius H: DULIUS; Lucius P 7 DIMISERAT;
dimiserant Lang 8 Iam ante [anno superiore] *Francken*:
IAM ANTEANNOSSUPERIORE; [iam ante anno superiore] H;
iam antea, anno superiore *Camozzi* qui H: Q. QUI; quo-
que, qui P 10 Papius P: PAPIRIUS 11 BASSIA; Bastia
Camozzi sec. Liv. per. 89 16 condi P: || DI disiecerant
H: DISICERANT

lippus | cremandum potius cen|suit, ne idem Sullae eve-
niret, quod C. Mario, cuius corpus milites inimici extrac-
tum monumento disiecerant. Itaque | iustitium fuit ma-
tro|naeque eum toto anno | luxerunt. In campo Ro|mae
sepultus est amplis|simo funere elatus magna populi fre- 5
quentia. | Cuius rogo quom ignis | esset inlatus, non me-
diocris imber est inse|cutus.

Sallusti opus no|bis occurrit, sed nos, ut | instituiamus,
moras et | non urgentia omitte|mus. Nam Sallustium |
non ut historicum aiunt, | sed ut oratorem legen|dum. 10
Nam et tempora | reprehendit sua et de|licta carpit et
contiones | inserit et dat invicem | loca, montes, flumina |
et hoc genus alia, | et culpat et comparat | disserendo.

Verum <ubi> | convenerant tribuni plebis, consu|les uti

de leg. 2, 22: ... redditur terrae corpus — gentemque Corne-
liam usque ad memoriam nostram hac sepultura scimus esse
usam. C. Marii sitas reliquias apud Anienem dissipari iussit
Sulla victor. Quod haud scio an timens ne suo corpori possit
accidere, primus e patriciis Corneliis igni voluit cremari.

4 In campo] *Liv. per. 90*: Sulla decessit honosque ei a senatu
habitus est, ut in campo Martio sepeliretur. Accuratissime
de funere tradunt *App. b. c. 1, 106* et *Plut. Sull. 38*. 7 imber
est insecutus] *Plut. Sull. 38*: τοῦ πνός ἀπὸντος ἐγγυθῆναι
πολὸν ὕβρον καὶ κατασχῆν ἄχρι νυκτός.

10 historicum aiunt ten *Brink*: HISTORICUSUNT; histori-
cum scribunt H; sentio vel scimus *Linker*; puto *Madvig*,
Schmidt, Keil, Francken 11 et delicta P: E... LICTA
12 contiones inserit *Linker, Madvig, Keil, Schmidt, Francken*
(cf. *Iust. 37, 3, 11*: contiones directas operi suo inserendo):
CONT.... INGERIT; convitia MP DATINCE....; dat
in censum M; dat praecepta *Madvig* 13 alia H: AMO...;
amovenda P; amoena *Keil* culpat M: CULTAE; colit *Ca-*
mozzi in adn.; culte comparat *insequenti* ET omisso *Iordan*
(contiones inserit et dat praecepta et loca montes flumina et
hoc genus alia explicat et comparat disserendo *Madvig*; con-
tiones inserit et adicit incerta, loca montes flumina, et hoc
genus amat et culpat et confutat disserendo *Francken*)
14 <ubi> H; <tunc> *Keil* convenerant H: COGENERA;
orare coeperant *Madvig* (qui idem coniecit cogere coeperant);
oraverant *Keil* tribuni plebis M: TR·PL.

tribuniciam potestatem restituerent, | negavit prior Lepi-
 dus, | et in contione magna pars adsensa est dicenti non
 esse utile restitui tribuniciam potestatem. Et extat oratio.
 <Et> legem frumentariam | nullo resistente tutatus est,
 5 ut annonae | quinque modii populo darentur et alia multa
 pollicebatur: exules reducere, res gestas a Sulla || <re-
 scindere>, in quorum agros | milites deduxerat, restituere.
 Faesulani irruerunt in castella | veteranorum Sulla-
 norum. | <Hi> compluribus occisis agros | eorum reddide-
 10 runt et | <apud> senatum defendebant, | quod vulgus

6 res gestas rescindere] *Liv. per. 90*: M. Lepidus cum acta
 Sullae temptaret rescindere, bellum excitavit. *Exup. p. 3*,
 20: huius acta cum conatur Lepidus in suo consulatu sub-
 vertere, contra collegam Catulum civile proelium gessit et
 victus est. 7 restituere] *Cf. App. b. c. 1, 107*: Λέπιδος δὲ καὶ
 τοὺς Ἰταλικούς προσποιούμενος, ἔλεγεν ὅτι τὴν γῆν αὐτοῖς, ἣν
 ὁ Σύλλας ἀφῆκετο, ἀποδώσει. *Exup. p. 3, 22*: nam con-
 gregatis iis, in quorum possessiones novos colonos de suis mi-
 litibus Sylla victor inmisit, ac sibi coniunctis liberis proscrip-
 torum, ingentem congregavit exercitum pollicendo, si vicissent,
 se bona patria restitutum. *cf. etiam Liv. per. 89*: (Sulla)
 viginti septem legiones in agros captos deduxit et eos iis di-
 visit. *App. b. c. 1, 96*: ταῖς δὲ πλείοσι (sc. πόλεσι) τοὺς ἐαντῶ
 στρατευομένους ἐπὶοῦζεν ὥς ἔξων φροῦρία κατὰ τῆς Ἰταλίας,
 τὴν τε γῆν αὐτῶν καὶ τὰ οὐκίματα ἐς τοσούδε μεταφέρων διε-
 μέριζεν. 10 vulgus agreste] *cf. Sall. fr. 46 D.*: magna vis ho-
 minum convenerat.

1 Lepidus P: IEPIS 2 ADSENTAST; adsensast M
 dicenti P: ... TI <et> H legem P: ... GEM tu-
 tatus (cod.: L... TUS) est: *cf. Liv. 34, 1*: M. et P. Iunii
 Bruti tribuni plebis legem Oppiam tuebantur; adeptus est M
 6 pollicebatur M: ... EICEBATUR <rescindere> P
 7 agros H: AGRUM; agrum P milites P in adn.:
 ... CLAS restituere H: SA... FUERE 8 irruerunt H:
 IN... PERFUS in H: IO veteranorum Sullanorum H:
 ... NORUMSULLANOSU 9 ... ERIB. OCCISISAGROS ...
 OSREDDIDERUNTET ... NATUDEFENDEBANT; et com-
 pluribus occisis agros suos receperunt et se senatu defende-
 bant H (Sulla possessoribus occisis agros ... P) 10 quod —
 coactum esset *Maurenbrecher*: ... DUINGUSAGRESIEDO |
 MACREOCOACTUM | ... ES

agreste do|moque extorre eo coactum | esset. Et consules
 dato | <exercitu in> Etruriam | <profecti sunt>, ut scitum.
 Verum | Lepidus in montes reduxit <exercitum>
 quom arma eodem comportar|entur neque segnior
 Catulus ubi quis | videretur contingere | pro- 5
 ficiscentem secundum | litus et lacum summo|s montes
 omisit. Incertaque | pace senatus concessit execrationibus
 maxi|mis ne ulla ultra arma | moverent umquam. Iam |
 urbi cum adesset Lepi|dus, legatum suum prae|misit
 nam erat | natura turbulentus et inquietus 10

2 dato exercitu] *cf. Sall. fr. 1, 44 D.*: uti Lepidus et Catu-
 lus decretis exercitibus maturime proficiscerentur. 7 exe-
 crationibus maximis] *cf. App. b. c. 1, 107*: ἄμφω μὲν οὖν ἡ
 βουλὴ δεισάσα ὄρκωσεν μὴ πολέμῳ διακριθῆναι. 9 urbi cum
 adesset] *cf. Flor. 2, 11, 5 (ed. Halm)*: profectus in Etruriam
 arma inde et exercitum urbi admovebat. 10 turbulentus] *cf.*
Flor. l. c.: cum turbidis contionibus velut classico civitatem
 terruisset.

2 <exercitu> Camozzi in adn. <in> H <profecti
 sunt> H 3 UERS ... DENDUSINSONTES | ... [PR]AE-
 SENTESRENU | 4 AR | ... DEMCOMPORTA ...
 | ... SURNEQ. SEGNIORCA | ... IS; quom arma eodem com-
 portarentur ... neque segnior Catulus H 5 videretur P: | ...
 ERETUR 6 | ... NTEMSECUNDUM | ... SETLACUMSUM-
 MO ... ESOMISIT 4 INCERTAET (loco ET legit H. Pertz
 Q.) | ... ES (legit H. Pertz CE); preces H CONCES-
 SIT; CONGESSIT legit P; coniunxit H 8 ne — moverent
 H: NULLAULTRAARMA MOUERE 9 adesset Lepidus Ca-
 mozzi in adn.: ADESSE ... | DAS PRA. | MISS ...
 10 turbulentus H: IUNUSINTUS inquietus P in adn.:
 INQUIETUS

INDEX NOMINUM ET RERUM.

Abdera, Thraciae oppidum, a copiis Ponticis occupatum tenetur p. 26, 4
Abella, Campaniae oppidum, a Nolanis incenditur p. 20, 8
***Aebutius** senator ex partibus Octavianis interficitur in pugna sub Ianiculo monte commissa p. 19, 5
aedilis curulis p. 32, 2 et 3
***Aemilia**, nobilis femina, tubicinum concentu morte excutitur p. 7, 2
***aes**; colossi Iovis ex aere facti p. 6, 5; forma agrorum in aes incisa p. 10, 3
Africa; Cn. Pompeius ex A. triumphat p. 31, 3
ager Campanus p. 9, 9; publicus p. 9, 10 et 15; a Cimbris petitur p. 12, 4; *a Sulla militibus datus p. 34, 7 et 9; forma agrorum: v. s. forma
***Amata**, nomen Vestali inditum p. 13, 10
ἄντροι, simulacra Castoris et Pollucis p. 2, 10
annona p. 34, 5
anguis p. 13, 4
Antiochia, Syriae urbs, Antiochi IV. Epiphanis regia p. 6, 2

Antiochus IV. Epiphanes p. 4 sqq.; Roma dimissus p. 4, 1; incertae naturae levitatisque summae p. 4, 4; Dianam ducit uxorem p. 5, 4; mortem obit p. 6, 1; opera ab eo perfecta vel inchoata p. 6, 5; pater Antiochi V. p. 10, 6
Antiochus V., Antiochi IV. Epiphanis filius, patris regnum accipit a senatu Romano, *vita turpiter privatur p. 10, 7
Antonius legatus a senatu ad Metellum mittitur, ut patriae subveniat p. 20, 1
***anulus**, ex donis Dianae, quam Hierapoli colebant p. 5, 6
Appius Claudius Pulcher proelium taurorum adversus elephantos exhibet p. 32, 3.
Aquilius (Manius) a Mithridate rege captus pace ad Dardanum facta in libertatem vindicatur p. 27, 2
***ara** p. 13, 5
Arausio; Romani exercitus a Cimbris et Teutonibus devinctur p. 11 sq.
Archelaus, dux copiarum Pon-

ticarum pugna ad Chaeroneam facta insulas maris Aegei vastat p. 25, 1, apud Orchomenum fugatur p. 25, 3, parvulo navigio Chalcidem deportatur p. 26, 2, apud Aulidem pacis stipulationes facit cum Sulla p. 26, 5
Ariarathes, Cappadocum rex p. 30, 2
Ariminum, Umbriae oppidum; Marius victoriam a Servilio reportat p. 20, 9
Ariobardianes, Cappadocum rex (glossema marginale) p. 27, 9
***Aristonica**, Nicomedis II. Euergetis uxor p. 29, 6 et 9
Asia provincia pace ad Dardanum facta a Mithridate rege Romanis reddita p. 27, 1; Sulla in Asiam transit p. 27, 10; Murena ex Asia triumphat p. 31, 8
asturco, nomen generis equorum p. 5, 3
***Astures**, gens Hispaniae p. 8, 6
Athenae; Antiochus IV. Epiphanes Olympion exstruere instituit p. 6, 6; Sulla ex pugna Chaeroneensi eo revertitur in principes seditionis et noxios animadvertens p. 24, 3
augurales libri *a Ti. Graccho in provincia leguntur p. 8, 7; notant Cinnam patriam expellendum esse p. 15, 4
augures, collegium p. 8, 7; p. 15, 2
Aulis; Sulla cum Archelao de pacis condicionibus convenit p. 26, 5
***auspicia urbana** p. 9, 3; auspi-

cium Mario in fuga oblatum p. 15, 6
balneae publicae ab Antiocho IV. Epiphane petita p. 5, 1
Bassia, uxor Papi Mutili p. 32, 11
Bithynia, regnum, pace ad Dardanum facta a Mithridate rege reddita p. 27, 1; Nicomedi III. regi restituitur p. 28, 6
Brutus (M. Iunius), exul, ex Hispania reversus ad Cinnam venit p. 16, 6
Caepio (Q. Servilius) dissidens cum Mallio consule apud Arausionem una cum consule fugatur p. 11, 8 sq.; Saturnini rogatione damnatur p. 13, 12
***calones** ad Arausionem trucidati p. 12, 12
***Campania** p. 9, 15
Campanus ager a P. Lentulo coemitur, ut publicus fiat: v. s. ager
Campus (Martius), *locus comitiis consularibus habendis p. 9, 2; ibi sepelitur corpus Sullae p. 33, 4
Capitolium lustratur p. 13, 1.
Cappadoces p. 30, 2
Carbo (C. Papirius) praetorius Volaterrae a Sulla praefectus, a Volaterranis lapidibus occiditur p. 32, 6.
Carbo (Cn. Papirius), consul, exercitui praestitit auspiciis Cinnae p. 17, 5; praeterea nomen extat (glossema marginale) p. 32, 6
carmen ab Amata componitur p. 13, 10; v. s. augurales libri

***Cassius (C.)** in castra Cn. Pompei Strabonis mittitur, ut exercitum suscipiat p. 22, 6 et 11
castella veteranorum Sullanorum p. 34, 8
Castor; ab eius cultu consuetudo repetitur equitum Romanorum binos equos in proelium ducendi p. 2, 5; fictus esse dicitur duos celosos equos continens p. 2, 6
castra Caepionis et Mallii ad Arausionem p. 12, 6; Metelli p. 19, 10; Cn. Pompei Strabonis p. 22, 7; Octavii p. 23, 7; Ponticorum ad Orchomenum a Romanis capta p. 25, 6
Catuli (Q. Lutatii) legati a senatu ad Metellum mittuntur: v. s. Antonius; *minor consul est una cum M. Lepido p. 35, 5
Celtiberia; Valerius Flaccus triumphat ex C. p. 32, 1; v. etiam s. v. Hiberes
Chalcis, Euboeae oppidum; eo Archelaus clade ad Orchomenum accepta deportatur p. 26, 3
Cicero (P. Cornelius); dies natalis adnotatur (glossema marginale) p. 14 app. crit.
Cimbri M. Aurelium Scaurum consularem virum capiunt p. 11, 1; ad Caepionem legatos pacem petentes mittunt p. 12, 4; exercitus Caepionis et Mallii ad Arausionem fugant p. 12, 6; adventus eorum totam quatit rem publicam p. 14, 2
Cimbricus servus Marium Minturnis interficere non audet p. 15, 7

Cinna (P. Cornelius), patria pulsus p. 15, 4; accipit copias a Mario collectas p. 16, 4; 17, 4; ducit contra urbem p. 17, 7; legatos senatus repudiat p. 18, 6; Samnites in deditionem accipit p. 21, 2; mittit legatos ad senatum p. 21, 7; circa montes Albanos castra habet, ubi Metelli milites ad eum transfugiunt p. 23, 7; legatus mittitur ad Cinnam p. 23, 11
circenses, v. s. ludi
circus p. 32, 3
Cisalpinia Gallia Sullae provincia datur p. 32, 14
civitas; Samnites civitatem sibi et perfugis petunt p. 20, 4; dediticiis datur civitas a Romanis p. 21, 9
classis Archelai stipulationibus pacis ad Aulida factis a Sulla usurpatur p. 26, 10; Mithridates cum classe in Pontum proficiscitur p. 27, 9
Claudius (C. Pulcher), aedilis curulis circenses ludos exhibet p. 32, 3; consul p. 32, 8
cohors; cohortibus turmae equitum adiungitur p. 1, 7; Octavius in pugna sub Ianiculo monte commissa sex cohortes a Pompeio accipit p. 19, 2; dediticii XVI cohortes mittunt p. 21, 10
collegium (augurum), v. s. augures
collossi duo, unus Olympii, alter Capitolini Iovis sacer p. 6, 5
columna; columnae Olympii ab Antiocho IV. Epiphane exstructae p. 6, 8
comisatio; Antiochus IV. Epi-

phanes epulis comisans intervenit p. 4, 5
comitia *creandis consulibus a Ti. Graccho habita p. 9, 2; Pompeius Strabo impedit, ne debelletur, antequam comitia conficerentur p. 19, 9
concubina p. 26, 6
consul; consules se devovent p. 1, 1; consules vitio creantur p. 9, 1; praeterea extat vocabulum p. 11, 8; 12, 13; 14, 1; 35, 1 et saepe
consularis; M. Scaurus, vir consularis p. 11, 1
contio a M. Lepido mortuo Sulla convocatur p. 34, 2
Corfidii, fratres duo p. 7, 4
Cornelius, eques Romanus; ad eum Socrates Chrestus devertitur p. 30, 10
corona; sub corona venire p. 26, 2
Crassus (P. Licinius Lustricus) in pugna sub Ianiculo monte facta ab Octavio a persequendis hostibus revocatur p. 19, 8; nomen extare videtur p. 23, 11
crematio Sullae corporis in campo Martio p. 33, 1; praeterea memoratur p. 7, 3; 20, 4
cubitus; altitudo duorum collossorum adnotatur p. 6, 5
***Curio (C. Scribonius)** Nicomedi Bithyniae regnum restituit p. 28, 6
currus triumphalis Pompei ab elephantis vectus p. 31, 6
Cyzicena, v. s. Hagne
Cyziceni persequuntur Socratem Chrestum p. 30, 9
Cyzicus, oppidum Phrygiae p. 29, 8; 30, 7
Dardani, gens Moesia, a Sulla in Asiam transeunte in deditionem accipiuntur p. 27, 11
Dardanus, Asiae oppidum; Sulla et Mithridates pacem componunt p. 27, 7
dediticii a Sulla civitatem accipiunt p. 21, 9
Demetrius, Seleuci filius, regnum Antiochi IV. Epiphanis a senatu Romano petit p. 10, 8
Denseletae, Macedoniae gens, a Sulla in deditionem recipiuntur p. 28, 1
***devotio** consulum et ducum Romanorum a Rutilio memoratur p. 1, 3
Diana, quae Hierapoli colebatur, ab Antiocho IV. Epiphane in matrimonium ducitur p. 5, 4
Diogenes, Archelai filius, in pugna Orchomenia primo die occiditur p. 25, 4
Domitius (Cn.) consul, collega P. Lentuli p. 9, 6
Dorylaeus, praefectus copiarum a Mithridate in Europam missarum p. 24, 9
elephanti *in triumpho Pompei ducti p. 31, 4 et 6; proelium contra tauros p. 32, 3
Ephesus, Ioniae urbs, a Sulla multatur p. 28, 4
ἐπιφανίων p. 3, 2
Epiphanes, v. s. Antiochus IV.
epulae Antiochi IV. Epiphanis p. 4, 4; 5, 4
***eques Romanus** p. 30, 10; 31, 2
***equi** pro 'equites' p. 17, 6 et 24, 8
equites; *turma cohortibus adiuncta p. 1, 7; a Tarquinio instituti p. 2, 3; *Valerio

- duce Ostiae urbi praesident-
tes p. 18, 5; v. etiam s. equi
Euboea a Socrate Chresto
petita p. 30, 10
exercitus p. 11, 9; 21, 11; 22,
7; 23, 10; 27, 13; 35, 2
exules ex Hispania reversi
ad Cinnam conflunt p. 16,
6; 21, 6
- Faesulani** irrumpunt in ca-
stella veteranorum Sullano-
rum tumultu Lepidano ex-
orto p. 34, 8
fatalis libri, v. s. augurales
libri
Fimbria (C. Flavius) a Cinna
iubetur Samnites legibus,
quas postulabant, recipere
p. 21, 3; proelio devincitur
p. 24, 1; eius adventum Mi-
thridates timet p. 26, 7
flexutes (equites) p. 3, 1
forma agrorum a P. Lentulo
reciperatorum in aes incisa
ad Libertatis fixa, a Sulla
corrupta p. 10, 2
frumentum petitur a Cimbris,
quod serant p. 12, 4; petitur
a Sulla apud Dardanum cum
Mithridate pacem faciente
p. 27, 7
funus alterius Corfidii p. 7,
7; Cn. Pompei Strabonis a
populo dirutum p. 22, 12;
Sullae amplissimum p. 33, 5
- Galli** (pro 'Cimbri') ad Arau-
sionem Romanos urgentes
p. 11, 9
Gallia, v. s. Cisalpina Gallia;
*Valerius Flaccus ex Gallia
(sc. Transalpina) triumphat
p. 32, 1
Gallograei, Galatiae incolae,
in stipulationibus pacis ad
- Aulida factis memorantur
p. 27, 1
gladius p. 20, 5
Gracchus (Ti. Sempronius),
iterum consul p. 5, 7; *in
Hispania res gerit p. 8, 5;
epistulam ad augurum col-
legium mittit vitio creatos
esse consules p. 8, 7
- Hagne**, Nicomedis II. Euer-
getis concubina, Cyzicena,
mater Socratis Chresti
p. 29, 7
heres; Corfidiorum maior frater
minorem heredem instituit
p. 7, 5
***Hiberes**, gens Hispaniae p. 8, 6
Hierapolis, Ioniae oppidum
templo Dianae clarum p. 5, 3
Hispania; Brutus ceterique
exules inde in Italiam re-
vertuntur p. 16, 5
Hortensius legatus Maedos et
Dardanos fugat p. 27, 12
- Ianiculum**; arx in monte
Ianiculo posita Mario per
proditionem traditur p. 18,
8; pugna sub radicibus mon-
tis commissa p. 19, 6
Idus (Martiae); Cn. Pompeius
ex Asia triumphat p. 31, 3
Italia p. 2, 6; 14, 5
iugera p. 9, 14
iumentum p. 6, 2
iuniores Italia exire vetan-
tur p. 14, 3
Iuppiter Capitolinus, Olym-
pius p. 6, 6; eius templum
Athenis p. 6, 7; eius solium
in Capitolio p. 13, 1
ius iurandum Rutilius a
iunioribus exigit, ne quis
ex Italia proficiscatur p. 14, 3
iustitium Sulla mortuo p. 33, 3

- κάλλιπτοι**, simulacra Casto-
ris et Pollucis p. 2, 10
- ***Lacedaemon**, cultu Castoris
et Pollucis clara p. 2, 9
lecticula; in vulgari Pompeius
Strabo effertur p. 23, 5
lectus; Pompeius Strabo aeger
in lecto decumbit p. 22, 2;
mortuus lecto detruditur
p. 23, 1
legati senatus p. 12, 1; 20, 1
et saepe; Cimbrorum p. 12, 4
legio p. *2, 1; voluntaria Marii
p. 17, 3
Lentulus (P. Cornelius) con-
sul agrum Campanum, quem
omnem privati possidebant,
coemit p. 9, 4
Lepidus (M. Aemilius) con-
sul negat utile esse Sulla
mortuo tribuniciam pote-
statem restitui p. 34, 1; legem
frumentariam tuetur p. 34, 4;
multa alia pollicetur, acta
Sullae rescindere conatur
p. 34, 5; in Etruriam pro-
fectus tumultum movit p. 35,
3; urbi appropinquat p. 35, 9;
eius mores p. 35, 10
lex frumentaria a Lepido
lata p. 34, 4
Libertas; in atrio eius forma
agrorum Campanorum fixa
p. 10, 3
***locatio agri publici** p. 10, 1
luctus Sulla mortuo p. 33, 4
**Luculli (L. Licinius, M. Te-
rentius)** fratres, aediles,
proelium taurorum adversus
elephantos dant p. 32, 1
ludus; *ludi sacri p. 13, 3;
circenses p. 32, 4
lustratio Capitolii v. s. Capi-
tolium
- Macedones** p. 27, 4
Macedonia vexata a Darda-
nis et Densetis p. 28, 2
Maedi ab Hortensio legato
fugati p. 27, 11
Maedica, Macedoniae regio
p. 27, 13
Mallius (Maximus) consul
una cum M. Rutilio Rufo
p. 14, 1, cum Caepione ad
Arausionem dissentit p. 11, 7,
a Cimbris et Teutonis de-
vincitur p. 12, 8; plebiscito
e civitate eicitur p. 13, 13
Marius (C.) patria pulsus
p. 15, 6; reversus p. 16, 4;
Telamonem escendit p. 16,
5; legionem voluntariorum
conscribit eamque Cinnae
tradit p. 17, 4; Ostiensem
portum occupat p. 18, 3;
Ostia urbe potitur per Val-
lerium p. 18, 4; Ianiculo po-
tatur p. 18, 8; Servilium apud
Ariminum fugat p. 20, 9;
eius corpus ex monumento
extractum milites disciunt
p. 33, 2
***marmor lapis**; Athenis Olym-
pion e marmore exstructum
est p. 6, 7
Mars; eius signum in Sabinis
in caput devolvitur p. 13, 2
Martiae idus p. 31, 3
Martius, v. s. campus
matrona p. 12, 14; m. Roma-
nae p. 13, 7; m. Sullam toto
anno luxerunt p. 33, 4
***mensa** p. 5, 5
Metellus (Q. Caecilius Pius)
consul a legatis senatus
oratur, ut patriae subveniat
p. 19, 10; senatum de vo-
luntate Samnitium certiorum
facit p. 20, 11; circa montes
Albanos exercitum contra

- Cinnam ducit neque proelium conserit p. 23, 7; legatum ad Cinnam mittendum censet p. 23, 10
- miles Pompei** agnoscit in pugna sub Ianiculo monte facta fratrem a se necatum p. 20, 3
- milites** Romani, eorum ordines, nomina, numeri p. 2, 2; Caepionis p. 11, 11; numerus eorum, qui apud Arausionem interfecti sunt p. 12, 11; Marii et Cinnae p. 17, 4; Metelli ad Cinnam transfugientes p. 23, 8; Pontici p. 24, 6 et 25, 4; Sullae castra Ponticorum expugnantes p. 25, 6
- Milonius** senator a Cinna et Mario parti equorum praeficitur p. 17, 5; in pugna sub Ianiculo monte facta occiditur p. 19, 3
- Mithridates (Eupator)**, Pontii rex, exercitu ad Chaeroneam fuso novas copias in Europam mittit p. 24, 6; apud Dardanum Sullam convenit condicionesque pacis cum eo componit p. 27, 8; in Pontum proficiscitur p. 27, 10; excipit Socratem Chrestum, Nicomediae regulum p. 30, 5
- modius** p. 34, 5
- monimentum** Marii p. 33, 3
- multa**; Sulla Asiae urbes multat p. 28, 5
- Murena** ex Asia triumphat (glossema marginale) p. 31, 8
- Mutilus**, v. s. Pappius
- navigium**; Archelaus in Chalcedem eo deportatur p. 26, 3
- navis**; Marius navi pervenit Telamonem p. 16, 5; navibus in portum Ostiensem subrept p. 18, 3
- naves** longae Archelai p. 25, 2; septuaginta tectae instructae a Mithridate pace ad Dardanum facta sociis Romanorum datae p. 27, 6
- Nicomedes II. Euergetes** Nicomedi filio confertur p. 28, 8; ex concubina Hagae tollit Socratem p. 29, 7; moritur incertum an veneno p. 29, 9
- Nicomedes III. Philopator** regnum Bithyniae a Sulla recipit p. 28, 6; patri confertur p. 28, 7; Nysam Ariarathis Cappadocum regis filiam uxorem ducit p. 30, 2; Socratem fratrem expellit p. 30, 9
- Nola** a Samnitibus occupata p. 32, 9
- Nolani** bello Mariano Abellam incedunt p. 20, 8
- *Nonae Octobres**; pr. Non. Oct. pugna ad Arausionem commissa est p. 12, 11
- Nysa**, Ariarathis regis Cappadocum filia, Nicomedis III. uxor p. 30, 2; regem contra fratrem incitavisse dicitur p. 30, 4
- Octaviani**, milites Octavii consulis p. 19, 4; 22, 1
- Octavius (Cn.)** consul a Pompeio Strabone in pugna sub Ianiculo monte facta sex cohortes accipit p. 19, 2; a Pompeio ultra progredi vetitus est p. 19, 7; celatur a Pompeio de consiliis clam cum Cinna sociatis p. 21, 9
- Olympion**, aedes Iovis Athe-

- nis e marmore lapide exstructa p. 6, 7
- Oppius (Q.)** a Mithridate captus, pace ad Dardanum facta in libertatem vindicatur p. 27, 2
- Orchomenia** pugna inter Sullam et Ponticos Archelao duce commissa p. 25, 3
- Ostia** urbs a Mario per proditionem capta p. 18, 4
- Ostiensis portus** a Mario occupatus p. 18, 3
- Paphlagonia**, pace ad Dardanum facta a Mithridate Romanis reddita p. 27, 1; a Sulla per Curionem regno Bithyniae adiecta p. 28, 7
- Papirius**, v. s. Carbo
- Papius Mutilus** ab uxore Bassia Teani non recipitur, quod in proscriptorum numero erat, mortem sibi consciscit p. 32, 10
- patres** tuentur dignitatem antiquam populi Romani p. 21, 2, cadaver Pompei Strabonis tegunt p. 23, 3
- *Perseus**, rex Macedonum p. 4, 3
- pestilentia** vastat Pompei Strabonis exercitum p. 21, 11
- Philippi**, oppidum Macedoniae a Romanis captum p. 26, 4
- Philippus (L. Marcius)** consul corpus Sullae cremandum censet p. 32, 16
- Philopator**, v. s. Nicomedes III.
- plebiscitum** p. 13, 13
- Pollux**; eius simulacrum, v. s. Castor
- Pomerium** urbis Romae, finis auspicio urbanorum, a Ti. Graccho non servatus p. 9, 2
- pompa**; Antiochus IV. Epiphanes pompam agit p. 5, 2
- Pompeiani**, milites Pompei Strabonis p. 19, 2; eo mortuo ab Octavio accipiuntur p. 23, 6
- Pompeius (Cn. Magnus)** pro praetore ex Africa triumphat p. 31, 1; dies natalis adnotatur (glossema marginale) p. 14 app. crit.
- Pompeius (Cn. Strabo)**, dubia voluntate bello Mariano, Cinnae occurrere cunctatur p. 18, 1; proelium committit cum Sertorio p. 18, 6; Octavio in pugna sub Ianiculo monte facta sex legiones subsidio mittit p. 19, 2; vetat Octavium adversarios persequi p. 19, 7; cum Cinna consilia sociat p. 21, 5 et 8; morbo implicatur p. 22, 2; fulmine adflatur p. 22, 3; paulo post mortem obit p. 22, 11; corpus per caenum trahitur p. 23, 1; patres et tribuni multitudinem repriment p. 23, 3
- Pontici**, milites Mithridatis, cum Dorylao praefecto in Europam mittuntur p. 24, 6; ad Orchomenum fugantur p. 25, 3
- Pontus**, regnum Mithridatis p. 27, 10
- *possessio** agri Campani p. 9, 13
- *praefectus** p. 24, 9
- praetorius** p. 32, 6
- praetor urbanus** p. 9, 8
- propraetor**; Pompeius pro praetore triumphat p. 31, 3
- proscripti** Sullani p. 32, 7 et 12; 34, 6

provincia; Gallia Cisalpina Sullae datur p. 32, 14

pugio; Papius Mutilus pugionis auxilio usus est p. 32, 13

quadrigae falcatae a Mithridate in Europam missae p. 24, 9

***recognitio** agri Campani p. 10, 2

Rhodanus flumen a Caepione traiecit p. 11, 10

rogatio L. Saturnini p. 13, 13

rogus; *Aemilia nobilis femina rogo imponitur p. 7, 3; miles Pompei fratri, qui pugna ad Ianiculum commissa ceciderat, rogam exstruit p. 20, 4; Sullae rogam p. 33, 6

Roma; Antiochus IV. Epiphanes inde dimittitur p. 4, 1; a Demetrio, Seleuci filio, patria praedicatur p. 10, 10; Socrates Chrestus regni expetendi causa eo venit p. 30, 6; in campo Romae Sulla sepultus est p. 33, 4

Rutilius (P. Rufus), *rerum scriptor p. 1, 1; 12, 12; consul et collega Mallii clade a Romanis ad Arausionem accepta res providet p. 14, 1

Sabini, gens Italiae; prodigia inde nuntiantur p. 13, 2

sacrificium; matronae eodem somnio monitae sacrificant p. 13, 9

***sacrilegium** ab Antiocho IV. Hierapoli commissum p. 6, 4

Sallustius, rerum scriptor, non ut historicus, sed ut orator legendus p. 33, 8

saltatio; Antiochus IV. nudus saltat p. 5, 1

Samnites a Cinna per Flavium Fimbriam copiis suis iunguntur abnuente senatu civitatem, quam petebant p. 20, 12; qui Nolae sunt, se dedunt Romanis p. 32, 9

Saturninus (L. Apuleius); eius rogatio, ex qua Cn. Caepio damnatur p. 13, 13

Seaurus (M. Aurelius), vir consularis, a Cimbris captus interficitur p. 11, 1

***Scipio (P. Cornelius);** eius villa p. 9, 4

securis; principes Ephesiorum a Sulla securi necantur p. 28, 3

σεῖρατοι (equi), in simulacris Castoris et Pollucis p. 2, 8

senator p. 19, 5

senatus Romanus; P. Lentulo permittit, ut agrum Campanum coemat p. 9, 8; a Demetrio, Seleuci filio, parens nominatur p. 10, 12; mittit legatos ad Mallum et Caepionem p. 12, 1; *Pompeium Strabonem iubet rem publicam adiuvere p. 18, 1; legatos ad Metellum mittit p. 20, 1; Samnitibus civitatem abnuat p. 20, 11; aversatur Cinnae causam p. 20, 6; vetat consules arma movere p. 35, 7; v. et. s. patres

Sertorius (Q.) Mariano bello exercitui praestitit auspiciis Cinnae p. 17, 5; cum Pompeio Strabone configit p. 18, 6; in pugna sub Ianiculo monte facta milites Milonio duci subsidio mittit p. 19, 4

Servilius apud Ariminum a Mario fugatur p. 20, 9; consul p. 32, 8

servus, v. s. Cimbricus; Mithridates Ariobardianem ut servum respuat (glossema marginale) p. 27, 10

sestertius; ad funus erogantur decies p. 7, 7; P. Lentulus filiae dotem dat sestertia XXV p. 10, 5; matronae decem HS sacris praestant p. 13, 8

sideratio Cn. Pompei Strabonis p. 22, 3

Socrates Chrestus, filius Nicomedis II. Euergetis eiusque concubinae Hagnae p. 39, 1 et 7; a patre Cyzicum ablegatur p. 29, 8; a partibus Mithridatis regis Ponti stetit videtur p. 30, 5; a fratre regno expulsus Romam proficiscitur ad regnum expetendum p. 30, 6; infecta re Cyzicum redit p. 30, 7; fratrem fugiens Euboeam venit p. 30, 10; apud Cornelium quendam, equitem Romanum, devertitur p. 30, 10; in Bithyniam reversus regnum fratris exsecutus esse videtur p. 28, 9

socii; socii populi Romani p. 27, 6 et 11

solium Iovis Capitolini p. 13, 1

***Spartiatæ artifices,** simulacra Castoris et Pollucis fingentes p. 2, 10

spolia; miles Pompei pugna sub Ianiculo monte facta fratrem spoliatur p. 20, 3

stipendium petitur a Sulla apud Dardanum cum Mithridate pacem faciente p. 27, 7

***suburaus populus** funus Pompei diruit p. 22, 12

Sulla (L. Cornelius) ex pugna ad Chaeroneam facta Athe-

nas redit p. 24, 3; in noxios animadvertit p. 24, 4; apud Orchomenum Ponticos fugat p. 25, 3; cum Archelao ad Aulida pacis condiciones stipulat p. 26, 5; in Maedicam exercitum ducit transiens in Asiam p. 27, 12; Dardanum et Densetas in deditionem accipit p. 28, 1; apud Dardanum cum Mithridate rege pacem componit p. 27, 8; in Ephesios aliasque Asiae civitates animadvertit p. 28, 4; accipit provinciam Galliam Cisalpinam p. 32, 14; in campo Martio eius corpus crematur p. 33, 6; res ab eo gestae a Lepido rescinduntur p. 34, 6; agrorum forma ad Libertatis fixa ab eo corrupta est p. 10, 4

Sullani, milites Sullae, apud Orchomenum Ponticos fugant p. 25, 3; veterani a Sulla agros accipiunt, a Faesulanis eorum castella invaduntur p. 34, 8

Sybillina carmina, v. s. augurales libri

symphonia; Antiochus IV. Epiphanes ad symphoniam nudus saltat p. 5, 1

tabernaculum, templum auspiciis habendis p. 9, 4; tentorium Pompei Strabonis fulmine dissipatum p. 22, 4

***talentum;** Nicomedes II. Euergetes Socratem Chrestum cum matre Hagne et quintigenti talentis Cyzicum ablegat p. 29, 8

Tarquinius (L. Priscus) rex equites Romanos ita instituit, ut priores equites binos

- equos in proelium ducerent p. 2, 3
taurus; proelium taurorum p. 32, 2
Teanum, oppidum Campaniae p. 32, 12
***Telamon**, oppidum Etruriae ad mare situm; eo Marius ex Africa reversus descendit p. 16, 5
tempestat vexat castra Pompei Strabonis p. 22, 3
testamentum Corfidii maioris p. 7, 5
Therampnae, oppidum Laco-
 niae fano Castoris et Pollu-
 cis sacrum p. 2, 7
Tiberis flumen p. 19, 2
tribuni plebis; sex carmine
 Sybillae notati una cum
 Cinna patria expelluntur
 p. 15, 4; tribuni plebis Sulla
 mortuo flagitant, ut tri-
 bunitia potestas restituatur
 p. 33, 14
tribunitia potestas; negat
 Lepidus utile esse eam a
 Sulla sublatam restitui p. 34, 1
***triumphalis porta**; Pompeio
 curru ab elephantis vecto
 urbem intrante angustior est
 p. 31, 7
***triumphus** Cn. Pompei Magni
 p. 31, 3; Murenarum et Valerii
 Flacci p. 31, 8
tubicines; Aemilia femina
 eorum concentu morte ex-
 citatur p. 7, 3; apud aram
 concinunt p. 13, 6
***turma** equitum cohortibus
 adiuncta p. 1, 7
unguentum; Antiochus IV.
 Epiphanes perfusus unguen-
 tis saltat p. 5, 2
Valerius Flaccus (C.) trium-
 phat ex Gallia et Celtiberia
 (glossema marginale) p. 31, 8
Valerius Flaccus (L.) prae-
 fectus equitum, qui Ostiae
 praesidebant, tradit Mario
 urbem p. 18, 5
***vasa** Dianae sacra ab An-
 tiocho IV. Epiphanes Hierapoli
 auferuntur p. 5, 5
venenum; Nicomedes II. Euer-
 getes moritur, incertum an
 veneno p. 29, 9
***vestis**; patres cadaver Cn.
 Pompei Strabonis superiectis
 tegunt vestibus p. 23, 5;
 Sulla ad Dardanum postulat,
 ut rex Mithridates vestem
 daret p. 27, 7
veterani Sullani; eorum ca-
 stella a Faesulanis invadun-
 tur p. 34, 8
***vexillum**; milites Metelli
 totis vexillis salutant et re-
 salutantur p. 23, 8
Volaterrani se Romanis de-
 dunt p. 32, 4.

INDEX MEMORABILIVM VERBORUM.

- cum non multo abesset p. 12, 8
 illam **ablegat** Cyzicum p. 29, 8
abnuit p. 21, 1
 corpus in fluvium **abreptum**
 p. 6, 3
 a Sertorii bello **abstinuit**
 p. 18, 6
 de mensis **abstulit** p. 5, 6
acceptis sex cohortibus p. 18,
 2; **accipit** in deditionem
 p. 20, 10; ut exercitum **ac-
 ciperet** p. 22, 7; Nisam,
 Ariarathis Cappadocum re-
 gis filiam, **accepit** p. 30, 3
 in pugna **acerrima** p. 1, 2
ad symphoniam nudus saltare
 p. 4, 5
addit p. 25, 1
 neque **adduci** potuit, ut p. 12, 7
 diem **adesse** p. 22, 10; urbi
 cum **adesset** p. 35, 6; ***ad-
 fuere** p. 22, 9
adflatus fulmine p. 22, 3
 eique ***adiecit** Paphlagoniam
 p. 28, 7
***adiunctam** cohortibus tur-
 mam equitum p. 1, 6
***adiutum** ire p. 18, 2
 satis habeo illius fani **admo-
 nuisse** p. 2, 9; **admonitus**
 p. 31, 1
 ut postero die ***adorti** sint
 p. 12, 6
 magna pars **adsensa** est p. 34, 2
adtribuit p. 10, 7
adulescentes p. 22, 10
***adulescentulo** p. 30, 12
 metus **adventantium** Cimbri-
 rum p. 14, 2
 Fimbriae **adventum** timebat
 p. 26, 7
adversariorum p. 19, 5
aedes p. 6, 8
aetate maiorem p. 10, 10
 pompam ***agebat** p. 5, 3; ege-
 rat in Asturibus p. 8, 5
agitaverat bellum indicare
 Romanis p. 4, 2
 fratrem **agnovit** p. 20, 4
 volgus **agreste** p. 35, 1
***ait** p. 7, 6; **aiunt** p. 33, 10
alias p. 15, 2
aliquot dies p. 22, 5
aliquotiens p. 13, 9
 multos beneficiis **alliciebat**
 p. 29, 4
amisso exercitu p. 11, 6;
***amissa** matre p. 29, 10
 exercitu **ampliato** p. 11, 9
amplius XXV milia p. 26, 1;
amplissimo funere p. 33, 5
 incertum an veneno p. 29, 9;
 morbo an dolo p. 30, 2

in noxios animadvertit p. 24, 4
 Spartiatæ artifices quidam
ἐπίτροπος fingeant p. 2, 10
 apertum p. 15, 7
 apparuerunt p. 13, 4 et 7;
 apparuit p. 22, 11
 appellati flexunt a genere
 p. 3, 1
 arma p. 35, 8
 asellum p. 16, 1
 atque p. *2, 2; *7, 1; *16, 3
 praeiudicium belli attulit
 p. 20, 7
 auctores p. 1, 8
 *auget p. 24, 7
 ne legatis quidem auscultare
 dignatus est p. 12, 3
 *auspicari p. 9, 1
 se auxilium laturum p. 11,
 12; usus est pugionis auxilio
 p. 32, 13
 avaritia p. *23, 3; 30, 8
 aversari omnes exules p. 21, 6
 barbarus p. 15, 7
 beatos egentes faciebat p. 29, 4
 bellum indicere p. 4, 2; con-
 silium belli gerendi p. 12, 1;
 a Sertorii bello abstinuit
 p. 18, 6; bello, quod inter
 Pompeium et Sertorium erat
 p. 20, 2; praeiudicium belli
 civilis p. 20, 6; ad bellum
 contra fratrem incitavisse
 p. 30, 4
 beneficiis p. 29, 4
 benigne p. 30, 11
 bona p. 21, 1
 cadaver p. 23, 4
 *caedem p. 30, 8
 dignam caelo poenam p. 23, 2
 caenum p. 23, 1
 caesis hostibus p. 28, 2
 *calamitate p. 24, 7
 ad consilium in commune ca-

piendum p. 1, 6; M. Aurelium
 Scaurum ceperunt p. 12, 2;
 *capti Marii iussu iugulati
 sunt p. 19, 1; potuit capi
 Ianiculum p. 19, 6; castra
 capiunt p. 25, 6; amplius
 XXV milia capiunt p. 26, 1;
 captis Philippis p. 26, 4
 omnis captivos dimitteret
 p. 27, 3
 delicta carpit p. 33, 11
 erat auspiciū et superiore
 casu Mario oblatum p. 15,
 16; praeiudicium belli civi-
 lis casus hic attulit p. 20, 6
 aversari Cinnae causam p. 21,
 7; causis cognitis p. 28, 4
 *ceciderunt p. 19, 4
 duos celso p. 2, 6
 *cenatus p. 5, 5
 de pace legatum mitti *censet
 p. 23, 11; censuit p. 33, 1
 ceteri p. 16, 6; 19, 3; ceteros
 p. 27, 3
 chartulae p. 8, 1
 obiectis *cibariis p. 16, 1
 circiter p. 16, 4; 25, 1
 ultro citroque p. 18, 7
 belli civilis p. 20, 6
 civitas p. 20, 13; 21, 9; omni
 ex *civitate p. 24, 6; civi-
 tates pecunia multat p. 28,
 4; e civitate eiectus p. 13, 3
 clamore p. 23, 8
 clarus p. 9, 7
 coemeret p. 9, 10; *coemit
 p. 9, 14
 cognitionibus p. 8, 1
 quibus cognitis p. 21, 2; cau-
 sis cognitis p. 28, 4
 quod vulgus eo coactum esset
 p. 35, 1
 cum mille circiter numero col-
 lectis p. 16, 4; quae interea
 collegerat p. 25, 2
 collega p. 14, 1

colloquium p. 26, 5; 28, 1
 columnas p. 6, 8
 comburi p. 32, 16
 comis p. 28, 7
 *comisans p. 4, 5
 comitia p. 9, 2; ne ante de-
 bellaretur quam comitia
 conficerentur p. 19, 9
 filiam sibi *commendasse p. 7,
 8; cum se oppressum com-
 mendarer p. 17, 3
 *commisso cum Fimbria proe-
 lio p. 23, 13
 *commodaret rei publicae
 p. 9, 12
 matrone mente commota
 p. 12, 14
 consilium in commune capien-
 dum p. 1, 6
 communicare cum eo consi-
 lium p. 11, 12; cum Metello
 *communicat p. 23, 12
 *comparat p. 33, 13
 non *comparuit p. 6, 3
 calamitate *comperta p. 24, 7
 quom arma eodem comporta-
 rentur p. 35, 4
 carmen in deos compositum
 p. 13, 10; is compositis
 p. 27, 8
 tubicinum concentu p. 7, 3
 concesserunt pretia consti-
 tueret p. 9, 10; concessit
 p. 35, 7
 hostium multitudinem conci-
 dunt p. 26, 1; quos equites
 conciderunt p. 32, 8
 concilium p. 12, 2
 cum tubicines concinerent
 p. 13, 4; pueri concinuerunt
 p. 13, 11
 *conclavi p. 15, 7
 ut concordessent p. 12, 2
 concurrere p. 13, 5
 condi corpus iusserat, non
 comburi p. 32, 16

condicionibus p. 27, 11
 comitia conficerentur p. 19, 9
 exules ad eum *confluxerunt
 p. 16, 6
 legionem conscripsit p. 17, 4
 omnibus *consentientibus
 p. 23, 2
 consilium in commune capien-
 dum p. 1, 6; cum Cinna con-
 silia sociare p. 21, 8
 constabat p. 15, 3
 castra constituta p. 12, 7
 *consuetudinem in Italiam
 venisse p. 2, 5
 senatus per Metelli legatus
 consultus p. 20, 11
 *contenderet ad habenda co-
 mitia p. 9, 2
 contentus p. 22, 9; 29, 5
 quam tubicines conticuissent
 p. 13, 6
 quem duos celso dicebant
 *continere p. 2, 6; in operi-
 bus se continebant p. 25, 5
 contingere p. 35, 5
 contiones p. 33, 12; in con-
 tione p. 34, 2
 contumeliose p. 12, 5
 *convalescit p. 22, 8
 eo convenerant p. 12, 9; ubi
 convenerant tribuni plebis
 p. 33, 14; se de conventis
 nihil novaturum p. 26, 8
 quos imperator *convocaverat
 p. 1, 6
 corde nostro noscere p. 8, 3
 corpus p. 6, 1; 32, 16; 33, 2
 quam Sulla postea corripuit
 p. 10, 4; quos corripuit
 p. 20, 10
 L. Philippus cremandum po-
 tius censuit p. 33, 1
 culmen tabernaculi p. 22, 4
 *culpat p. 33, 13

cultu Castoris p. 2, 5; deformis habitu et cultu p. 17, 1
currum p. 31, 6

Cinnae *dedit milites p. 17, 4; nisi civitas daretur p. 21, 1; sepulturae datum p. 23, 6; Sulla dat invicem loca, montes p. 33, 12; proelium adversus elephantos dederunt p. 32, 3; dato (exercitu) p. 35, 2

ne ante debellaretur p. 19, 8
debuisset p. 9, 1
rex insulis omnibus decederet p. 27, 1

cum Pompeius in lecto decumberet p. 22, 2
duos colossos ex aere *dedicaverat p. 6, 6

Romanis deditus p. 28, 8; se Romanis dediderunt p. 32, 5
accipit in deditionem p. 20, 11; in deditionem recepit p. 28, 2

ad mare deducerent p. 16, 3; in agros milites deduxerat p. 34, 7

apud senatum defenderent p. 34, 10

deformis habitu p. 17, 1
equo deiectum p. 11, 2
maxima pars exercitus deleta est p. 12, 9

*delicta p. 33, 11
denegarat p. 10, 9
denuo p. 13, 1
deperirent p. 22, 2
parvulo navigio Chalcidem deportatur p. 26, 3

depulsis p. 8, 5
derepente p. 13, 7
desiverunt p. 13, 6; desinebat p. 21, 5

desperata pace p. 12, 5
destitit p. 23, 1

lecto *detrusum p. 23, 1
devertitur p. 30, 11
devictus p. 24, 1
singulis in caput devolutum p. 13, 2

semetetiam *devoverant p. 1, 3
quem duos celso dicebant continere p. 2, 6; inhibitus dicitur p. 4, 3; maxima pars adsensa est dicenti non esse utile p. 34, 2

*diem adesse p. 20, 10
dignam caelo poenam p. 23, 2
auscultare dignatus est p. 12, 3
dignitatem antiquam P. R. p. 21, 1

regii dilabuntur p. 26, 4
a fratre ait se dimissum p. 7, 6; omnis captivos dimitteret p. 27, 4; proscriptos ex oppido dimiserunt p. 32, 7

funus populus diruit p. 22, 12
ut scelera disceret p. 30, 14
corpus disiecerant p. 33, 3
disserendo p. 33, 13

culmentabernaculi dissipatum p. 22, 4

agrum inter privatos divisum p. 9, 15

se esse doctum scripsit p. 8, 7
dolo p. 30, 2

e deae donis p. 5, 7
abstulit in dotem p. 5, 5

*dubia voluntate p. 18, 1
in proelium ducerent p. 2, 5;

Dianam *ducere uxorem p. 5, 4; copias contra Cinnam duxerat p. 23, 7; ducit uxorem p. 29, 10

dum spoliatur hostem p. 20, 3; dum iusta persolvit p. 20, 4; dum ille convalescit p. 22, 7; dum de condicionibus disceptatur p. 27, 10

effugere p. 11, 5

egentes p. 29, 4

egressus p. 16, 1

e civitate eiectus p. 13, 3

in lectacula vulgari elatum p. 23, 6; amplissimo funere elatus p. 33, 5

ἐπιπαιον p. 3, 2

epulis p. 4, 5; epulas p. 5, 4

ergo p. 8, 5; 16, 4

Pompeius se erigit p. 22, 9
decies funeri suo erogaretur p. 7, 7

evaserat p. 16, 3

ne idem Sullae eveniret, quod C. Mario p. 33, 1

*excepto anulo p. 5, 6; excepti Macedones p. 27, 4; exceptus a rege p. 30, 5; benigne

*exceptus p. 30, 11

tubicinum concentu mire excitatam p. 7, 3

senatus concessit execrationibus maximis p. 35, 7

ius iurandum exegit p. 14, 4
regnum exequabatur p. 29, 2

ut fidem exerceret p. 29, 1
exercitus in prioris fortuna

p. 29, 2

id exhibuerat p. 32, 4

*existimavi p. 7, 11; existimat Rutilius Rufus p. 12, 12

poenas expendit p. 6, 4; poenam expendisse p. 23, 3

Romam ad regnum expetendum frustra profectus p. 30, 6

Olympion *extruere instituerat p. 6, 7; exstructo rogo

p. 20, 4

extat oratio p. 34, 3

exterritis subito iumentis p. 6, 2

volgus agreste domoque extorpe p. 35, 1

corpus extractum monumento p. 33, 2

fabula p. 7, 4

quadrigas falcatas p. 24, 9

nec fefellit vir aequus p. 9, 11
se auxilium laturum esse

p. 11, 12

*ferocius p. 25, 5

fides p. 27, 5; 28, 9

formam agrorum ad Libertatis

flamam p. 10, 3

flangebant p. 2, 10

flexuntes p. 3, 1

florantem victoriis p. 17, 2

flumina p. 33, 12

fluvium p. 6, 3

forte p. 16, 1

satis exercitus in prioris fortuna p. 29, 2

hostem in pugna acerrima *fregerant p. 1, 2

amplissimo funere elatus magnapopuli frequentia p. 33, 5

frustra p. 18, 7; 30, 6

Marius Servilium apud Ariminum fugat p. 20, 10; fugati Pontici p. 25, 3; Maedus et Dardanos Hortensius

legatus fugaverat p. 27, 12
de conclavi fugiens p. 15, 7;

inde fugiens p. 32, 11

fulmine adflatus p. 22, 3

tantis honoribus functus erat p. 11, 4

ludi sacri futuri erant p. 13, 3

appellati flexuntes a genere p. 3, 1; in Asturibus, genere

feroci p. 8, 6; dat invicem flumina et hoc genus alia

p. 33, 13

consilium belli gerendi p. 13, 1; res gestas a Sulla p. 34, 6

cum apud milites gloriatus esset p. 11, 11

gratia P. R. reconciliata p. 27, 9

cum ad ***habenda** comitia con-
tenderet p. 9, 2
deformis **habitu** p. 17, 1
heredem instituerat p. 7, 5;
frater ***heres** mortuus est
p. 7, 9
Sallustium ut **historicum** le-
gendum p. 33, 10
nequissimum ***hominem** p. 23, 3

rogo quom **ignis** esset inlato
p. 33, 6
ignobilis quidam p. 20, 4
non mediocri **imber** est in-
secutus p. 33, 7
imperator p. 1, 5
aedes diu **imperfecta** perman-
serat p. 6, 9
impetrare non potuit p. 12, 10
***impetu** suppressi p. 25, 4;
impetus factus p. 25, 5
feminam rogo **impositam** p. 7,
3; conditiones **impositae**
p. 26, 6
ut Crassum revocaret **impulsi**
p. 19, 8
abstulit ***in** dotem p. 5, 6;
signum **in** caput devolutum
p. 13, 2; carmen **in** deos com-
positum p. 13, 10; **in** navem
(reciperent) p. 14, 6
oppidum **incenderunt** p. 20, 9
incertae naturae p. 4, 4; **in-**
certum an veneno p. 29, 9;
incerta pace p. 35, 7
formam agrorum in aes **inci-**
sam p. 10, 3
ad bellum contra fratrem **in-**
citavisse p. 30, 4
ut exercitu amisso **incolumis**
esset p. 11, 7
locum **indicasse** p. 7, 8; **indi-**
cabo p. 26, 8
bellum ***indicere** p. 4, 2; **in-**
dicto (pretio) p. 10, 1

nihil **indignum** viro Romano
p. 11, 3
exercitum in Maedicam **indu-**
xerat p. 27, 13
infelicitate devictus p. 24, 1
quom **ingrederetur** pomerium
p. 9, 4; cum urbem **ingre-**
deretur p. 31, 5
***inhibitus** p. 4, 3
quasi oppressum ab **inimicis**
p. 17, 3; milites **inimici**
p. 33, 2
quom ignis esset **inlatus** p. 33, 6
se hostibus **inmisit** p. 1, 5
hostium multitudinem **innu-**
merabilem concidunt p. 26, 1
oppida **inpacata** p. 28, 5
multa **inprecatu** p. 20, 5
inquieta p. 35, 10
insequentibus Cyzicenis p. 30,
9; imber **insecutus** p. 33, 7
contiones **inserit** p. 33, 12
fides **insignis** fuerat p. 27, 5
quos Tarquinius ita ***instituit**
p. 2, 4; Olympion exstruere
***instituerat** p. 6, 7; heredem
***instituerat** p. 7, 5; ut **in-**
stituimus p. 33, 8
ceteris epulas ***instruentibus**
p. 5, 4; naves tectae **in-**
structae p. 27, 6
***interea** p. 25, 2
interfectus est p. 11, 4
mora ***interiecta** est p. 18, 2;
nulla mora ***interiecta**
p. 23, 13
***interim** p. 21, 5
epulis ***intervenire** p. 4, 5
morsibus multos **invadere** p. 13,
6; ut magistratum ipse **in-**
vaderet p. 19, 9
***invicem** p. 33, 12
invidiose p. 29, 1
ivit in Hiberes p. 8, 6; rem
publicam adiutum vellet **ire**
p. 18, 2

***irruerunt** in castella p. 34, 8
item p. 17, 5; 27, 1 et 2
Graccho iterum consule p. 5, 7
iugulati sunt p. 19, 1
iumentis p. 6, 2
copiis **iunctis** p. 11, 9; ut exer-
citum **iungeret** p. 12, 8; co-
piis suis **iunxit** p. 21, 4;
elephantis ad currum **iunc-**
tis p. 31, 6
iusserat p. 32, 16
Marii ***iussu** p. 19, 1
Iusta persolvit p. 24, 5
rem publicam **invit** p. 9, 8;
rem publicam **iuvarent**
p. 12, 3

καλλίπλους p. 2, 10

nec quisquam omnium ab **la-**
crimis potuit temperare
p. 20, 7
lacum p. 35, 6
e lapide marmoreo p. 6, 7
occiso **lapidibus** Carbone
p. 32, 5
lectoque testamento revixit
p. 7, 5; **legeret** p. 8, 7; Sal-
lustium non ut historicum
legendum p. 33, 10
quem ex Aristonica **legitimum**
procrearet p. 29, 6
levitatis summae p. 4, 5
liberi p. 27, 5
litteris supplicibus p. 11, 8
secundum ***litus** p. 35, 6
loca p. 33, 12
non longe a Mallii castris
p. 12, 6
lustratum est denuo Capito-
lium p. 13, 1
eum matronae toto anno **lu-**
xerunt p. 33, 4

magistratum ipse invaderet
p. 19, 9

maior frater p. 7, 4 et 6; aetate
maiorem esse p. 10, 10
***mala** p. 4, 4
***maligne** p. 28, 9
si rex pacem **mallet** p. 26, 6
***mansisset** p. 18, 4
mansuetior p. 28, 7
matrona p. 12, 14; **matronae**
p. 13, 8
non medioeris imber p. 33, 6
cuius paulo ante **memini** p. 6, 1
***memorat** consules atque duc-
ces p. 1, 1; **memorant** p. 31, 4
memoriae tradere p. 8, 3
mente commota p. 12, 14;
mentes mutavit p. 20, 7
metus adventantium Cimbro-
rum p. 14, 2; **metu** p. 32, 10
ne ulli **minorem** XXXV an-
norum in navem (reciperent)
p. 14, 6
***mirabilia** p. 7, 1; 7, 11
***mire** p. 7, 3
per paucis bonis magna **mi-**
scebat mala p. 4, 4
legatis, quos senatus **miserat**
p. 12, 2; legati **missi** sunt
p. 18, 7; subsidio **miserat**
p. 19, 4; legati a Cinna
***missi** p. 21, 7; cohortes
miserunt p. 21, 11; in castra
est **missus** p. 22, 7 legatum
***mitti** p. 23, 11; **mittit**
p. 24, 9; equites **missi** p. 32, 8
moderatione usus est p. 9, 12
modii p. 34, 5
montes p. 33, 12; *35, 3 et 6
***mora** p. 18, 2; 23, 13; **moras**
p. 33, 9
morbo p. 30, 2
morsibus multos **invadere**
p. 13, 5
mortuum p. 22, 12; sene **mor-**
tuo p. 29, 9; cum **mortua**
esset p. 30, 1
ne arma **moverent** p. 35, 8

pecunia **multat** p. 28, 5
 repressa **multitudine** p. 23, 4;
multitudinem innumerabilem p. 25, 6
 cum non **multo** abesset p. 12, 8
 munere suo p. 32, 2
munifice p. 30, 5

nam (= δέ) p. 6, 7; 11, 2
 incertae **naturae** p. 4, 4; erat
natura turbulentus p. 35, 10
 et nec ipsis petentibus p. 12,
 5; neque p. 24, 1
***necatis** p. 1, 4; violentius
necatis reliquis p. 24, 4;
 securi **necat** p. 28, 4
 per ***nefas** p. 28, 9
negabant p. 20, 12; **negavit**
 p. 34, 1
nequissimum hominem p. 23, 3
 Aemiliam **nobilem** feminam
 p. 7, 2; aedes **nobilissima**
 p. 6, 8; **nobilissimi** pueri
 p. 13, 10
 una eademque nocte p. 13, 8;
 ad **noctem** p. 18, 4; **noctu**
 p. *6, 1; 25, 4; 32, 11
 de **nomibus** legionum atque
 militum p. 2, 1; Socratem
nomine p. 29, 7; Chrestus
 etiam quasi meliore **nomine**
 ab eodem vocatus p. 30, 6
nominabant p. 1, 8
 corde **noscere** p. 8, 3; floren-
 tem victoriis ***norant** p. 17, 2
notari carmine p. 15, 3
 re nova p. 23, 9; ***novis** p. 24, 7
 se de conventis nihil **nova-**
turum p. 26, 9
noxios p. 24, 4
 de **numeris** legionum atque
 militum p. 2, 1; columnas
 aliquot **numero** p. 6, 8; cum
 mille circiter **numero** col-
 lectis p. 16, 4; ***numero** cir-
 citer decem milia p. 25, 1;

quorum non parvus **nume-**
 rus erat p. 27, 3; erat in pro-
 scriptorum **numero** p. 32, 12
 frater ***mortuus** nuntiatus
 p. 7, 10; signum devolutum
nuntiatur p. 13, 2
 ad quem Pompeius ***nuntium**
 p. 22, 8

***obiectis** cibariis p. 16, 1
 mira tabe ***obiit** p. 22, 12
 auspiciis superiore casu Mario
oblatus p. 15, 6
 metu **obsidionis** p. 32, 10
 Milonius **occiditur** p. 18, 3;
 multis **occisis** p. 19, 1; pau-
 cos **occidit** p. 20, 10; ***oc-**
cisus p. 24, 1; Archelai filius
occisus p. 25, 4; **occisa**
 sorore p. 30, 9; **occiso** Car-
 bone p. 32, 5; compluribus
occisis p. 34, 9
 Sallusti opus nobis **occurrit**
 p. 33, 8
 plurimi auctores **omittebant**
 p. 1, 8; de equitibus non
omitam p. 2, 3; multa mira-
 bilia ***omittenda** existimavi;
 non fuit **omittendum** p. 9,
 7; **omitemus** p. 33, 9; mon-
 tes **omisit** p. 35, 7
 se noctu in ***operibus** conti-
 nebant p. 25, 5
opplendae sunt chartulae p. 8, 1
 cum se quasi oppressum com-
 mendarer p. 17, 3
 opus fuit nostro corde no-
 scere p. 8, 3
 missi per oras Italiae p. 14, 5
 cum Caepionem orasset p. 11,
 8; **oraverat**, ut p. 16, 2;
oraverant p. 20, 2
oratio p. 34, 3
oratorem p. 33, 10
 de ordinibus legionum atque
 militum p. 2, 1; **ordine** p. 26, 8

orta tempestate p. 22, 3
 spem vitae **ostendit** p. 22, 4
otium p. 15, 4

palam recitare p. 15, 3; **palam**
 pugnavit p. 18, 6
 senatum **parentem** esse p. 10, 12
 equorum ***pars** p. 17, 6; ex
 Octavianis **partibus** p. 22, 1
paruit p. 26, 7
parvulo navigio p. 26, 2
 non **parvus** numerus p. 27, 3
 progredi **passus** non fuit p. 19, 7
perpaucis bonis p. 4, 3; **pau-**
cos p. 20, 10
paulo post p. 10, 7; **paulo**
 ante p. 5, 7
perfidiae p. 23, 2; **perfidia**
 p. 28, 9
perfunis unguentis p. 5, 2
***perit** p. 6, 1; **periisse** p. 12, 12
permauserat p. 6, 9
 permisit agrum Campanum
 coëmeret p. 9, 8
 iusta **persolvit** p. 20, 5
 navi **pervenit** ad Cinnam p. 16, 5
 balneas **petere** p. 5, 1; eum
petisse p. 7, 6; Demetrio
petenti denegarar p. 10, 9;
 ipsis **petentibus** p. 11, 5;
 agros **petentes** p. 12, 4;
 aquam **petere** p. 16, 2; ***pe-**
teret p. 23, 12
placuit **palam** recitare p. 15, 3
***plorantibus** p. 7, 1
***poenas** tanti sacrilegii ex-
 pendit p. 6, 4; **poenam** et
 perfidiae et avaritiae expen-
 disse p. 23, 2
polliciti multa milia militum
 p. 21, 10; ***pollicebatur**
 p. 34, 6
 corpus eius cum Antiochiam
portaretur p. 6, 2
portus p. 14, 5; in **portum**
 p. 18, 3

possessores p. 9, 10
possidebant p. 9, 9
***postea** p. 4, 2; 10, 4
postero die p. 12, 6
 legibus, quas **postulabant**
 p. 21, 3
 setabernaculum **posuisse** p. 9, 4
 Ostia urbe **potitur** p. 18, 5;
 Ianiculo **potitur** p. 18, 8
potius p. 33, 1
 idem sibi ***praecepi** ratus p. 16,
 2; illi ***praecepit**, ut p. 17, 6
 cum ille se puerulum Romam
 venisse — **praedicaret**
 p. 10, 11
***praedicto** loco p. 7, 8; missi,
 qui **praedicerent** p. 14, 5;
praedixerat se de conventis
 nihil novaturum p. 26, 9
praefecit eum Sertorio et Pa-
 pirio p. 17, 5; quem Sulla
praefecerat p. 32, 6
***praeiudicium** belli p. 20, 6
 legatum **praemisit** p. 35, 9
 recognitioni **praeposuit**
 p. 10, 2
 equites **praesidebant** p. 18, 5;
 regii, qui Abderae **praesi-**
debant p. 26, 4
 decem HS sacris **praestite-**
runt p. 13, 9; frumentum
praestaret p. 27, 7
pretia constitueret p. 9, 11
pridie Nonas Octobres p. 12, 11
principes seditionis p. 24, 3;
principes belli p. 28, 4
privati p. 9, 9; inter **privatos**
 p. 9, 15
***priores** equites p. 2, 4
 vita **privatus** est p. 10, 8
 quem legitimum **procrearat**
 p. 29, 6
 in **proclium** ducerent p. 2, 4;
proclium adversus elephan-
 tos dederunt p. 32, 20

ne quis extra Italiam quoquam
proficisceretur p. 14, 4;
 Telamonem **profectus** p. 16,
 5; in Pontum **proficiscitur**
 p. 27, 10; Romam frustra
profectus p. 30, 7; **profi-**
ciscentem p. 35, 5
 Octavius **progredi** passus non
 fuit p. 19, 7; Nolani **pro-**
gressi p. 20, 8
 nam redire ad regem pudor
prohibuerat p. 30, 8
 castra in **propinquo** erant
 p. 19, 10
***protinus** p. 24, 3
 vasa e sacro **protulit** p. 5, 5
publice p. 5, 1; agrum Cam-
 panum cōmeret, ut **publi-**
cus fieret p. 9, 10; pecunia
***publica** p. 9, 14
pudor p. 30, 8
***puerulum** p. 10, 10
 in pugna acerrima p. 1, 2
pugnavit p. 18, 6
 tribunis patria **pulsis** p. 15, 4
 cum se Cinna superiorem pu-
 taret p. 18, 8
quasi p. 7, 4; 12, 14; 17, 3;
 30, 5
 cum metus civitatem quateret
 p. 14, 3
quia p. 22, 6
 scio, **quod** p. 2, 9
quom p. *, 4; 33, 6; 35, 4
quoquam p. 14, 4
ratus p. 16, 2
 senatus iussum **recepit** p. 18,
 1; legibus, quas postulabant,
 eos **recepit** p. 21, 3; ut le-
 gati tuto **reciperentur** p. 21,
 8; in deditionem **recepit**
 p. 28, 2; **resiperetur** Teani
 p. 32, 13

reciperavit p. 10, 2
 palam **recitare** p. 15, 3
***recognitioni** praepositus
 p. 10, 2
 gratia P. R. **reconciliata** p. 27, 9
 nisi bona **redderentur** p. 21,
 1; legatos **redderet** p. 27, 2;
 ut uxores et liberi **redde-**
rentur p. 27, 5; agros **red-**
diderunt p. 34, 9
 oppida inpacata **redigit** in
 suam potestatem p. 28, 5
redisse p. 7, 2; Cyzicum **redit**
 p. 30, 7; **redire** p. 30, 7
 Metellus exercitum **reducit**
 p. 23, 10; **reduxit** (exercitum)
 p. 35, 3; exules ***reducere**
 p. 34, 6
refert p. 30, 4
refugit p. 31, 1
regii p. 26, 4
regnavit p. 4, 2
 quo regresso p. 23, 11
 quot **reliqui** fuerunt p. 12, 10;
reliquos accipit in dedi-
 tionem p. 20, 10; necatis
reliquis p. 24, 5; **reliqua**
 classe p. 27, 8
 apertum **reliquisset** p. 15, 7
repente p. 22, 8; 23, 8
***repentino** p. 7, 9
 aurum **reperit** p. 7, 9
 tempora **reprehendit** p. 33, 11
 repressa multitudine p. 23, 4
resalutantur p. 23, 9
 Nicomedi regnum Bithyniae
restituit p. 28, 6; uti tribu-
 niciam potestatem **restitue-**
rent p. 34, 1; **restitui** tribu-
 niciam potestatem p. 34, 3
resisterent p. 11, 9; nullo re-
 sistente p. 34, 4
reversus p. 24, 3
revixit p. 7, 6
revocaret p. 19, 8
rursus p. 25, 3

sacrificatum aliquotiens p. 13, 9
 poenas tanti ***sacrilegii** p. 6, 4
 vasa e sacro **protulit** p. 5, 5;
 ludi ***sacri** p. 13, 3; **sacris**
 decem HS praestiterunt
 p. 13, 9
saltare p. 5, 1
 exercitum **salutant** p. 23, 9
***sanari** p. 22, 6
satis (habeo) p. 2, 8; 8, 2; **satis**
 exercitus p. 23, 2; **satis** be-
 nigne p. 30, 11
seclera p. 30, 12
 perfidia scelesti p. 28, 9
scitum p. 35, 2
securitatem p. 15, 5
sedit in solio p. 12, 14
 principes **seditionis** p. 24, 3;
 occiso per **seditionem** Car-
 bone p. 32, 5
senior p. 35, 4
σεκιαιος equos p. 2, 8
sene p. 29, 8
sepulturae datum p. 23, 6
sepultus est p. 33, 5
 frumentum, quod **sererent**
 p. 12, 5
 copiis iunctis **simul** et exer-
 citu ampliato p. 11, 9; **simul**
 rem publicam iuvarent p. 12,
 2; insequentibus Philopatore
simul et Cyzicenis p. 30, 9
 se **simulabat** Hierapoli Dia-
 nam ducere uxorem p. 5, 3
simulacra p. 2, 7
 cum Cinna consilia **sociabat**
 p. 21, 8
 regis sorte p. 4, 3
solio p. 12, 14
 eodem somnio monitae p. 13, 8
sororem p. 29, 10
 nec spem vitae ostendit p. 22, 4
 dum **spoliat** hostem p. 20, 3
 nisi quod illa suasissent p. 15,
 1; suasit tamen, ut p. 21, 7;

avaritia caedem **suadente**
 p. 30, 8
subito p. 6, 2
 legatos **submovit** p. 12, 5;
 ceteri ***submoventur** p. 19, 3
subrepserat Marius navibus
 in portum p. 28, 3
subsidio miserat p. 19, 3
 ut patriae **subveniret** p. 20, 2
 Cinnae ***successum** hoc est
 p. 17, 7; filius **succedit** p. 29, 9
supererat rei publicae p. 14, 1
 in **superioribus** libris p. 2, 2;
superiore casu p. 15, 6; cum
 se Cinna **superiorem** puta-
 ret p. 18, 8
***superiectis** vestibus p. 23, 4
 litteris **supplicibus** p. 11, 8;
supplicem se omnibus com-
 mendarer p. 17, 2
 nec se tradere **sustinuit** p. 11, 6
 mira ***tabe** obiit p. 22, 12
tandem p. 26, 7
tantundem p. 8, 2
 consilia Octavio ***tegebat** p. 21,
 9; naves tectae p. 27, 6
 possessionem ***temperaret** p. 9,
 13; nec quisquam omnium
 a lacrimis potuit **temperare**
 p. 20, 8
 orta tempestate p. 22, 3
tempora p. 33, 11
terrirus p. 11, 7; 23, 9
timentis consuli p. 11, 11; **ti-**
mebatur p. 19, 10; adventum
timebat p. 26, 7
tollit ex concubina alterum,
 Socratem nomine p. 29, 6
 memoriae **tradere** p. 8, 3; Mi-
 lonio **traditur** equorum pars
 p. 17, 6; ***tradit** p. 23, 5;
 classem **traderet** p. 26, 10
 Pompeianos in sua castra **tra-**
ducit p. 23, 7
 per caenum **trahere** p. 23, 1

cum Rhodanum **traiecisset**
p. 11, 10; gladio se **traiecit**
p. 20, 5

***transit** Tiberim p. 19, 2; in
Asiam ad colloquium **trans-**
iret p. 28, 1

tranquillum otium p. 15, 4
triumphavit p. 31, 3 et 8

dignitatem antiquam P. R. **tu-**
entibus patribus p. 21, 2

turbulentus p. 35, 10

vita ***turpiter** privatus est
p. 10, 8

legem frumentariam ***tutatus**
est p. 34, 4

tuto p. 21, 8

ultra p. 19, 7; 35, 8

ultro citroque p. 18, 7

praetori **urbano** p. 9, 8; finis
urbanorum auspiorum
p. 9, 3

urgens p. 23, 12; **urgentia**
p. 33, 9

usquam p. 13, 7

cum ad noctem **usque** man-
sisset p. 18, 4

usu p. 8, 2

moderatione **usus** est p. 9, 12;
usus est pugionis auxilio
p. 32, 13

uxores et liberi p. 27, 5; so-
rorem patris ducit **uxorem**
p. 29, 10

perfidia **vacaret** p. 28, 9

Pompeius minus **validus** p. 22, 2

pestilentia **vastatus** exercitus

p. 21, 11; **vastabat** p. 25, 3
consuetudinem in Italiam **ve-**
nisse p. 2, 5; Romam **venisse**
p. 10, 10; ad urbem **veniret**
p. 17, 6; qui se negabant in
pacem **venturos** p. 20, 13;
Euboeam **venit** p. 30, 10

veneno p. 29, 9

sub corona **venierunt** p. 26, 2

verecundia p. 11, 6

vero p. 9, 3

verum p. 2, 3; 10, 6; 25, 4; 33,
14; 35, 3

***vestibus** p. 23, 5

socios **vexabant** p. 27, 12; Ma-
cedoniam **vexabant** p. 28, 2

victoria p. 11, 7

videt asellum aquam petere
p. 16, 1; cum deformis habitu
et cultu ab iis **videretur**
p. 17, 1; quae deserta **vide-**
retur p. 17, 7; cum senatum
videret aversari omnes exu-
les p. 21, 6; sanari **videba-**
tur p. 22, 6; **vidisse** p. 31, 5

spem **vitae** p. 22, 4

huic **vivo** p. 30, 1

vocabant p. 3, 2; **vocatus** in
concilium p. 11, 2; Chrestus
etiam meliore nomine **vo-**
catus p. 30, 6

vocitati p. 11, 1

pacem **volentes** p. 12, 4

vulgus p. 34, 10

dubia **voluntate** p. 18, 1; de

voluntate Samnitium p. 20, 12

in lecticula **vulgari** p. 23, 5.

COLUMBIA UNIVERSITY

0025979256

04249003

REPLACEMENT ORDERED

JUL 25 1984

JUL 25 1984

87L.61
OF04

